

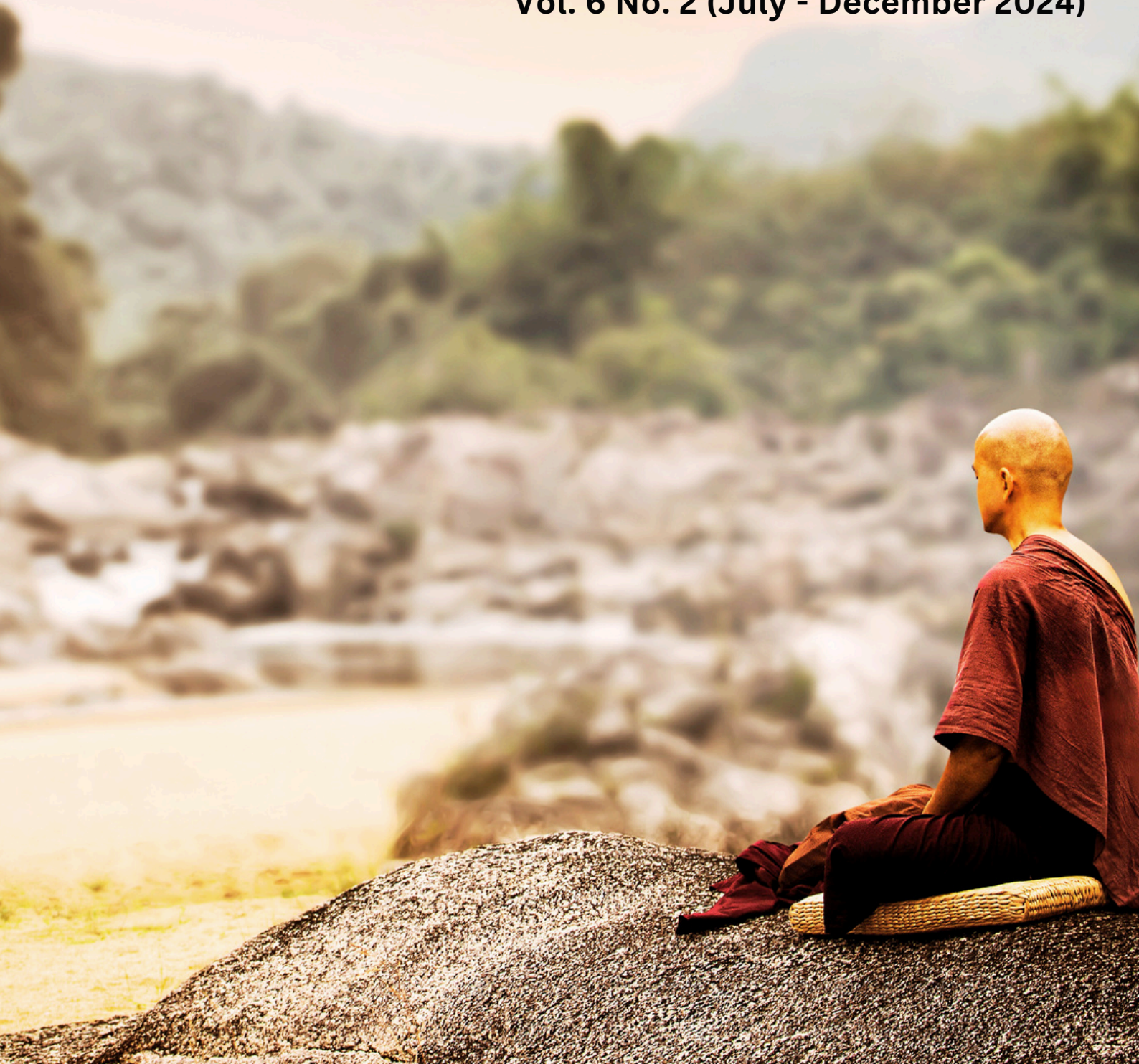
ISSN 2774-003X (online)

JOURNAL OF PARAMITA

วารสารปารมิตา

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

Vol. 6 No. 2 (July - December 2024)

วารสารปารมิตา

JOURNAL OF PARAMITA

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

Vol. 6 No. 2 (July – December 2024)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นวารสารตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความหนังสือ และบทความวิชาการประเภทอื่นๆ
2. เพื่อเป็นสื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงวิชาการของนักวิจัยและนักวิชาการทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อเป็นวารสารเสนอองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนามนุษย์ตามหลักการศึกษาศาสนาและศาสตร์ต่างๆ
4. เพื่อพัฒนาวารสารให้เป็นที่ไปตามเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาและเป็นการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลงานการวิจัยและบทความทางวิชาการทางพระพุทธศาสนาและศาสนาต่างๆ รวมทั้งปรัชญาให้เป็นที่ไปตามเกณฑ์มาตรฐาน TCI

เจ้าของ

ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม (RESEARCH CENTER FOR DHAMMSUKSA PHRAPARIYATTIDHAMMA OF WATAWUTWIKASITARAM SCHOOL) ภาณุคุณแม่ชาลั้ง ห้อง 305 เลขที่ 137 วัดอาวุธวิกสิตาราม ถนนจรัญสนิทวงศ์ 71 บางพลัด กรุงเทพฯ 10700 โทร 0860864258

ข • วารสารปารมิตา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกลิตาราม ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม)

ที่ปรึกษา

พระพรหมวัชรสุทธาจารย์	เจ้าอาวาส/เจ้าสำนักเรียนวัดอาวุธวิกลิตาราม
พระราชติลก, ดร.	ประธานกรรมการบริหารการศึกษา
พระศรีวินยาภรณ์, ดร.	เจ้าคณะแขวงบางพลัด
พระมหาพรภวิทย์ จิรวชิโร	อาจารย์ใหญ่สำนักเรียนวัดอาวุธวิกลิตาราม
ผศ.ดร.เนตร หงษ์ไกรเลิศ	มหาวิทยาลัยสยาม
นาวาเอก ดร.นพดล บงกชกาญจน์	กองการบินทหารเรือ
ดร.วิลาสินี วัฒนมมงคล	ผู้พิพากษาสมทบ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสงคราม

บรรณาธิการวารสาร

พระครูปลัดสุวัฒนวิสุทธิตีสารคุณ, ผศ.ดร.

กองบรรณาธิการวารสาร

พระบุญฤทธิ์ อภิปัญโญ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.มนัสวี มนต์ปัญญาวัฒนา	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.ธเนศ เกษศิลป์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.สุณี เวชประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช
พ.ต.ท.หญิง ดร.ปิยะนุช ศรีสรานุกรม	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
นายครรชิต มีซอ	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ฝ่ายจัดรูปเล่ม/สมาชิกวารสาร

ดร.มนัสวี มนต์ปัญญาวัฒนา	นายสุชาน มัถสัน
นายอริย์ชัย เลิศอมรไชยกิจ	นางสาวพรทิพย์ พุทธิกิตติวงศ์

พิมพ์ที่

จี คลาส (G CLASS) เลขที่ 26/19 ศาลายา พุทธมณฑล นครปฐม 73170
โทร 028892223 โทรสาร 028893204 อีเมลล์ g_class@hotmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารปารมิตา ฉบับที่ 2 ประจำปี พ.ศ. 2567 นับเป็นหมุดหมายสำคัญของการดำเนินงานในปีที่ 6 โดยกองบรรณาธิการได้ยึดมั่นในมาตรฐานวิชาการ ด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านตรวจประเมินผลงานทุกเรื่องอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อรักษาคุณภาพและปริมาณของบทความให้อยู่ในระดับมาตรฐานและสามารถตอบสนองความต้องการของวงวิชาการได้อย่างเหมาะสม

ฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนจากนักวิชาการจากหลากหลายหน่วยงาน โดยบทความที่เผยแพร่มีความหลากหลายทั้งในเชิงเนื้อหาและรูปแบบ ได้แก่ บทความวิชาการและบทปริทรรศน์หนังสือ ซึ่งสะท้อนถึงความร่วมมือของนักวิชาการจากไม่น้อยกว่า 3 หน่วยงาน และแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของวารสารในการเป็นเวทีเผยแพร่องค์ความรู้ที่มีคุณค่า

นอกจากนี้ บทความทั้งหมดในฉบับนี้เป็นผลงานจากทั้งนักศึกษาและนักวิชาการทั่วไป ซึ่งยึดมั่นในหลักการเผยแพร่องค์ความรู้ตามมาตรฐานวิชาการที่วงวิชาการยอมรับ โดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านสามารถนำความรู้นี้ไปต่อยอดในการพัฒนาสังคมไทยและสังคมโลกอย่างยั่งยืน

ในนามกองบรรณาธิการ วารสารปารมิตา ขอขอบพระคุณผู้เขียนทุกท่านที่ไว้วางใจนำผลงานอันทรงคุณค่ามาเผยแพร่ ความร่วมมือครั้งนี้เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการสร้างสรรค์องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมในหลากหลายมิติ

กองบรรณาธิการวารสาร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทบรรณาธิการ	ค
สารบัญ	ง
ประวัติศาสตร์และการพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศไทย (History and Development of Education Management in Thailand) มนัสวี มนต์ปัญญาวัฒนา สามเณรธนบดี เดชาเครือแดง สามเณรภูริภัทร เครือแดง และ พายุ โนนแก้ว	1
ประวัติศาสตร์และพัฒนาการจัดการศึกษาประเทศมาเลเซีย (History and Development of Education Management in Malaysia) พูนศักดิ์ กมล กนกวรรณ สงประชา สุกัญญา นามัง และ ณิชวีภา เพชรตาด	7
บทวิจารณ์หนังสือ : แนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Book Review: Concepts for Improving Education Quality) ณัฐรพงษ์ มะลิซ้อน และ จันทิมา วนาจรดล	17
บทวิจารณ์หนังสือ: จิตวิทยาการศึกษา (Book Review: Educational Psychology) ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม และ จันทร์นิภา ไชยภูมิ	22
พฤติกรรมความเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา : ความฉลาดทางอารมณ์ พลังสุขภาพจิต และพฤติกรรมการเผชิญความเครียด (The Good Behavior of Sangha's Buddhism: Emotional Intelligence Mental Health Power (Resilience Quotient) and Stress Coping Behaviors) ณัฐวิวัฒน์ ตั้งปฐมวงศ์	49
จริยธรรมการตีพิมพ์บทความในวารสารปารมิตา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม	69
การเตรียมต้นฉบับเพื่อการเสนอจัดพิมพ์ในวารสารปารมิตา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม	71

ประวัติศาสตร์และการพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศไทย History and Development of Education Management in Thailand

มนัสวี มนต์ปัญญาวัฒนา
Manatsawee Monpannawatthana
สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล
Institute for Innovative learning, Mahidol University
สามเณรธนบดี เดชาเครือแตง
Samanera Thanabodi Dachakruetang
สามเณรภูริภัทร เครือแตง
Samanera Phuriphat Kruetang
พายุ โนนแก้ว
Payoo Nankaew
นักวิชาการอิสระ
Independent Scholar
E-Mail: b_av7@hotmail.com
วันที่รับบทความ (Received) : 23 ธันวาคม 2567
วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 30 ธันวาคม 2567
วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 30 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

บทความเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และการพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศไทยมักจะครอบคลุมประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวิวัฒนาการของระบบการศึกษา ตั้งแต่ยุคเริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน ดังนี้ ประเทศไทยเริ่มต้นระบบการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับศาสนา โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ทั้งการศึกษาเกี่ยวกับศาสนา และทักษะพื้นฐานต่าง ๆ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 การปฏิรูปการศึกษาถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ ด้วยการจัดตั้งโรงเรียนสมัยใหม่และวางรากฐานระบบการศึกษาที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมการศึกษาภาคบังคับได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือและการพัฒนาคนในทุกๆระดับในช่วงศตวรรษที่ 20 รัฐบาลไทยได้พัฒนานโยบายเพื่อขยายการศึกษาให้เข้าถึงได้มากขึ้น รวมถึงการสนับสนุนการศึกษาระดับอาชีวและอุดมศึกษาระบบการศึกษาสมัยใหม่ยังคงพัฒนาไปเรื่อย ๆ โดยมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเรียนการสอน

คำสำคัญ : ประวัติศาสตร์, วิวัฒนาการ, ไทย

ABSTRACT

Articles on the history and development of education management in Thailand often cover key aspects of the evolution of the education system from its inception to the present. Thailand's education system initially revolved around religion, with temples serving as the centers of learning for both religious studies and basic skills. During the reign of King Rama V, educational reform marked a significant turning point with the establishment of modern schools and the foundation of an education system linked to economic and social development. Compulsory education was introduced to promote literacy and human resource development at all levels. In the 20th century, the Thai government implemented policies to expand access to education, including support for vocational and higher education. The modern education system continues to evolve, focusing on the integration of technology and innovation in teaching and learning practices.

Keywords: history, evolution, Thailand

1. บทนำ

การจัดการศึกษาของประเทศไทยมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานและผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เริ่มต้นจากการศึกษาในศาสนา ซึ่งเป็นการศึกษาพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการสอนศีลธรรม จริยธรรม และศาสนพิธี โดยเฉพาะในวัด ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ในยุคแรก ๆ

ในช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ การศึกษาในประเทศไทยยังไม่ได้มีระบบที่ชัดเจน นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาจากวัด โดยเฉพาะพระสงฆ์เป็นผู้สอน ซึ่งจะเน้นการอ่าน การเขียน และการคัดลอกพระธรรม

การพัฒนาการศึกษาที่สำคัญเริ่มต้นในสมัยรัชกาลที่ 5 (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) ซึ่งเป็นช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศ ในปี พ.ศ. 2414 พระองค์ได้ส่งเสริมการศึกษาแบบตะวันตกและจัดตั้งโรงเรียนหลวงแห่งแรกขึ้น ชื่อว่า "โรงเรียนวังหลวง" ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ (หรือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยในปัจจุบัน) นอกจากนี้ พระองค์ยังได้สถาปนากระทรวงธรรมการในปี พ.ศ. 2435 เพื่อดูแลเรื่องการศึกษาโดยเฉพาะ

ในปี พ.ศ. 2464 มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติประถมศึกษา เพื่อให้การศึกษาภาคบังคับเป็นจริง ซึ่งทำให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงการศึกษาได้มากขึ้น และพัฒนาระบบการศึกษาให้เป็นที่น่าพอใจเพียงเกี่ยวกับการศึกษาแบบสากล

การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในช่วงศตวรรษที่ 20 ได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม การเมือง และเทคโนโลยีต่าง ๆ รัฐบาลไทยได้ปรับปรุงระบบการศึกษาให้ครอบคลุมทุกกลุ่มประชากรและเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาและการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาทางวิชาการ

2. ประวัติศาสตร์และพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศไทย

การศึกษาของประเทศไทยมีประวัติศาสตร์ยาวนานและพัฒนาการตามบริบททางสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยมีการพัฒนาที่สำคัญในหลายยุคสมัยตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงปัจจุบัน

1. ยุคก่อนสมัยกรุงสุโขทัย

ในช่วงก่อนการก่อตั้งกรุงสุโขทัย การศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ถูกจัดในวัดและศาสนสถาน มีลักษณะเป็นการเรียนการสอนที่ไม่เป็นระบบทางการ พระสงฆ์เป็นผู้สอนโดยเน้นหลักธรรมและวิชาความรู้พื้นฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและการดำเนินชีวิตในสังคม เช่น การอ่าน การเขียน และการท่องบทสวดมนต์

2. ยุคกรุงสุโขทัย

ในยุคนี้ การศึกษามีความเชื่อมโยงกับพุทธศาสนาอย่างแน่นแฟ้น วัดยังคงเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน การศึกษาของประชาชนทั่วไปเน้นเรื่องศีลธรรมและการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมคำสอนของศาสนา ขณะเดียวกัน ชนชั้นปกครองและผู้มีอำนาจจะได้รับการศึกษาเพิ่มเติมในด้านการปกครองและการทหาร

3. ยุคกรุงศรีอยุธยา

การศึกษาในยุคกรุงศรีอยุธยายังคงเน้นไปที่การศึกษาในวัด อย่างไรก็ตาม ในช่วงนี้เริ่มมีการศึกษาทางโลกที่เกี่ยวข้องกับการค้า การทูต และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การศึกษาในราชสำนักเป็นที่นิยมในกลุ่มชนชั้นสูง มีการสอนภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาเปอร์เซีย จีน และภาษายุโรปบางภาษา เพื่อการค้าขายและการปกครอง

4. ยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2325) การศึกษาไทยเริ่มมีพัฒนาการเป็นรูปแบบมากขึ้น โดยเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ 3 มีการส่งเสริมการเรียนการสอนทั้งในด้านพุทธศาสนาและการปกครองของบ้านเมือง สถานศึกษาสำหรับชนชั้นสูงได้รับความสำคัญ โดยเฉพาะในพระราชวังและวัดสำคัญ

5. การปฏิรูปการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5

ช่วงปลายศตวรรษที่ 19 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ทรงเป็นผู้นำในการปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทย การศึกษาถูกพัฒนาให้เป็นระบบมากขึ้น โดยการจัดตั้งโรงเรียนของรัฐและการออกกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษารั้งแรก พระองค์ทรงสถาปนากระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน) ในปี พ.ศ. 2435 เพื่อเป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาทั่วประเทศ

นอกจากนี้ ยังมีการก่อตั้งโรงเรียนหลวง และมีการส่งคนไปศึกษาต่อต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศตะวันตก ซึ่งเป็นการเปิดประตูให้การศึกษาไทยเริ่มรับอิทธิพลจากระบบการศึกษาสมัยใหม่ เช่น การสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ

6. การศึกษาสมัยใหม่ (หลังปี พ.ศ. 2475)

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 ระบบการศึกษาไทยได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ภายใต้การปกครองแบบประชาธิปไตย การศึกษาถูกขยายให้เข้าถึงประชาชนในวงกว้างขึ้น มีการจัดตั้งโรงเรียนประถมและมัธยมทั่วประเทศเพื่อให้เด็กไทยทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างทั่วถึง

4 • วารสารปารมิตา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2567)

การศึกษาภาคบังคับถูกกำหนดให้มีขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2476 โดยเด็กทุกคนต้องเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยหลายแห่ง เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อสนับสนุนการศึกษาระดับอุดมศึกษา

7. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ในยุคปัจจุบัน การศึกษาของประเทศไทยได้เข้าสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ภายใต้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นการปรับปรุงระบบการศึกษาให้ทันสมัยและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศ มีการกำหนดให้การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ: มีหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนที่ชัดเจนและเป็นทางการ การศึกษานอกระบบ: มีความยืดหยุ่นในเรื่องเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้ และการศึกษาตามอัธยาศัย: ให้โอกาสประชาชนเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ

8. การพัฒนาการศึกษาในยุคปัจจุบัน

ปัจจุบัน การศึกษาไทยมีการพัฒนาตามแนวทางของโลกาภิวัตน์ โดยมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการเรียนการสอน ส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการและพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

3. ระบบการศึกษาของประเทศไทยในยุคปัจจุบัน

ระบบการศึกษาในประเทศไทยในปัจจุบันเป็นระบบที่พัฒนาต่อยอดมาจากประวัติศาสตร์และการปฏิรูปที่ผ่านมา ปัจจุบันระบบการศึกษาไทยแบ่งออกเป็น 3 ระดับหลัก คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, การศึกษาระดับอุดมศึกษา, และ การศึกษาอาชีวศึกษา นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาเฉพาะทางที่เน้นทักษะพิเศษ และ การศึกษาในรูปแบบใหม่ที่ผสมผสานเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการเรียนการสอนมากขึ้น

1. การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประกอบด้วยการศึกษา 3 ระดับ: อนุบาล (2-3 ปี) สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ประถมศึกษา (6 ปี) เริ่มจากประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 และมัธยมศึกษา (6 ปี) แบ่งเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาภาคบังคับและฟรีสำหรับเด็กไทยทุกคนตั้งแต่อายุ 6-15 ปี โดยรัฐสนับสนุนงบประมาณและอุปกรณ์การศึกษาให้กับนักเรียน รวมถึงการมุ่งเน้นการเรียนรู้ทักษะเบื้องต้นทั้งทางด้านวิชาการ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา และศิลปะ

2. การศึกษาระดับอุดมศึกษา

การศึกษาระดับอุดมศึกษาครอบคลุมการศึกษาในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย โดยแบ่งเป็นระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก มหาวิทยาลัยในประเทศไทยทั้งในระบบรัฐและเอกชน ให้การศึกษาในหลากหลายสาขาวิชา เช่น วิศวกรรมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ นิติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการแพทย์

ในยุคปัจจุบันมีการให้ความสำคัญกับการวิจัยและนวัตกรรม รวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาความรู้ที่สอดคล้องกับตลาดแรงงานและความต้องการของประเทศ เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาศาสตร์ข้อมูล และการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

3. การศึกษาอาชีวศึกษา

ระบบการศึกษาอาชีวศึกษามุ่งเน้นการฝึกทักษะเชิงปฏิบัติสำหรับอาชีพต่าง ๆ โดยมีสถาบันอาชีวศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนที่จัดการศึกษาในหลายสาขา เช่น ช่างเทคนิค การบริหารธุรกิจ และอุตสาหกรรม การศึกษาอาชีวศึกษามีบทบาทสำคัญในการเตรียมแรงงานฝีมือเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ

4. ความท้าทายในยุคปัจจุบัน

แม้ว่าประเทศไทยจะพัฒนาระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังคงมีความท้าทายหลายประการ:

1. ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา: นักเรียนในพื้นที่ชนบทหรือภูมิภาคห่างไกลอาจขาดโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกับนักเรียนในเขตเมือง ทั้งในด้านทรัพยากรและคุณภาพของครูผู้สอน
2. การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี: การผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอน เช่น ระบบการเรียนออนไลน์ ยังเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน: หลักสูตรการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล เช่น ทักษะด้านดิจิทัล การวิเคราะห์ข้อมูล และทักษะการทำงานในยุคสมัยใหม่

แนวโน้มการพัฒนา

รัฐบาลไทยและกระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เช่น การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการส่งเสริมการศึกษาที่เน้นความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาและทักษะด้านนวัตกรรมเพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ

5. บทสรุป

การจัดการศึกษาของประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามความเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง และวัฒนธรรม ตั้งแต่ยุคที่การศึกษาอยู่ในวัดและพระสงฆ์เป็นผู้สอน จนถึงการปฏิรูปการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่มีการจัดตั้งโรงเรียนและระบบการศึกษาภาคบังคับ การปฏิรูปในยุคต่อมาได้ทำให้การศึกษาไทยเข้าถึงคนทั่วไปมากขึ้น และตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศในหลายด้าน

ในยุคปัจจุบัน การศึกษาของไทยยังคงพัฒนาเพื่อตอบรับกับความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง การศึกษาแบ่งเป็นหลายระดับตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน อุดมศึกษา และอาชีวศึกษา ซึ่งแต่ละระดับมีบทบาทสำคัญในการสร้างบุคลากรที่มีทักษะและความรู้เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน

แม้ระบบการศึกษาไทยจะเผชิญกับความท้าทายหลายด้าน เช่น ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและการเข้าถึงเทคโนโลยี แต่การปฏิรูปและพัฒนาการศึกษายังคงมุ่งเน้นให้การศึกษาที่มีคุณภาพ ทัวถึง และมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเตรียมพร้อมคนไทยให้เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 อย่างมั่นคง

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.

2545. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

องค์การยูเนสโก. (2011). การศึกษาสำหรับทุกคนในประเทศไทย: ความก้าวหน้าและความท้าทาย.

กรุงเทพฯ: องค์การยูเนสโก.

วุฒิชัย มูลศิลป์. (2555). พัฒนาการการศึกษาไทย: จากอดีตสู่ปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มานิตย์ จันทร์บรรจง. (2550). การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.). ประวัติการศึกษาไทย. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:

<http://www.obec.go.th>.

ประวัติศาสตร์และพัฒนาการการจัดการศึกษาประเทศมาเลเซีย History and Development of Education Management in Malaysia

พูนศักดิ์ กมล

Poonsak kamol

วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chaiyaphum Buddhist College

กนกวรรณ สงประชา

Kanokwan Songpracha

สุกัญญา นามัง

Sukanya Namang

ณัฐวิภา เพชรตาด

Nutthawipa Petchtard

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

E-mail: poonsakkamol@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 4 ธันวาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 31 ธันวาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 31 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

การจัดการศึกษาในประเทศมาเลเซียมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานและซับซ้อน ซึ่งสะท้อนถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของประเทศนี้ มาเลเซียเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการจัดการศึกษาที่ได้รับอิทธิพลจากประวัติศาสตร์อาณานิคม ความหลากหลายทางชาติพันธุ์และนโยบายพัฒนาประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย

ในช่วงแรก ๆ การศึกษาของมาเลเซียถูกควบคุมโดยระบบการศึกษาที่ส่งผลมาจากอาณานิคมของชาวอังกฤษและชาวโปรตุเกส ซึ่งทำให้ระบบการศึกษาของประเทศมีการแบ่งแยกตามเชื้อชาติและศาสนา ต่อมาเมื่อประเทศได้รับเอกราชในปี 1957 มาเลเซียได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของการพัฒนาประเทศ โดยการรวมระบบการศึกษาและเน้นการศึกษาที่เป็นกลางทางชาติพันธุ์และศาสนา

ในปัจจุบันมาเลเซียมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับความต้องการในยุคโลกาภิวัตน์และการเตรียมพร้อมประชากรให้สามารถแข่งขันในระดับสากล นโยบายการศึกษาปัจจุบันยังคงพัฒนาต่อเนื่องทั้งในด้านการศึกษาเบื้องต้น การศึกษาอาชีวะและการศึกษาสูง ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมศักยภาพของเยาวชนและสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

คำสำคัญ : ประวัติศาสตร์, การศึกษา, มาเลเซีย

ABSTRACT

Education management in Malaysia has a long and complex history, reflecting the nation's cultural diversity and evolving social dynamics. Situated in Southeast Asia, Malaysia's education system has been shaped by its colonial history, ethnic diversity, and changing national development policies over time.

In the early stages, Malaysia's education system was heavily influenced by colonial powers, particularly the British and Portuguese, resulting in a system divided along ethnic and religious lines. Following independence in 1957, Malaysia undertook educational reforms to align with its vision for national development. These reforms focused on unifying the education system and promoting education that is neutral in terms of ethnicity and religion.

Today, Malaysia prioritizes improving the quality of education to meet the demands of globalization and to prepare its population for global competitiveness. Current educational policies emphasize continuous development in primary, vocational, and higher education, aiming to enhance the potential of youth and support the country's economic and social growth.

Keywords: History, Education, Malaysia

1. การศึกษาของสหพันธรัฐมาเลเซีย

รัฐบาลของมาเลเซียมุ่งมั่นที่จะพัฒนาให้ประเทศมาเลเซียเป็นศูนย์กลางความเป็นเลิศด้านการศึกษา ในภูมิภาคนี้ โดยมีการวางแผนพัฒนายุทธศาสตร์ด้านนี้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลของการพัฒนาเห็นได้ชัดจากการที่มีนักเรียนต่างชาติเดินทางเข้าไปมาหาการศึกษาที่ประเทศมาเลเซียเป็นจำนวนสูงมากขึ้นในหลายปีที่ผ่านมา แสดงให้เห็นถึงความพร้อมของการศึกษาระดับนานาชาติที่มีคุณภาพ ประกอบกับหลักสูตรมีความหลากหลาย เป็นที่ยอมรับ ซึ่งนักศึกษามีทางเลือกมากมายในการเลือกสถาบันที่มีรวมกันแล้วมากกว่า 600 แห่ง โดยแบ่งออกเป็น มหาวิทยาลัยของรัฐบาล (Public universities) จำนวน 20 แห่ง โพลีเทคนิค (Polytechnics) จำนวน 24 แห่ง วิทยาลัยของรัฐ (Public community colleges) จำนวน 37 แห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน (private universities) จำนวน 33 แห่ง วิทยาเขตของมหาวิทยาลัยนานาชาติ (Foreign university branch campuses) จำนวน 4 แห่ง และวิทยาลัยเอกชน (Public Colleges) อีกประมาณ 500 แห่ง นอกจากนี้ สถาบันการศึกษาของทั้งประเทศอเมริกา ออสเตรเลีย อังกฤษ แคนาดา ฝรั่งเศส เยอรมันและนิวซีแลนด์ ให้ความสนใจในการเปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรีร่วม (Twinning) กับมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยในสถาบันต่าง ๆ ของประเทศมาเลเซียด้วย

2. นโยบายด้านการศึกษาของสหพันธรัฐมาเลเซีย

นโยบายการศึกษาของมาเลเซียตามทีระบุในพระราชบัญญัติการศึกษา ปี ค.ศ. 1996 มีพื้นฐานจากนโยบายการศึกษาในเอกสารแห่งประวัติศาสตร์ คือ ราซัครีพอร์ท (Razak Report of 1956) และพระราชบัญญัติการศึกษาปี ค.ศ. 1961 ซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างระบบการศึกษาแห่งชาติมาเลเซียในรัฐบาลสมัยต่อ ๆ มา เป้าหมายของการศึกษาที่ระบุชัดเจนในเอกสารแห่งประวัติศาสตร์คือการสร้างสังคมที่มีเอกภาพและมีระเบียบวินัยและการผลิตกำลังคนผ่านการฝึกอบรมและมีความรู้ สามารถตอบสนองความต้องการของชาติจากนโยบายการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับเป้าหมายดังกล่าวได้กลายเป็นแนวคิดพื้นฐานของปรัชญาการศึกษาแห่งชาติมาเลเซีย ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของมาเลเซียทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

หนึ่งในนโยบายหลักที่ทำให้มาเลเซียสามารถยกระดับความสามารถในการแข่งขันของตนเองในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เกิดจากการยกระดับคุณภาพของคนในประเทศ เพื่อเพิ่มระดับทุนมนุษย์โดยรวมให้สูงขึ้นด้วยการพัฒนากำลังคนทุกช่วงชั้นตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (The Malaysia Education Blueprint ๒๐๑๓ - ๒๐๒๕) แบ่งการทำงานไว้ 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ปี ค.ศ. 2013 – 2015 เป็นขั้นของการเตรียมความพร้อมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนด้วยการยกระดับทักษะและขีดความสามารถของครูและบุคลากรทางการศึกษาในทุกระดับเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ได้

ระยะที่ 2 ปี ค.ศ. 2016 - 2020 เป็นการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารและโครงสร้างแรงจูงใจของบุคลากรด้านการศึกษา โดยพัฒนาโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาในระดับประเทศ ระดับรัฐและระดับพื้นที่ให้เหมาะสม มีการปรับโครงสร้างค่าตอบแทนแก่บุคลากรควบคู่ไปกับการนำหลักสูตรใหม่ที่ได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทของโลกมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นไปที่องค์ความรู้ด้านวิชาการ ทักษะ และคุณค่าที่จำเป็นต่อการประสบความสำเร็จในเศรษฐกิจโลก มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาด้วยเครื่องมือระดับสากลเพื่อให้สามารถประเมินคุณภาพของผู้เรียนเทียบกับประเทศอื่นได้

ระยะที่ 3 ปี ค.ศ. 2021 - 2025 การยกระดับคุณภาพการศึกษาไปสู่ความยอดเยี่ยม เมื่อบุคลากรทางการศึกษามีความพร้อมและมีขีดความสามารถสูงเกินข้อกำหนดขั้นต่ำแล้วก็จะเปิดโอกาสให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการตนเอง มีการสร้างคุณค่าที่เหมาะสมกับสถานศึกษาและส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงกลายเป็นวัฒนธรรมในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนากำลังคนที่ยั่งยืน หลักสำคัญของการจัดการเรียนรู้ คือ การประเมินความสำเร็จของผู้เรียนด้วยเกณฑ์ระดับสากล ตัวอย่างเช่น เป้าหมายที่จะให้คนมาเลเซียสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดีใกล้เคียงกับภาษามลายู การสอบภาษาอังกฤษจะใช้เกณฑ์มาตรฐานของเคมบริดจ์ หรือ Cambridge 1119 standards มาเป็นตัวประเมินผลสำเร็จ เป็นต้น

3. ระบบการศึกษาของประเทศมาเลเซีย

รัฐบาลของประเทศมาเลเซียต้องการพัฒนามาเลเซียให้เป็นศูนย์กลางของความเป็นเลิศทางการศึกษาในภูมิภาคนี้โดยมีการวางแผนพัฒนายุทธศาสตร์ด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผลของการพัฒนาเห็นได้ชัดจากการที่มีนักเรียนต่างชาติเดินทางเข้ามาศึกษาที่ประเทศมาเลเซียสูงมากขึ้นอย่างต่อเนื่องและในปัจจุบันมีนักเรียนนักศึกษาต่างชาติมากถึง 50,000 คนจากประเทศต่าง ๆ กว่า 100 ประเทศ แสดงให้เห็นถึงความพร้อมของการศึกษาระดับนานาชาติที่มีคุณภาพ ประกอบกับหลักสูตรที่มีความหลากหลายเป็นที่ยอมรับและมีราคาที่เหมาะสมด้วย

4. ระบบการบริหารการศึกษาของประเทศมาเลเซีย

ระบบการบริหารการศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการแบ่งระดับการบริหารเป็น 5 ระดับคือ ระดับชาติ ระดับรัฐ ระดับอำเภอ ระดับกลุ่มโรงเรียนและระดับโรงเรียน การบริหารโรงเรียนระดับชาติอยู่ในความควบคุมของรัฐบาลกลาง (Federal Government) การศึกษาทุกประเภท ทุกระดับ อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการเพียงกระทรวงเดียว ยกเว้นการศึกษาที่มีลักษณะเป็นการศึกษานอกระบบ (Non – formal Education) จะมีกรมจากกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบ เช่น กรมแรงงาน กรมเกษตร เป็นต้น

ระบบการจัดการศึกษาของมาเลเซีย (National Education System) เป็นระบบ 6 : 3 : 2 คือระบบการศึกษาของมาเลเซียจัดอยู่ในระดับที่มีมาตรฐานสูงตามแบบของประเทศอังกฤษ สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่จะใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน ระบบการเรียน การสอนแบบ Twinning Program เป็นระบบที่ได้รับความนิยมอย่างมากเป็นการร่วมมือกับสถาบันในประเทศอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ แคนาดา สวิสเซอร์แลนด์ ฯลฯ

- ระดับประถมศึกษาหลักสูตร 6 ปีการศึกษา
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตร 3 ปีการศึกษา^[L]
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร 2 ปีการศึกษา^[L]
- ระดับเตรียมอุดมศึกษา หลักสูตร 1 หรือ 2 ปีการศึกษา^[L]
- ระดับอุดมศึกษา หลักสูตรเฉลี่ยประมาณ 3 ปีครึ่ง ถึง 4 ปีการศึกษา

5. ความเป็นมาของปรัชญาของการศึกษาแห่งประเทศมาเลเซีย

1. ความเป็นมาของปรัชญาการศึกษาแห่งชาติมาเลเซีย ประเทศมาเลเซียได้จัดทำปรัชญาการศึกษาขึ้นมาใหม่บนพื้นฐานอุดมการณ์แห่งชาติมาเลเซีย เพื่อให้เป้าหมายการศึกษาของชาติมีความสอดคล้องกับบริบททางสังคม เศรษฐกิจและแนวโน้มการพัฒนาตามที่รัฐบาลมาเลเซียทำการศึกษาวิเคราะห์ไว้ และได้ประกาศใช้ ปรัชญาการศึกษาแห่งชาติอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 1988 แท้ที่จริงแล้ว ความคิดที่จะจัดทำ

ปรัชญาการศึกษาเพื่อเป็นกรอบการศึกษาแห่งชาติมาเลเซียเริ่ม เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1979 โดยคณะมนตรีวิเคราะห์การ ดำเนินนโยบายการศึกษา (Jawatankuasa Kabinet Mengkaji Pelaksanaan Dasar Pelajaran) ได้มี ข้อตกลงว่ารัฐบาลจะจัดทำปรัชญาการศึกษาแห่งชาติ จึงมีการพิจารณาเอกสารราชการต่าง ๆ ที่สำคัญของชาติมาเลเซียเพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดของปรัชญาการศึกษา กรอบแนวคิดที่นำมาใช้ในการออกแบบ ปรัชญาการศึกษามีดังนี้

1.1 กุณเนอการา (Rukunegara) รุกุนเนอการา คือ คำสัจยปฏิบัติญาณแสดงความจงรักภักดีต่อชาติมาเลเซีย มีเนื้อหาสำคัญคือความยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ การเคารพภักดีต่อพระมหากษัตริย์หรือสุลต่าน ความมีอิปไตยแห่งชาติโดยประชาชนต้องยอมรับนับถือกฎหมายสูงสุดของประเทศและให้คุณค่าต่อวัฒนธรรม ของชาติ การรักษาความบริสุทธิ์ยุติธรรมแห่งกฎหมาย โดยทุกคนต้องอยู่ภายใต้กฎหมายการดำรงไว้ซึ่งความมีจรรยาบรรณที่ดีงาม ทั้งนี้ทุกคนต่างต้องปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบของตนและรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมแห่งการอยู่ร่วมกันและไม่ก้าวล้ำในสิทธิของผู้อื่นและดำรงตนในกรอบศีลธรรมอันดีงาม รุกุนเนอการาถูกประกาศใช้เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม ปี ค.ศ. 1970 ถือว่าเป็นความพยายามหนึ่งของรัฐบาลมาเลเซียในการสร้างความสามัคคีระหว่างพลเมืองต่างชาติพันธุ์เพื่อประสานรอยร้าวที่เกิดขึ้นจากการจลาจลระหว่างพลเมืองเชื้อสายมลายู จีน และอินเดียเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม ค.ศ. 1969

1.2 นโยบายเศรษฐกิจใหม่ (Dasar Ekonomi Baru) นโยบายเศรษฐกิจใหม่เน้นแนวคิดความเสมอภาคและการลดความแตกต่างทางสังคมและเศรษฐกิจระหว่างพลเมืองที่มีชาติพันธุ์แตกต่างกัน เพื่อปรับปรุงโครงสร้างทางสังคมพหุวัฒนธรรมมาเลเซีย นโยบายเศรษฐกิจใหม่นี้ได้กลายเป็นพื้นฐานของปรัชญาการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดให้เป้าหมายการศึกษา นอกจากจะมุ่งพัฒนาผู้เรียนตามความต้องการของประเทศในด้านเศรษฐกิจแล้วยังต้องตอบสนองการสร้างเอกภาพของชาติอีกด้วย ดังนั้นหลังจากที่ประเทศได้รับเอกราช รัฐบาลจึงเปลี่ยนให้ภาษามลายูเป็นภาษาสื่อกลางในการเรียนการสอนแทนภาษาอังกฤษเพื่อแสดงถึงความมีเอกภาพทางภาษาและการสื่อสาร อย่างไรก็ตามไม่มีการห้ามการใช้ภาษาแม่เป็นสื่อกลางในโรงเรียน ประเภทชุมชน (National Type Schools) กล่าวคือ โรงเรียนของชุมชนชาวจีนยังสามารถใช้ภาษาจีน โรงเรียนชุมชนอินเดียก็ให้ใช้ภาษาทมิฬตามที่เคยปฏิบัติ นโยบายเศรษฐกิจใหม่ยังกำหนดให้ระบบการศึกษามีบทบาทในการทำหน้าที่พัฒนาอุปนิสัย วิถีคิด จิตสำนึกในศาสนาที่ผู้เรียนนับถือโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ทั้งในหลักสูตรและในวัฒนธรรมโรงเรียนและให้ระบบการศึกษามีบทบาทในการลดความแตกต่างระหว่างชาติพันธุ์ ส่งเสริมความสามัคคีระหว่างพลเมืองเชื้อสายต่าง ๆ ให้มีการยอมรับซึ่งกัน จากนโยบายนี้รัฐบาลมาเลเซียได้กำหนดทิศทางการศึกษาของประเทศมาเลเซียไว้ว่ามุ่งสร้างเสริมความสามัคคีในชาติเป็นประการสำคัญ

1.3 นโยบายการศึกษาแห่งชาติ (Dasar Pendidikan Negara) นโยบายการศึกษาของประเทศมาเลเซียที่ระบุในพระราชบัญญัติการศึกษาปี ค.ศ. 1996 มีพื้นฐานจากนโยบายการศึกษาที่ระบุในเอกสารแห่งประวัติศาสตร์คือ ราซัครีพอร์ต (Razak Report of 1956) และพระราชบัญญัติการศึกษาปี ค.ศ. 1961 ซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างระบบการศึกษาแห่งชาติมาเลเซียในรัฐบาลสมัยต่อ ๆ มา เป้าหมายของการศึกษาที่ระบุชัดเจนในเอกสารแห่งประวัติศาสตร์เหล่านั้นคือการสร้างสังคมที่มีเอกภาพและมีระเบียบวินัยและการผลิตกำลังคนที่ผ่านการฝึกอบรมและมีความรู้ สามารถตอบสนองความต้องการของชาติยามต้องการจากนโยบาย

การศึกษาที่ให้ความสำคัญกับเป้าหมายดังกล่าวได้กลายเป็นแนวคิดพื้นฐานของปรัชญาการศึกษาแห่งชาติ มาเลเซียซึ่งเป็นกรอบแนวคิดของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของมาเลเซีย ทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

6. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดทางการศึกษาของประเทศมาเลเซีย

เหตุใดการศึกษาของมาเลเซียจึงให้ความสำคัญต่อปรัชญาการศึกษาแห่งชาติมากถึงเพียงนี้ จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่าแนวคิดเชิงปรัชญาของการศึกษามาเลเซียมีที่มาจากบริบทความเป็นชาติมาเลเซีย ดังนี้

2.1 บริบททางศาสนา ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติของประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้ยังมีศาสนาที่สำคัญอื่น ๆ ที่รัฐธรรมนูญมาเลเซียอนุญาตให้พลเมืองสามารถนับถือได้ เช่น ศาสนาพุทธ คริสต์ ฮินดู ปัจจัยทางศาสนามีส่วนในการกำหนดปรัชญาการศึกษาของชาติมาเลเซีย ซึ่งสะท้อนจากเนื้อความแห่งปรัชญาที่ว่า “ผลิตมนุษย์ที่มีคุณภาพในด้านสติปัญญา จิต วิญญาณ อารมณ์และกายบนพื้นฐานความศรัทธาและความนอบน้อมต่อคำสอนของพระเจ้า” รัฐบาลจึงกำหนดให้มีเนื้อหาทางศีลธรรมในหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติและจะต้องเป็นเนื้อหาทางศีลธรรมที่เป็นที่ยอมรับในคำสอนของทุกศาสนา จากปัจจัยทางศาสนาจึงนำไปสู่การปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรใหม่ของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาให้ครอบคลุมเนื้อหาด้านค่านิยมแห่งศีลธรรม จรรยา หรือที่เรียกว่า คุณค่าอันบริสุทธิ์ (Nilai Murni)

2.2 บริบททางสังคมและประวัติศาสตร์ สังคมมาเลเซียประกอบด้วยพลเมืองชาติพันธุ์ต่าง ๆ หลายชาติพันธุ์ ซึ่งต่างก็มีส่วนร่วมในการสร้างชาติมาเลเซียโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การต่อสู้เพื่อให้ได้รับเอกราชและการพัฒนาสังคมหลังได้รับเอกราชเป็นต้นมา ประสบการณ์ของชาติมาเลเซียในด้านความแตกแยกระหว่างเชื้อชาติ มิได้ยังประโยชน์ให้กับชนกลุ่มใด ๆ ในประเทศกลับทำให้รัฐบาลเกิดความยุ่งยากในการบริหารพัฒนาประเทศ เช่นเดียวกับชาติอื่น ๆ ในโลก ความรัก ความสมานฉันท์และความผาสุกของชาติจะขึ้นอยู่กับความมีจิตใจอ่อนประน ความประนีประนอม ความร่วมมือและความเคารพ ซึ่งกันและกันของพลเมืองทุกหมู่เหล่ารัฐบาลมาเลเซีย จึงถือว่าความเป็นหนึ่งเดียวของคนในชาติเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำชาติมาเลเซียให้รอดพ้นภัยพิบัติภัยธรรมชาติ เจตนาธรรมนี้ได้สะท้อนในปรัชญาการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวที่ว่า “ผลิตพลเมืองมาเลเซียผู้ซึ่งมีส่วนร่วมต่อการสร้างความสมานฉันท์และความผาสุกแก่ประเทศชาติ” ด้วยลักษณะของความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมนี้เอง หลักสูตรการศึกษาที่เกิดจากปรัชญาการศึกษาเอพีเคจึงมีองค์ประกอบหลักของการดำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติพหุวัฒนธรรมอย่างเด่นชัด เช่น การบูรณาการแนวคิดสมานฉันท์ข้ามสาระวิชา การเปิดรายวิชาภาษาแม่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 บริบททางการเมือง การปกครองและเศรษฐกิจ ผู้มีอำนาจทางการเมืองแต่ละยุคสมัยมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดอุดมการณ์แห่งชาติสู่พลเมืองมาเลเซียโดยการสานต่อนโยบายต่าง ๆ ที่จะนำชาติมาเลเซียไปสู่ความก้าวหน้าทั้งในทางสังคมและเศรษฐกิจ เช่น นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศให้เป็นหนึ่งในภูมิภาคเอเชีย เนื้อหาของปรัชญาการศึกษาเอพีเคจึงครอบคลุมคุณสมบัติสำคัญที่ผู้บริหารประเทศได้ทำการวิเคราะห์ กล่าวคือ “ผลิตพลเมืองมาเลเซียที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ มีความรับผิดชอบ”

เป็นเจตนารมณ์ที่ต้องการผู้ผ่านการฝึกฝนด้วยความรู้และทักษะที่จะรองรับกิจกรรมทางสังคมเศรษฐกิจและการเมืองตามวาระต่าง ๆ ของรัฐบาล

2.4 ปัจจัยด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กระบวนการศึกษาอบรมที่มีคุณภาพจะสามารถยกระดับศักยภาพของปัจเจกชนในหลาย ๆ ด้านเป็นคุณสมบัติสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ที่ประเทศมาเลเซียต้องการตั้งเจตนารมณ์ของรัฐบาลมาเลเซียที่ระบุในรายงานคณะมนตรีวิเคราะหการดำเนินนโยบายการศึกษาปี ค.ศ. 1979 ซึ่งสะท้อนความจำเป็นที่มาเลเซียยุคฟื้นฟูประเทศต้องผลิตผู้เรียนที่พร้อมด้วยความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีเพื่อเป็นกำลังสำคัญของชาติ ดังนั้นเมื่อมีการปรับปรุงปรัชญาการศึกษาจึงปรากฏแนวคิดการพัฒนาศักยภาพของปัจเจกชนแบบองค์รวมในปรัชญาการศึกษาแห่งชาติของมาเลเซียและถือเป็นแนวคิดที่สำคัญมาก ทั้งนี้เพราะมีความครอบคลุมความต้องการสามด้าน ได้แก่ ความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของสังคมและความต้องการของประเทศ

2.5 ความเป็นโลกาภิวัตน์ การศึกษามาเลเซียมิได้แตกต่างไปจากบริบทการศึกษาอื่น ๆ ในโลกที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดด้านการพัฒนาการศึกษาที่มีการอภิปรายบนเวทีวิชาการนานาชาติ เช่น แนวคิดการศึกษาต่อเนื่อง(Continual Education/Lifelong Learning) การศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) จากเวทีวิชาการของยูเนสโก แนวคิดอิสลามานูวัตตองค์ความรู้ (Islamization of Knowledge) จากที่ประชุมวิชาการโลกมุสลิม ตลอดจนการเกิดขึ้นของแนวคิดทฤษฎีและวิธีการเรียนการสอนใหม่ ๆ ในวงการศึกษาทั่วโลกและมีการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนกันบนโลกวิชาการ ดังนั้นเนื้อหาของปรัชญาการศึกษาจึงได้ผนวกเอาแนวคิดต่าง ๆ เหล่านี้เป็นผลให้หลักสูตรการศึกษาอันเป็นผลผลิตที่ตามมาได้รับการออกแบบด้วยแนวคิดทางการศึกษาสากลที่หลากหลายในกรอบของความเป็นมาเลเซีย

7. แนวคิดการบูรณาการเพื่อการพัฒนาการศึกษา

ตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาหลักสูตรการบูรณาการหมายถึงเทคนิคการผสมผสานองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นเนื้อหาความรู้ ทักษะ ภาษาและค่านิยม ในรายวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนในโรงเรียนนัยสำคัญของแนวคิดการบูรณาการคือเมื่อนักเรียนได้รับความรู้ทางวิชาการ ขณะเดียวกันนักเรียนก็จะได้ซึมซับ เอาค่านิยม ศีลธรรมที่ดีงาม พร้อมกันนั้นนักเรียนก็จะได้ฝึกความคล่องตัวในการใช้ทักษะ ทั้งนี้เนื่องจากว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นเนื้อหาความรู้ ทักษะ ภาษาและค่านิยมได้สอดแทรกเข้าไปในบทเรียนในรายวิชาต่าง ๆ โดยผ่านกระบวนการบูรณาการ ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาไม่เฉพาะด้านสติปัญญาหรือทักษะทางวิชาการเท่านั้น แต่จะได้รับการยกระดับศักยภาพทางจิตวิญญาณ จิตใจ อารมณ์และกายไปพร้อมกัน ความเห็นนี้สอดคล้องกับความเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรที่กล่าวว่า “ในบริบทของหลักสูตรแห่งชาติมาเลเซีย การบูรณาการหลักสูตรหมายถึงการรวมเอาความรู้ ทักษะ และค่านิยมต่างๆที่พึงปรารถนามาอยู่ในโครงสร้างเดียวกันของหลักสูตรและวิธีการบูรณาการ (Integrated Approach) เป็นการบูรณาการระหว่างเนื้อหาและทักษะ (Contents and Skills Based Approach) โดยกำหนดหัวข้อหลัก (Themes) และ หัวข้อเรื่อง (Topics) และกำหนดทักษะการเรียนรู้ที่นักเรียนจะต้องได้รับเมื่อได้เรียนในหัวข้อนั้นๆ” ทฤษฎีที่อยู่เบื้องหลังการออกแบบหลักสูตรบูรณาการของมาเลเซียคือทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ (Constructivist) ซึ่งใช้

เทคนิคการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาสร้างสรรค์ความรู้และทักษะด้วยตนเอง เพื่อค้นพบความถนัดของตนเองและนำไปสู่การพัฒนาต่อไป แบบเรียนตามหลักสูตรภายใต้กรอบทฤษฎีนี้เตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligences) ที่สามารถส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนด้านต่าง ๆ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสผู้เรียนไปสู่การค้นพบความถนัดของตนเองดังกล่าวนี้ มักจะเป็นการเรียนรู้ในรูปแบบการลงมือปฏิบัติจริง มีการสำรวจ ค้นคว้า และนำเสนอผลการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เป็นการเรียนรู้ที่บูรณาการทั้งความรู้และทักษะปฏิบัติ ขณะเดียวกันส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานแบบร่วมมือกัน เพื่อเกิดความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงวิเคราะห์ เพื่อแก้โจทย์ปัญหาโดยยึดหลักการบูรณาการความรู้สาขาต่าง ๆ ที่จำเป็นและประสบการณ์ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

หลักสูตรบูรณาการของมาเลเซียได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้สมัยใหม่อื่น ๆ อีก ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตของผู้เรียน (contextual learning) แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีพ (learning as a life-long effort) นอกจากนี้ยังมีการบูรณาการหลักการเรียนรู้สี่ประการขององค์การยูเนสโก ได้แก่ การเรียนรู้เพื่อที่จะเข้าใจ (learning to know) การเรียนรู้ที่จะลงมือปฏิบัติได้เอง (learning to do) การเรียนรู้ที่จะเป็น (learning to be) และการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน (learning to live together) แนวคิดต่าง ๆ ดังกล่าวถูกแปลงไปสู่หลักสูตรการศึกษาแห่งชาติมาเลเซียโดยการบูรณาการกับเนื้อหาวิชาการต่าง ๆ ที่กำหนดในหลักสูตร นอกจากนี้การบูรณาการยังต่อเนื่องในหลักสูตรนอกห้องเรียน เช่น โครงการพิเศษต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดขึ้นเป็นประจำ ได้แก่ โครงการยาเสพติดศึกษาสิ่งแวดล้อมศึกษา สุขภาพ ครอบครัวศึกษา ค่านิยมศึกษา กิจกรรมการเรียนรู้กับองค์กรสาธารณกุศล ชุมชนและสมาคมต่าง ๆ การกีฬาและเกมส์การแข่งขันหลักสูตรที่ครอบคลุมแนวคิดต่าง ๆ เหล่านี้ได้เริ่มนำมาใช้ในโรงเรียนทั่วประเทศในปี ค.ศ. 2002 เป็นต้นมา

กล่าวโดยสรุปว่าหลักสูตรบูรณาการของมาเลเซีย นอกจากจะมีเนื้อหาด้านความรู้วิชาการและทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิชานั้น ๆ แล้วยังมีเนื้อหาที่เป็นแนวคิด ค่านิยมและอุดมการณ์ รวมทั้งความคาดหวังของสังคมมาเลเซียต่อเยาวชนของชาติ เป็นเป้าหมายสำหรับการพัฒนาปัจเจกชนที่จะเป็นพลเมืองตามที่ชาติมาเลเซียคาดหวัง

8. แนวคิดการศึกษาต่อเนื่องหรือการศึกษาตลอดชีพ

ตามแนวคิดทางการศึกษาของมาเลเซีย การศึกษาเป็นกระบวนการให้ได้มาซึ่งความรู้และทักษะพร้อมทั้งกระบวนการซึมซับจริยธรรมเพื่อจะได้เป็นมนุษย์ที่มีความรู้ มีทักษะความเชี่ยวชาญและกิริยามารยาทที่ดีงาม กระบวนการนี้เป็นกระบวนการศึกษาที่ไม่หยุดยั้งซึ่งผู้เรียนจะต้องมีการปรับตนเองให้เข้ากับความรู้และวิธีการแสวงหาความรู้ที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยและมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของการเรียนรู้ซึ่งจะนำไปสู่คุณภาพของผลงานการศึกษาที่จะตามมา แนวคิดนี้เป็นแนวคิดสำคัญที่สะท้อนไว้ในปรัชญาการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งให้แนวทางไว้ว่าการศึกษาจะเริ่มต้นจากที่บ้าน จากนั้นรัฐบาลจะจัดการศึกษาตามระบบภายใต้การดูแลของรัฐที่สถานศึกษาอนุบาลต่อเนื่องถึงระดับประถมและระดับมัธยม และส่งเสริมให้เยาวชนได้ศึกษาต่อไปหลังระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานอาจจะเป็นสถาบันอุดมศึกษาในสถานที่ทำงานและชุมชน

หรือจะเป็นการศึกษาด้วยตัวเองผ่านสื่อต่าง ๆ ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศรัฐจึงต้องจัดเตรียมหลักสูตรและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อนโยบายการศึกษาตลอดชีพ

การประยุกต์ใช้แนวคิดการศึกษาตลอดชีพที่สะท้อนในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของมาเลเซียคือ การบูรณาการเทคนิคการแสวงหาความรู้สมัยใหม่ในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งทางด้านสามัญอาชีพและศาสนา และส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าเผชิญกับการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายและทันสมัยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างพื้นฐานที่เข้มแข็งสู่ความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในอนาคตและการสร้างพื้นฐานภาษาต่างประเทศที่แข็งแกร่งที่จะเป็นเครื่องมือสำหรับการแสวงหาความรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในโลกกว้างต่อไป ภายใต้แนวคิดการศึกษาต่อเนื่องหรือการศึกษาตลอดชีพนี้ หลักสูตรการศึกษามาเลเซียได้ให้ความสำคัญที่เด่นชัดแก่ปัจจัยสองประการที่จะเอื้อให้พลเมืองมาเลเซียสามารถดำเนินการศึกษาต่อเนื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่รัฐบาลมาเลเซียคาดหวัง กล่าวคือการบูรณาการทักษะด้านการเข้าถึงข้อมูลในโลกยุคข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดนผ่านการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการใช้ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจัยสองประการนี้นอกจากจะเอื้อประโยชน์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนแล้วยังเป็นช่องทางสำหรับเยาวชนมาเลเซียในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนร่วมชาติที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมแตกต่างกันอันนำไปสู่การบูรณาการทางสังคมซึ่งเป็นความหวังหนึ่งของชาติมาเลเซียที่ต้องการให้ความแตกต่างทางชาติพันธุ์ไม่เป็นอุปสรรคต่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสร้างสรรค์บนอุดมการณ์แห่งชาติเดียวกัน ภายใต้แนวคิดการศึกษาตลอดชีพ การเตรียมพลเมืองในอนาคตเพื่อมุ่งสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นประเด็นที่เห็นได้ชัดเป็นรูปธรรมในนโยบายการศึกษาของรัฐบาลมาเลเซีย รัฐบาลมาเลเซียมุ่งที่จะสร้างระบบการศึกษามาเลเซียให้สอดคล้องกับยุคสมัยโดยใช้เทคโนโลยีมาส่งเสริมการเรียนรู้ของเยาวชนให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเตรียมการให้พลเมืองมาเลเซียเป็นผู้รักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง รัฐบาลได้ถ่ายทอดเจตนารมณ์นี้สู่หลักสูตรโดยให้มีการเตรียมพร้อมการเปลี่ยนสภาพจากโรงเรียนแบบเก่าเป็นโรงเรียนแบบใหม่ภายใต้โครงการโรงเรียนเบสตาหรือสมาร์ทคูล (Smart School Project)

จากการที่รัฐบาลมาเลเซียได้มีความพยายามมาโดยตลอดในการที่จะปรับปรุงระบบการศึกษาให้เหมาะสมกับยุคสมัย มาเลเซียต้องการสร้างระบบการศึกษาที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของปรัชญาการศึกษาแห่งชาติที่ตั้งไว้และเป็นการศึกษาที่ไปควบคู่กับการพัฒนาประเทศตามวาระแห่งชาติ วิสัยทัศน์แห่งชาติ 2020 (Wawasan 2020) โดยคาดหวังว่าจะได้ทรัพยากรมนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาองค์รวมทั้งด้านสติปัญญา จิตวิญญาณ อารมณ์ และทางกายผ่านการศึกษอบริบทบูรณาการและสามารถก้าวทันกระแสการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้จะปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วไม่หยุดยั้งแล้ว รัฐบาลมาเลเซียยังได้ปรับปรุงสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาอีกด้วย

9. บทสรุป

การอภิปรายข้างต้นเป็นการปูพื้นฐานความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแห่งชาติมาเลเซียในเชิงโมโนทัศน์ที่เป็นกรอบสำหรับหลักสูตรและการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ภายใต้โครงสร้างหลักสูตรแห่งชาติสะท้อน

วิธีคิดในการจัดการศึกษาของรัฐบาลในสังคมพหุวัฒนธรรมมาเลเซียยุคโลกาภิวัตน์ โดยรัฐบาลผู้ถือพวงมาลัยนำประเทศไปสู่ทิศทางการพัฒนาตามที่รัฐบาลได้วิเคราะห์เป็นหลัก จึงกล่าวได้ว่ารัฐบาลมาเลเซียแสดงบทบาทชัดเจนเป็นรูปธรรมในการดำเนินนโยบายการศึกษาที่จะแก้ปัญหาของคนหลายกลุ่ม ซึ่งล้วนมีภูมิหลังที่แตกต่างกันทั้งในทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครองและวิถีชีวิตเพื่อการมีชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ความพยายามทางการศึกษาต่าง ๆ ล้วน เป็นการขึ้นำโดยรัฐบาลที่ประกอบขึ้นมาจากตัวแทนประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ทำการวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นของประเทศส่งผลให้ระบบการศึกษาของมาเลเซียมีลักษณะอิงบริบทอย่างเด่นชัดตามมโนทัศน์การศึกษาภาคบังคับของประเทศมาเลเซีย หลักสูตรบูรณาการทั้งเคบีเอสอาร์ออกแบบเพื่อสะท้อนปรัชญาการศึกษาแห่งชาติ แต่ความสำเร็จของหลักสูตรดังกล่าว ซุลกิฟลี บาฮารุดดีน เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรกล่าวด้วยความหวังที่เต็มเปี่ยมว่าขึ้นอยู่กับว่าผู้ใช้หลักสูตรจะสามารถเติมเต็มเจตนารมณ์ของเอฟพีเคที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาอย่างความสมดุลทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ จิตวิญญาณและสติปัญญาได้มากน้อยเพียงใด กระบวนการใช้หลักสูตรที่เริ่มตั้งแต่ชั้นปีแรกในระดับประถมศึกษาจนกระทั่งระดับมัธยมศึกษาจะต้องเน้นการ เรียนที่ครบวงจรทั้งประสบการณ์ในและนอกห้องเรียนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้รับทั้งความรู้ ทักษะ พร้อมทั้งการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา ค่านิยม ศีลธรรมที่ฝังผ่านเนื้อหาความรู้และกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร ถ้าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรวมทั้งบรรดาครู นักเรียน พ่อแม่ต่างร่วมมือกัน ก็แน่นอนว่าเราจะบรรลุถึงเป้าหมายของเอฟพีเคและระบบการศึกษาของประเทศเราก็จะสามารถเทียบเคียงกับประเทศ

บรรณานุกรม

การศึกษาของสหพันธรัฐมาเลเซีย. (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2567). การศึกษาของสหพันธรัฐมาเลเซีย - กระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นจาก <http://bic.moe.go.th>.

มโนทัศน์การศึกษาของชาติพหุวัฒนธรรมมาเลเซียกับความพยายามในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2567). สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/HIKMAH/article/view/111854/87259>.

ระบบการศึกษาของมาเลเซีย. (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2567). สืบค้นจาก <https://www.sjworldedu.com/th/country/malaysia/malaysia-education-system/>.

บทวิจารณ์หนังสือ : แนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
Book Review: Concepts for Improving Education Quality

ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน

Natthapong Malison

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Phranakhon Rajabhat University

จันทิมา วนาจรดล

Jantima Wanajondon

นักวิชาการอิสระ

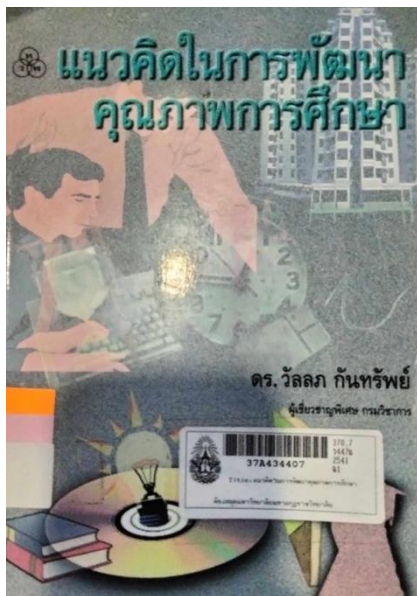
Independent Scholar

E-mail: nuthapong.malison@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 23 ธันวาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 31 ธันวาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 31 ธันวาคม 2567

ผู้เขียน : ดร.วัลลภ กันทรทรัพย์

สำนักพิมพ์ : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด

พิมพ์ครั้งที่ : 1

ปีที่พิมพ์ : 2541

จำนวนหน้า : ความหนา 97 หน้า

จำนวนบท 4 บท

ISBN: 974-08-4419-7

1. บทนำ

หนังสือ “แนวทาง และกลยุทธ์ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพ” เป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญในการทำ ความเข้าใจแนวทาง และกลยุทธ์ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในประเทศไทย หนังสือเล่มนี้ได้

นำเสนอแนวคิดที่ครอบคลุมถึง การวิเคราะห์ การวิจัย การประเมินผล รวมถึงบทบาทของผู้บริหารในพัฒนาโรงเรียน และสถานศึกษา เนื้อหาถูกนำเสนอในลักษณะที่เป็นระบบ หนังสือเล่มนี้มีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งซึ่งเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ ตั้งแต่การวางแผนนโยบายการศึกษา การปรับปรุงหลักสูตร ไปจนถึงการพัฒนาศักยภาพของครู และนักเรียน ผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูล และประสบการณ์จากการทำงานทางวิชาการมายาวนาน มานำเสนอเป็นข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติที่ผู้อ่านสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทของตนเองความสำคัญของหนังสือเล่มนี้อยู่ที่การเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการใช้การวิจัย และการประเมินผลเป็นเครื่องมือสำคัญในการตัดสินใจเชิงนโยบาย และการพัฒนาการศึกษา นอกจากนี้ ยังชี้ให้เห็นถึงบทบาทของครู และผู้บริหารที่ต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการเรียนรู้อันอยู่ในโรงเรียนให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงในสังคม และเศรษฐกิจ

หนังสือ "แนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา" จึงเป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าสำหรับนักการศึกษา ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องการพัฒนาศักยภาพ และคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และวิธีการใหม่ ๆ ในการเรียนการสอนที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ ในบริบทของแต่ละสถานศึกษา

2. การวิเคราะห์วิจัย

การวิเคราะห์ และการวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้เราสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ หนังสือเล่มนี้ได้เน้นถึงความสำคัญของการวิจัยทางการศึกษา โดยมองว่าเป็นรากฐานของการพัฒนาระบบการศึกษาในทุกระดับ ตั้งแต่การพัฒนานโยบายการศึกษาไปจนถึงการปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียน ผู้เขียนกล่าวถึงวิธีการวิเคราะห์ และวิจัยที่ถูกต้องเป็นขั้นตอน ที่สามารถนำมาใช้ในกระบวนการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ การวัดผล และการประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

นี่นะหรือคือปัญหา : หนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษา ซึ่งผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นว่าปัญหาในเชิงศึกษานั้นไม่ได้มาจากเพียงปัจจัยเดียว แต่เป็นผลมาจากหลายปัจจัยที่ซับซ้อน ตั้งแต่ นโยบายการศึกษาที่ไม่เข้ากับบริบทของสถานศึกษา ความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษา ไปจนถึงการขาดการสนับสนุนด้านทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ ผู้เขียนได้วิเคราะห์ว่าปัญหาเหล่านี้เป็นเรื่องที่ต้องการการวิจัยอย่างจริงจัง เพื่อหาคำตอบที่ชัดเจน และเป็นรูปธรรมในการแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ นอกจากนี้ ยังชี้ให้เห็นว่าปัญหาที่ไม่ได้รับการวิเคราะห์อย่างถูกต้องจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระยะยาว

นักวิเคราะห์เขาทำอะไรกัน : ผู้เขียนได้อธิบายถึงบทบาทของนักวิเคราะห์ทางการศึกษาอย่างละเอียด นักวิเคราะห์จะต้องมีทักษะในการตั้งคำถาม และมองปัญหาอย่างเป็นระบบ จากนั้นใช้ข้อมูลที่ได้มาในการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาทางออกที่เหมาะสม กระบวนการวิเคราะห์นี้ต้องอาศัยทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งนักวิเคราะห์ต้องสามารถตีความข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เขียนเน้นถึงความสำคัญของการวิเคราะห์ที่ละเอียด และครอบคลุมในทุกด้าน เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลด้านสถิติ การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียน และการวิเคราะห์การปฏิบัติของครูในห้องเรียน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้สามารถวางแผนการพัฒนาได้อย่างถูกต้อง

การประเมินคุณค่าของงานวิจัย : ในส่วนนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึงการประเมินคุณค่าของงานวิจัย ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการวิจัยทุกประเภท การประเมินนี้ไม่ใช่เพียงการตรวจสอบว่าแนวทางวิจัยถูกต้องหรือไม่ แต่ยังคงครอบคลุมถึงการพิจารณาว่าผลการวิจัยมีความหมายต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างไร ผู้เขียนเน้นว่าการวิจัยที่ดีไม่ใช่เพียงแค่การตอบคำถามเชิงทฤษฎี แต่ยังสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของสถานศึกษา การประเมินคุณค่าของงานวิจัยยังรวมถึงการดูว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยนั้นสามารถนำไปแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้หรือไม่ และผลลัพธ์เหล่านั้นจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาในระยะยาว

ผู้บริหารกับการวิจัยในสถานบัน : หนังสือเล่มนี้ยังได้กล่าวถึงบทบาทสำคัญของผู้บริหารในกระบวนการวิจัย ผู้เขียนชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการวิจัยในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่ส่งเสริมให้ครู และบุคลากรในโรงเรียนมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอน และการเรียนรู้อการวิจัยในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะไม่เกิดขึ้นได้หากขาดการสนับสนุนจากผู้บริหาร ทั้งในด้านทรัพยากร เวลา และการสร้างแรงจูงใจ นอกจากนี้ ผู้เขียนยังเสนอว่าผู้บริหารควรมีบทบาทในการประเมิน และใช้ผลการวิจัยเพื่อปรับปรุงนโยบาย และวิธีการปฏิบัติงานในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

3. การสร้างสรรค์ลักษณะนิสัยผู้เรียน

ความสำคัญกับการสร้างสรรค์ลักษณะนิสัยของผู้เรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากมองว่าการพัฒนาไม่เพียงแต่มุ่งเน้นไปที่ความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีที่สามารถติดตัวผู้เรียนไปตลอดชีวิต การพัฒนานิสัยเหล่านี้เป็นหัวใจสำคัญในการสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต ซึ่งหนังสือเล่มนี้ได้เสนอแนวทางที่มีความเป็นระบบ และสามารถนำไปปรับใช้ได้จริงในบริบทของการศึกษา

สร้างนิสัยรักการอ่านให้นักเรียน : หนึ่งในประเด็นหลักที่หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงคือการสร้างนิสัยรักการอ่าน ผู้เขียนได้เสนอวิธีการต่าง ๆ ในการปลูกฝังความรักในการอ่านให้กับนักเรียน โดยให้ครู และสถานศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอ่าน เช่น การจัดห้องสมุดที่มีหนังสือที่หลากหลาย และเหมาะสมกับวัยของนักเรียน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่าน

คำถามเชิงพัฒนา : การตั้งคำถามเชิงพัฒนาเป็นอีกแนวคิดที่ผู้เขียนกล่าวถึงในหนังสือเล่มนี้ โดยผู้เขียนเน้นว่าการตั้งคำถามที่ท้าทาย และกระตุ้นความคิดเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนานิสัยการคิดอย่างมีวิจยารณญาณของผู้เรียน คำถามเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาทักษะทางสังคม

จริยธรรมกับพฤติกรรมด้านคุณลักษณะ : ผู้เขียนได้กล่าวถึงความสำคัญของจริยธรรม และการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีในตัวผู้เรียน โดยมองว่าการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีของผู้เรียนไม่ได้เกิดขึ้นจากการสอนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมาจากการเป็นแบบอย่างที่ดีของครูและการมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาจริยธรรม ผู้เขียนแนะนำว่าควรมีการจัดกิจกรรมที่สร้างจริยธรรมให้กับนักเรียน

แนวการวัดพฤติกรรมด้านคุณลักษณะ : หนึ่งในประเด็นที่น่าสนใจของหนังสือเล่มนี้คือการวัดพฤติกรรมด้านคุณลักษณะ ซึ่งผู้เขียนได้เสนอแนวทางในการวัด และประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนที่เป็นตัว

บ่งชี้ของคุณลักษณะต่าง ๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น การประเมินนี้ไม่ได้พึ่งพาการวัดผลในเชิงตัวเลขหรือเกณฑ์การให้คะแนนแบบทั่วไปเท่านั้น

4. การประเมินและการพัฒนาในโรงเรียน

การประเมิน และการพัฒนาโรงเรียน โดยมุ่งเน้นถึงการทำให้กระบวนการประเมินมีความเป็นระบบ และมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาโรงเรียนอย่างยั่งยืน ในหนังสือมีการวิเคราะห์ และเสนอแนะแนวทางการประเมินที่ครอบคลุมหลายด้าน ตั้งแต่การประเมินร่างโครงการ การประเมินตนเอง และบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาโรงเรียน แนวคิดที่นำเสนอมีความครอบคลุม และเจาะลึก

การประเมินร่างโครงการ : ผู้เขียนชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการประเมินร่างโครงการ ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกในการพัฒนาหรือปรับปรุงโครงการต่าง ๆ ในโรงเรียน ผู้เขียนแนะนำให้ใช้เกณฑ์การประเมินที่รัดกุม และเป็นระบบในการประเมินโครงการ ซึ่งรวมถึงการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน และตรวจสอบได้ การกำหนดทรัพยากรที่จำเป็น และการตรวจสอบความเป็นไปได้ของการดำเนินโครงการ หนังสือเล่มนี้เสนอแนวทางที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร และผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดทำโครงการ

มาประเมินตนเองกันเถอะ : แนวคิดเรื่องการประเมินตนเองถือว่าเป็นประเด็นสำคัญในหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนได้เสนอให้โรงเรียน ครู และนักเรียนมีการประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เห็นจุดแข็ง และจุดอ่อน ที่ต้องการการพัฒนา ผู้เขียนเชื่อว่าการประเมินตนเองจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับบุคคล และองค์กร การประเมินตนเองยังเป็นเครื่องมือที่ทำให้ผู้เรียน และครูมีความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น

การประเมินตนเองกับการนิเทศภายใน : ผู้เขียนได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินตนเองกับการนิเทศภายใน โดยชี้ว่าการนิเทศภายในนั้นไม่ควรเป็นเพียงการตรวจสอบหรือการสั่งการจากผู้บริหาร แต่ควรเป็นการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีการประเมินตนเอง และพัฒนาตนเอง การประเมินตนเองจะช่วยให้ครูสามารถมองเห็นการพัฒนาของตนเองอย่างชัดเจน และตรงประเด็น ทำให้การนิเทศภายในสามารถปรับปรุงการเรียนการสอน

การพัฒนาที่ยั่งยืนในโรงเรียน : แนวคิดเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนในโรงเรียนที่ผู้เขียนนำเสนอเป็นแนวคิดที่สำคัญ โดยเน้นว่าการพัฒนาโรงเรียนต้องไม่ใช่การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่ต้องมุ่งเน้นไปที่การสร้างสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่สามารถรองรับการพัฒนาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ผู้เขียนได้เสนอให้มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนาโรงเรียน

ยุทธศาสตร์เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียน : ผู้เขียนชี้ว่าการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาโรงเรียน ผู้บริหารต้องมีทักษะในการวิเคราะห์ปัญหา และข้อมูลเพื่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ ผู้เขียนได้นำเสนอแนวทางในการใช้ยุทธศาสตร์ที่เน้นการวางแผนระยะยาวและการทำงานร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน

อย่าตำหนิครูฝ่ายเดียวเลยครับ : ผู้เขียนได้นำเสนอประเด็นสำคัญที่ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่ควรเป็นภาระของครูฝ่ายเดียว แต่ควรมีการสนับสนุน และการทำงานร่วมกันจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะ

ผู้บริหาร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ผู้เขียนยังเชื่อว่าการดำเนินครูเพียงฝ่ายเดียวในการที่ผลการเรียนของนักเรียนไม่ดีขึ้นไม่เป็นธรรม ครูต้องได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ ทั้งในเรื่องของทรัพยากร และการพัฒนาทักษะ

5. ปกิณกะวิชาการ

ปกิณกะวิชาการ ที่รวบรวมประเด็นสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ซึ่งมีการแบ่งย่อยเป็นหลายประเด็น ได้แก่ นักวิชาการ การประสานงาน การระดมสมอง และการประชุมเพื่อระดมความคิด แนวคิดเหล่านี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบ

นักวิชาการ : หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงบทบาทสำคัญของนักวิชาการในฐานะผู้คิดค้น และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ผู้เขียนชี้ว่า นักวิชาการไม่เพียงแต่ต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาของตนเท่านั้น แต่ยังสามารถปรับตัว และประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปได้ การเป็นนักวิชาการที่ดีต้องมีทั้งความรู้ ทักษะการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างประโยชน์ต่อสังคม

การประสานงาน : ในส่วนของการประสานงาน ผู้เขียนได้กล่าวถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในการพัฒนาการศึกษา การประสานงานที่มีประสิทธิภาพจะช่วยเสริมสร้างความร่วมมือที่ดีระหว่างบุคลากร นักเรียน และผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษา การประสานงานที่ดียังช่วยลดความขัดแย้ง และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินโครงการ

มาระดมพลังสมองกันเถอะ : หนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอแนวคิดเรื่องการระดมพลังสมองเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแก้ไขปัญหา และสร้างสรรค์นวัตกรรม ผู้เขียนชี้ว่าการระดมพลังสมองเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น และเสนอแนวคิดใหม่ๆ โดยไม่มีการจำกัดความคิด การใช้กระบวนการนี้ช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ และความคิดที่หลากหลาย

เล็กๆ น้อยๆ เกี่ยวกับการประชุมเพื่อระดมความคิด : ในประเด็นการประชุมเพื่อระดมความคิด ผู้เขียนได้เสนอแนะแนวทางการประชุมที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นที่การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้เสนอแนวคิดที่เป็นประโยชน์ และการจัดการประชุมอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด

มาทำผลงานที่สร้างสรรค์กันเถอะ : หนังสือเล่มนี้ได้เน้นถึงความสำคัญของการสร้างสรรค์ผลงาน โดยกระตุ้นให้ผู้อ่านเปิดรับแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนา และนวัตกรรมในแวดวงการศึกษา ผู้เขียนชี้ให้เห็นว่าการสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยขับเคลื่อนสังคม และการพัฒนาการศึกษา

สองคนทำงานร่วมกันได้ก็ดีแน่ ๆ แต่... : หนังสือได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือในการทำงาน โดยชี้ว่าการทำงานร่วมกันระหว่างบุคคลหรือทีมเป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างผลงานที่ดียิ่งขึ้น การเน้นย้ำความสำคัญของการทำงานเป็นทีม และการประสานงานเป็นข้อดีของเนื้อหา

ทำไมผมจึงประสบความสำเร็จในธุรกิจ : ในประเด็นนี้ ผู้เขียนได้แชร์ประสบการณ์ส่วนตัวในการประสบความสำเร็จในธุรกิจ โดยเน้นถึงปัจจัยสำคัญ เช่น การมุ่งมั่น การวางแผน และการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ หนังสือได้นำเสนอหลักการที่สามารถนำไปปรับใช้ได้หลายบริบท ไม่ว่าจะเป็นในภาคธุรกิจ หรือการศึกษา

6. จุดเด่นและคุณค่าของหนังสือเล่มนี้

มีจุดเด่นที่สำคัญในด้านการนำเสนอเนื้อหาครอบคลุมหลากหลายประเด็นทางการศึกษา ทั้งการวิเคราะห์วิจัย การพัฒนาผู้เรียน และการประเมินโรงเรียน โดยเน้นแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำไปปรับใช้ได้จริง นอกจากนี้ ยังมีคุณค่าในด้านการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาคุณธรรมของผู้เรียน และการใช้ภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ทำให้เป็นคู่มือสำคัญสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับ

7. ข้อเสนอแนะ

หนังสือควรเพิ่มกรณีศึกษา และตัวอย่างการนำแนวคิดไปใช้จริง เสริมเทคนิคการบริหารจัดการที่ชัดเจน และเจาะลึกวิธีพัฒนาบุคลากรการศึกษา รวมถึงเสนอแนวทางปฏิบัติสำหรับการพัฒนาคุณธรรม และนิสัยการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้เนื้อหาสามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

8. บทสรุป

นำเสนอเนื้อหาที่ครอบคลุมหลายประเด็นสำคัญในการพัฒนาการศึกษา เช่น การวิเคราะห์วิจัย การประเมินโรงเรียน และการพัฒนานิสัยผู้เรียน ซึ่งมีคุณค่าในด้านการนำแนวคิดไปปฏิบัติจริง อย่างไรก็ตาม หนังสือยังขาดกรณีศึกษา และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในบางหัวข้อ เช่น เทคนิคการบริหารจัดการ การระดมสมอง และการพัฒนาผู้เรียนในเชิงลึก หากเสริมด้วยตัวอย่างการปฏิบัติ และแนวทางเชิงปฏิบัติเพิ่มเติม หนังสือจะมีประสิทธิภาพและนำไปใช้ได้ในวงกว้างมากขึ้น

บรรณานุกรม

วัลลภ กันทิพย์. (2541). *แนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพมหานคร : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด

บทวิจารณ์หนังสือ: จิตวิทยาการศึกษา
Book Review: Educational Psychology

ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม

Thanarat Sa-ard-iam

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus

จันทร์นิภา ไชยภูมิ

Channipha Chaiyaphum

นักวิชาการอิสระ

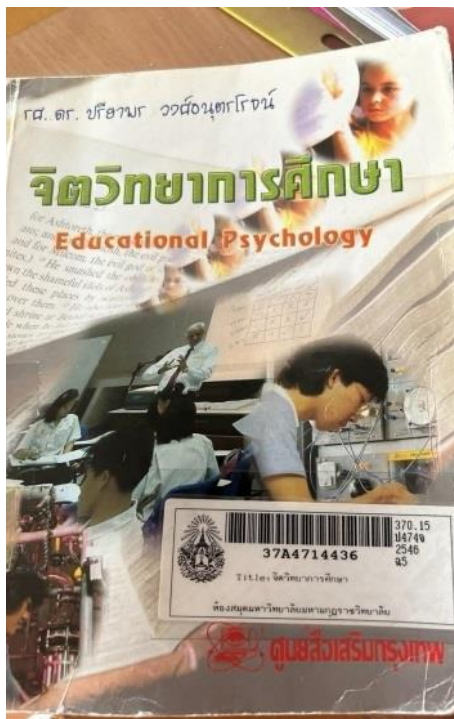
Independent Scholar

E-mail: nuthapong.malisorn@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 5 ธันวาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 31 ธันวาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 31 ธันวาคม 2567

ผู้แต่ง: ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์

สำนักพิมพ์: บริษัทพิมพ์ดีจำกัด

ครั้งที่พิมพ์ : 1

ปีที่พิมพ์: 2546

จำนวนหน้า: ความหนา 325 หน้า

จำนวน: 15 บท

ISBN: 974-213-030-2

1. ภาพรวมของเนื้อหาในหนังสือ

บทที่ 1 บทนำ

จิตวิทยาการศึกษา Educational Psychology เป็นหนังสือที่เขียนโดย รศ.ดร. ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการนำหลักการและทฤษฎีทางจิตวิทยามาใช้ในบริบทของการศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึงวิธีการเรียนรู้ของมนุษย์ การพัฒนาทางด้านจิตใจและสังคมของผู้เรียน รวมถึงวิธีการสอนที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

หนังสือเล่มนี้เหมาะสำหรับนักการศึกษา ครู อาจารย์ หรือผู้ที่สนใจในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ซึ่งต้องการเข้าใจถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาของผู้เรียน และต้องการนำความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาวิธีการสอนและการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.1 ความหมายของจิตวิทยาและจิตวิทยาการศึกษา

ในส่วนนี้ ผู้เขียนให้คำจำกัดความของจิตวิทยาว่าเป็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการทางจิตของมนุษย์ ส่วนจิตวิทยาการศึกษานั้นมุ่งเน้นไปที่การประยุกต์ใช้หลักการทางจิตวิทยาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 ขอบข่ายของจิตวิทยา

จิตวิทยาครอบคลุมถึงการศึกษาในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์, กระบวนการทางจิต, การเรียนรู้, และการพัฒนา การเข้าใจในขอบเขตนี้ช่วยให้ครูสามารถประเมินและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

1.3 ความมุ่งหมายของจิตวิทยาการศึกษา

จุดประสงค์หลักของจิตวิทยาการศึกษาคือการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยการทำความเข้าใจว่าเด็กและผู้ใหญ่เรียนรู้ได้อย่างไร และวิธีการที่เหมาะสมในการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของผู้เรียน

1.4 วิธีการศึกษาทางจิตวิทยาการศึกษา

ในส่วนนี้ มีการกล่าวถึงวิธีการศึกษาเชิงจิตวิทยา เช่น:

- **วิธีการธรรมชาติ (Naturalistic Method):** การสังเกตพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมจริงโดยไม่ทำการแทรกแซง
- **วิธีการจำลอง (Experimental Method):** การจัดการทดลองเพื่อศึกษาผลกระทบของตัวแปรที่สนใจ

1.5 ลักษณะของวิธีการศึกษาที่ดี

ผู้เขียนเน้นว่าการศึกษาที่ดีต้องมีความเป็นระบบและอิงหลักวิทยาศาสตร์ มีความเป็นกลางและเชื่อถือได้ ซึ่งจะช่วยให้ผลการศึกษามีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ได้จริง

1.6 ขั้นตอนการศึกษาโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

การศึกษาโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์นั้นเกี่ยวข้องกับการกำหนดปัญหา ตั้งสมมติฐาน ทำการทดลอง และวิเคราะห์ผลเพื่อสรุปข้อเท็จจริง

บทที่ 2 การเรียนรู้

2.1 ความหมายของการเรียนรู้

การเรียนรู้หมายถึงกระบวนการที่เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือความรู้ที่คงทนเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกฝน การเรียนรู้ไม่เพียงแต่หมายถึงการสะสมความรู้ แต่ยังรวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้

2.2 องค์ประกอบสามของการเรียนรู้

1. **ผู้เรียน:** ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ ต้องมีความตั้งใจและความพร้อมในการเรียนรู้
2. **สิ่งที่เรียนรู้:** เนื้อหาหรือข้อมูลที่ผู้เรียนต้องการเรียนรู้ ซึ่งควรมีความเหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน
3. **สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้:** สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีผลต่อการเรียนรู้ เช่น บรรยากาศในห้องเรียน, สื่อการสอน, และการสนับสนุนจากครูผู้สอน

2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ

1. ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning Theory)

พัฒนาโดยอีวาน พาฟลอฟ (Ivan Pavlov) ทฤษฎีนี้เน้นที่การเรียนรู้ผ่านการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าที่เป็นกลางกับสิ่งเร้าที่มีความหมาย ซึ่งก่อให้เกิดการตอบสนองที่คล้ายกัน เช่น การที่สุนัขน้ำลายไหลเมื่อได้ยินเสียงระฆังหลังจากที่ได้เชื่อมโยงกับอาหาร

2. ทฤษฎีการวางเงื่อนไขด้วยการกระทำ (Operant Conditioning Theory)

พัฒนาโดยบี. เอฟ. สกินเนอร์ (B.F. Skinner) ทฤษฎีนี้เน้นการเรียนรู้ผ่านการเสริมแรงและการลงโทษ การกระทำที่ถูกเสริมแรงจะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก ในขณะที่การกระทำที่ถูกลงโทษจะมีแนวโน้มที่จะลดลง

3. ทฤษฎีการวางเงื่อนไขต่อเนื่องของกัทธรี (Guthrie's Contiguous Conditioning Theory)

ทฤษฎีนี้เน้นการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองที่เกิดขึ้นพร้อมกัน โดยเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นจากการเชื่อมโยงนี้เมื่อเกิดขึ้นซ้ำๆ

4. ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike's Connectionism Theory)

พัฒนาโดยเอ็ดเวิร์ด ธอร์นไดค์ (Edward Thorndike) ทฤษฎีนี้เน้นการเรียนรู้ผ่านการลองผิดลองถูก โดยเชื่อว่าการตอบสนองที่มีผลสำเร็จจะถูกเสริมแรงและเกิดขึ้นอีกในอนาคต

5. ทฤษฎีการเรียนรู้ของฮัลล์ (Hull's Learning Theory)

พัฒนาโดยคลาร์ก ฮัลล์ (Clark Hull) ทฤษฎีนี้เน้นการเรียนรู้ผ่านแรงขับเคลื่อนไหวและแรงจูงใจ เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อมีแรงจูงใจและมีการเสริมแรงที่เหมาะสม

6. ทฤษฎีกลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt Theory)

ทฤษฎีนี้เน้นการเรียนรู้แบบภาพรวม โดยเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการของการรับรู้ที่มองเห็นทั้งภาพรวมและรายละเอียด

7. ทฤษฎีการเรียนรู้เครื่องหมายของทอลแมน (Tolman's Sign Learning Theory)

พัฒนาโดยเอ็ดเวิร์ด ซี. ทอลแมน (Edward C. Tolman) ทฤษฎีนี้เน้นการเรียนรู้ผ่านการสร้างแผนที่ความรู้หรือการเรียนรู้เชิงสัญลักษณ์

2.4 การนำทฤษฎีการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ในการสอนสามารถทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การใช้ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกในการจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การใช้ทฤษฎีการวางเงื่อนไขด้วยการกระทำในการเสริมแรงเชิงบวกเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือการใช้ทฤษฎีกลุ่มเกสตัลท์ในการสอนแบบที่ให้เห็นภาพรวมก่อนที่จะเข้าไปในรายละเอียด

บทที่ 3 ความนำ

บทนี้ของหนังสือ *จิตวิทยาการศึกษา* มุ่งเน้นไปที่การอธิบายและทำความเข้าใจทักษะปฏิบัติ ซึ่งเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันและการทำงาน ผู้เขียนได้วางพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับความหมาย ลักษณะ ประเภท และกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการสอนทักษะปฏิบัติ

3.1 ความหมายของทักษะปฏิบัติ

ทักษะปฏิบัติหมายถึงความสามารถในการดำเนินการหรือปฏิบัติภารกิจทางกายภาพหรือจิตใจโดยใช้การกระทำที่เฉพาะเจาะจง ทักษะเหล่านี้สามารถฝึกฝนและพัฒนาได้ผ่านการฝึกฝนซ้ำๆ จนกระทั่งกลายเป็นความชำนาญ

3.2 ลักษณะของทักษะปฏิบัติ

- **มีความเฉพาะเจาะจง:** ทักษะปฏิบัติมีลักษณะเฉพาะและมักเกี่ยวข้องกับการกระทำที่แน่นอน เช่น การใช้เครื่องมือเฉพาะในการเล่นดนตรี หรือการปฏิบัติงานทางเทคนิค
- **ต้องการการฝึกฝน:** ทักษะเหล่านี้ต้องใช้การฝึกฝนอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วและความแม่นยำ
- **ขึ้นอยู่กับประสบการณ์:** ประสบการณ์ที่มากขึ้นส่งผลให้ความชำนาญในการใช้ทักษะเพิ่มขึ้น

3.3 ประเภทของทักษะปฏิบัติ

๑. **ทักษะพื้นฐาน (Basic Skills):** ทักษะที่จำเป็นต้องมีในการดำรงชีวิต เช่น การเดิน, การเขียน
๒. **ทักษะเฉพาะทาง (Specific Skills):** ทักษะที่ใช้ในสถานการณ์หรืออาชีพเฉพาะ เช่น การขับรถ, การผ่าตัด
๓. **ทักษะเชิงซ้อน (Complex Skills):** ทักษะที่ต้องใช้ความสามารถหลายด้านในการปฏิบัติ เช่น การควบคุมเครื่องบิน, การเล่นเครื่องดนตรีชิ้นสูง

3.4 กระบวนการทางสรีรวิทยาและจิตวิทยาในการใช้ทักษะปฏิบัติ

การเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเกี่ยวข้องกับกระบวนการทั้งสรีรวิทยาและจิตวิทยา โดยกระบวนการทางสรีรวิทยามักเกี่ยวข้องกับการทำงานของระบบประสาทและกล้ามเนื้อ ในขณะที่กระบวนการทางจิตวิทยาเกี่ยวข้องกับการรับรู้, ความจำ, และการประมวลผลข้อมูล

ขั้นตอนการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ

1. **การรับรู้ (Perception):** การเริ่มต้นด้วยการรับรู้และเข้าใจข้อมูลหรือทักษะใหม่
2. **การฝึกฝน (Practice):** การฝึกซ้ำๆ เพื่อสร้างความคุ้นเคยและความชำนาญ
3. **การทบทวนและปรับปรุง (Review and Improvement):** การประเมินการปฏิบัติและปรับปรุงการทำงาน

3.5 ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการเรียนทักษะปฏิบัติ

- **ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติ:** คำแนะนำที่ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติทักษะ
- **การป้อนกลับ (Feedback):** ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับความถูกต้องและประสิทธิภาพของการปฏิบัติ
- **การสาธิต (Demonstration):** การแสดงตัวอย่างการปฏิบัติที่ถูกต้อง

3.6 พื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ

- **การมีแรงจูงใจ:** ความปรารถนาที่จะเรียนรู้และพัฒนาทักษะ
- **สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้:** การมีอุปกรณ์ที่เหมาะสมและบรรยากาศที่สนับสนุน
- **ความสม่ำเสมอในการฝึกฝน:** การฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

3.7 การถ่ายโอนการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ

การถ่ายโอนการเรียนรู้หมายถึงการที่ทักษะที่เรียนรู้แล้วสามารถนำไปใช้ในบริบทหรือสถานการณ์อื่นๆ ได้ ตัวอย่างเช่น การเรียนรู้การขี่จักรยานสามารถช่วยในการเรียนรู้การขี่มอเตอร์ไซด์

3.8 การสอนทักษะปฏิบัติ

การสอนทักษะปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพต้องมีการสาธิต การฝึกฝน การบอกลับ และการทบทวนอย่างต่อเนื่อง ครูควรใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและปรับตามความต้องการของผู้เรียน

บทที่ 4 การเรียนรู้ทางภาษา

4.1 ความนำ

บทนี้เริ่มต้นด้วยการเน้นความสำคัญของภาษาในการสื่อสารและการแสดงความคิด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มนุษย์สามารถสร้างสรรค์และเข้าใจโลกใบนี้ได้ การเรียนรู้ทางภาษาจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ เช่น การคิดเชิงตรรกะ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ทางสังคม

4.2 ความหมายของภาษา

ภาษาเป็นระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารกัน มีลักษณะเฉพาะที่ช่วยให้สามารถแสดงความคิดและความรู้สึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาษาไม่ได้หมายถึงเพียงแค่การพูดหรือเขียน แต่ยังครอบคลุมถึงการใช้ท่าทาง สัญลักษณ์ และเครื่องหมายต่างๆ

องค์ประกอบของภาษา

1. **เสียง (Phonology):** ระบบของเสียงในภาษา ซึ่งรวมถึงเสียงพยัญชนะและสระ รวมถึงวิธีการออกเสียงที่ถูกต้อง
2. **ความหมาย (Semantics):** การศึกษาเกี่ยวกับความหมายของคำและประโยคในภาษา
3. **ไวยากรณ์ (Grammar):** กฎและโครงสร้างที่กำหนดการใช้คำและประโยคในภาษา เพื่อให้การสื่อสารมีความชัดเจนและถูกต้อง
4. **การใช้ภาษา (Pragmatics):** การใช้ภาษาที่เหมาะสมในบริบทต่างๆ รวมถึงการปรับภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์และผู้ฟัง

ทฤษฎีกำเนิดของภาษา

- **ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory):** เชื่อว่าภาษาเกิดจากการเรียนรู้ผ่านการเลียนแบบและการเสริมแรง เช่น เด็กเรียนรู้ภาษาจากการฟังและเลียนแบบผู้ใหญ่
- **ทฤษฎีพันธุกรรม (Nativist Theory):** นำเสนอโดยนอม ชอมสกี (Noam Chomsky) ทฤษฎีนี้เชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถในการเรียนรู้ภาษาโดยธรรมชาติ ซึ่งเป็นผลมาจากพันธุกรรม
- **ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interactionist Theory):** เชื่อว่าการเรียนรู้ภาษาเกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การสื่อสารและการสนทนามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภาษา

4.3 การเรียนรู้สัญลักษณ์ทางภาษา

การเรียนรู้สัญลักษณ์ทางภาษาเกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจและใช้สัญลักษณ์ที่แทนความหมาย เช่น การเข้าใจความหมายของคำและการใช้คำในประโยค สัญลักษณ์ทางภาษาช่วยให้สามารถแสดงความคิดและความรู้สึกได้อย่างชัดเจน

4.4 เจาะลึกของการเรียนรู้ทางภาษา

1. **สภาพแวดล้อมที่สนับสนุน:** การเรียนรู้ภาษาต้องการสภาพแวดล้อมที่มีการสื่อสารและการสนทนาอย่างต่อเนื่อง
2. **การสัมผัสกับภาษาอย่างต่อเนื่อง:** การฟังและอ่านภาษาอย่างต่อเนื่องช่วยให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะทางภาษา
3. **การฝึกฝนและการใช้ภาษา:** การฝึกฝนในการพูดและเขียนภาษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาความสามารถทางภาษา

4.5 การสอนภาษา

การสอนภาษาต้องคำนึงถึงการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนการใช้ภาษาทั้งในการฟัง พูด อ่าน และเขียน การใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เช่น การใช้บทสนทนา การใช้สื่อการเรียนการสอนที่เป็นภาพและเสียง รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง

บทที่ 5 การเรียนรู้ความคิดรวบยอด

5.1 ความนำ

ความคิดรวบยอดเป็นสิ่งที่ช่วยให้เราเข้าใจโลกและสิ่งต่างๆ รอบตัว โดยผ่านการจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายกัน การเรียนรู้ความคิดรวบยอดเป็นกระบวนการที่สำคัญสำหรับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงตรรกะ การแก้ปัญหา และการทำความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ

5.2 พื้นฐานสำหรับคำนิยามที่แทนความคิดรวบยอด

ความคิดรวบยอดหมายถึงแนวคิดหรือหมวดหมู่ที่ใช้แทนสิ่งของหรือเหตุการณ์ที่มีคุณสมบัติร่วมกัน เช่น คำว่า "สัตว์" เป็นความคิดรวบยอดที่ใช้แทนสิ่งมีชีวิตหลายชนิดที่มีคุณสมบัติร่วมกัน เช่น การมีชีวิต การเจริญเติบโต และการสืบพันธุ์

5.3 ประเภทของความคิดรวบยอด

1. **ความคิดรวบยอดพื้นฐาน (Basic Concepts):** ความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับลักษณะหรือคุณสมบัติพื้นฐาน เช่น สี รูปร่าง ขนาด
2. **ความคิดรวบยอดเชิงหมวดหมู่ (Categorical Concepts):** การจัดกลุ่มสิ่งของหรือเหตุการณ์ตามคุณสมบัติที่มีร่วมกัน เช่น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เครื่องดื่ม
3. **ความคิดรวบยอดเชิงนามธรรม (Abstract Concepts):** ความคิดรวบยอดที่ไม่ได้สัมพันธ์กับสิ่งที่สามารถมองเห็นหรือจับต้องได้ เช่น ความยุติธรรม เสรีภาพ

5.4 การสร้างความคิดรวบยอด

การสร้างความคิดรวบยอดเกิดขึ้นเมื่อบุคคลรับรู้และทำความเข้าใจข้อมูลใหม่ โดยใช้ประสบการณ์และความรู้ที่มีอยู่เดิมมาช่วยในการจัดหมวดหมู่และนิยามสิ่งใหม่ๆ ความคิดรวบยอดสามารถสร้างได้ผ่านการสังเกต การทดลอง และการสะท้อนความคิด

5.5 กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด

1. **การสังเกต (Observation):** การสังเกตสิ่งต่างๆ และเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและคุณสมบัติของสิ่งนั้นๆ
2. **การเปรียบเทียบ (Comparison):** การเปรียบเทียบสิ่งของหรือเหตุการณ์ที่มีลักษณะคล้ายกันเพื่อหาคุณสมบัติที่ร่วม
3. **การจำแนก (Classification):** การจัดหมวดหมู่สิ่งของหรือเหตุการณ์ตามคุณสมบัติที่ค้นพบ
4. **การสรุป (Generalization):** การสร้างกฎหรือแนวคิดทั่วไปที่สามารถอธิบายลักษณะหรือคุณสมบัติของหมวดหมู่ที่สร้างขึ้น

5.6 ทฤษฎีการพัฒนาการการเรียนรู้เกี่ยวกับความคิดรวบยอด

- **ทฤษฎีของพียาเจต์ (Piaget's Theory)** พียาเจต์เชื่อว่าการพัฒนาความคิดรวบยอดเกิดขึ้นผ่านกระบวนการการเปลี่ยนแปลงเชิงพัฒนาการที่สัมพันธ์กับวัย เด็กจะพัฒนาความคิดรวบยอดจากการสัมผัสกับสิ่งของและการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม
- **ทฤษฎีของวิกอทสกี (Vygotsky's Theory)** วิกอทสกีเน้นความสำคัญของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการพัฒนาความคิดรวบยอด เชื่อว่าการเรียนรู้และการพัฒนาความคิดเกิดขึ้นผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

5.7 ทฤษฎีการเรียนรู้ความคิดรวบยอด

- **ทฤษฎีการเรียนรู้แบบจำแนก (Discrimination Learning Theory):** การเรียนรู้ความคิดรวบยอดเกี่ยวข้องกับการจำแนกสิ่งที่เหมือนและต่างกัน การพัฒนาความคิดรวบยอดมาจากการสามารถระบุและจัดหมวดหมู่สิ่งที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงได้
- **ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ (Operant Conditioning Theory):** การใช้การเสริมแรงและการลงโทษในการฝึกให้บุคคลสามารถจดจำและใช้งานความคิดรวบยอดได้อย่างถูกต้อง

5.8 การเรียนรู้ความคิดรวบยอด

การเรียนรู้ความคิดรวบยอดต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและการนำความรู้ที่ได้มาใช้งานในบริบทต่างๆ ผู้เรียนต้องมีโอกาสในการประยุกต์ใช้ความคิดรวบยอดในการแก้ปัญหาและการวิเคราะห์สถานการณ์ที่หลากหลาย

5.9 การสอนความคิดรวบยอด

การสอนความคิดรวบยอดควรเน้นที่การทำความเข้าใจลึกซึ้งและการเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่เป็นจริง ครูควรใช้วิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบและสร้างความคิดรวบยอดด้วยตนเอง เช่น การใช้กิจกรรมที่ท้าทายความคิด การใช้คำถามที่กระตุ้นการคิดเชิงวิเคราะห์ และการใช้สื่อการเรียนการสอนที่สนับสนุนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

บทที่ 6 การเรียนรู้หลักการและการแก้ปัญหา

6.1 ความหมายของหลักการ

หลักการหมายถึงข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์ทั่วไปที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดหรือปรากฏการณ์ต่างๆ หลักการมักใช้เพื่ออธิบายและทำนายผลลัพธ์ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น กฎของนิวตันที่อธิบายถึงการเคลื่อนที่ของวัตถุ หรือหลักการของการเสริมแรงในจิตวิทยาที่อธิบายพฤติกรรมของมนุษย์

6.2 การเรียนรู้หลักการ

การเรียนรู้หลักการคือการทำความเข้าใจและจดจำข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ การเรียนรู้หลักการต้องอาศัยการคิดเชิงวิเคราะห์และการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ผู้เรียนต้องสามารถระบุและเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดต่างๆ เพื่อให้สามารถนำหลักการไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง

6.3 การฝึกการใช้หลักการ

การฝึกการใช้หลักการเกี่ยวข้องกับการนำหลักการที่เรียนรู้มาใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ครูควรให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกใช้หลักการในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันหรือสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับใช้หลักการเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.4 การสอนหลักการ

การสอนหลักการควรเน้นที่การทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความสำคัญและการประยุกต์ใช้หลักการในสถานการณ์ต่างๆ ครูสามารถใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เช่น การสาธิต การใช้ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม การอภิปราย และการใช้กิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและประยุกต์ใช้หลักการด้วยตนเอง

6.5 การเรียนรู้การแก้ปัญหา

การเรียนรู้การแก้ปัญหาคือกระบวนการที่ผู้เรียนพัฒนาทักษะในการระบุปัญหา วิเคราะห์สถานการณ์ ค้นหาวิธีแก้ไข และประเมินผลลัพธ์ การเรียนรู้การแก้ปัญหามุ่งเน้นการคิดเชิงตรรกะ การคิดสร้างสรรค์ และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

6.6 ทฤษฎีการแก้ปัญหา

- **ทฤษฎีการแก้ปัญหาแบบขั้นตอน (Step-by-Step Problem Solving Theory):** ทฤษฎีนี้เน้นที่การแก้ปัญหด้วยการดำเนินตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เช่น การระบุปัญหา การวางแผนการแก้ไข การลงมือปฏิบัติ และการประเมินผล

- **ทฤษฎีการแก้ปัญหาแบบค้นหา (Heuristic Problem Solving Theory):** ทฤษฎีนี้เน้นการใช้กลยุทธ์หรือเทคนิคที่ช่วยในการค้นหาวิธีแก้ปัญหาอย่างรวดเร็ว เช่น การลองผิดลองถูก การทำงานย้อนกลับ (working backward) หรือการแยกปัญหาเป็นส่วนย่อยๆ

6.7 การเรียนรู้การแก้ปัญหาเป็นรายบุคคลและกลุ่ม

- **การเรียนรู้การแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล:** การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของแต่ละบุคคลต้องเน้นที่การฝึกฝนทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ผู้เรียนควรได้รับโอกาสในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการกับสถานการณ์ที่หลากหลาย
- **การเรียนรู้การแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม:** การแก้ปัญหาเป็นกลุ่มช่วยส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน การสื่อสาร และการแบ่งปันความคิดเห็น การทำงานร่วมกับผู้อื่นทำให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมมือที่หลากหลายนและพัฒนาความสามารถในการทำงานเป็นทีม

6.8 การระดมความคิดกับการแก้ปัญหา

การระดมความคิด (Brainstorming) เป็นกระบวนการที่ช่วยสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ๆ และวิธีแก้ปัญหา โดยการให้ผู้เข้าร่วมเสนอความคิดเห็นอย่างเสรี การระดมความคิดช่วยให้เกิดการคิดสร้างสรรค์และการหาแนวทางแก้ปัญหาที่หลากหลาย การใช้เทคนิคการระดมความคิดในชั้นเรียนช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

6.9 การสอนการแก้ปัญหา

การสอนการแก้ปัญหาคควรเน้นที่การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะการคิดและการตัดสินใจในสถานการณ์ที่หลากหลาย ครูสามารถใช้วิธีการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง เช่น การใช้กรณีศึกษา การจำลองสถานการณ์ หรือการมอบหมายโครงการที่ต้องการการวางแผนและการแก้ปัญหา

บทที่ 7 การรับรู้

7.1 ความหมายของการรับรู้

การรับรู้ (Perception) หมายถึงกระบวนการที่ระบบประสาทส่วนกลางตีความและแปลความหมายของข้อมูลที่ได้รับจากสิ่งเร้าผ่านอวัยวะรับสัมผัส เช่น การมองเห็น การได้ยิน การสัมผัส การรับรู้ช่วยให้มนุษย์สามารถเข้าใจและตีความโลกภายนอก ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลที่มาจากประสาทสัมผัสต่างๆ และประมวลผลเป็นภาพของสิ่งที่รับรู้

7.2 กระบวนการของการรับรู้

1. **การตรวจจับสิ่งเร้า (Detection):** เริ่มต้นด้วยการรับรู้สิ่งเร้าผ่านอวัยวะรับสัมผัส เช่น ตา หู จมูก
2. **การส่งสัญญาณ (Transmission):** ข้อมูลที่ได้จากการรับรู้สิ่งเร้าจะถูกส่งผ่านระบบประสาทไปยังสมอง

3. **การประมวลผล (Processing):** สมองจะประมวลผลข้อมูลที่ได้รับโดยใช้ความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่ในการตีความสิ่งเร้า
4. **การตีความ (Interpretation):** สมองจะตีความข้อมูลที่ได้รับและแปลความหมายเป็นประสบการณ์หรือความเข้าใจที่สอดคล้องกับสิ่งเร้า

7.3 อวัยวะรับสัมผัส

อวัยวะรับสัมผัสเป็นส่วนสำคัญในการรับรู้และมีบทบาทในการส่งข้อมูลจากสิ่งแวดล้อมไปยังสมอง ตัวอย่างของอวัยวะรับสัมผัสได้แก่:

- **ตา (Eyes):** รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับแสง สี และรูปทรง
- **หู (Ears):** รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับเสียงและการได้ยิน
- **จมูก (Nose):** รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกลิ่น
- **ลิ้น (Tongue):** รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับรสชาติ
- **ผิวหนัง (Skin):** รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการสัมผัส อุณหภูมิ และความเจ็บปวด

7.4 ความสำคัญของการสัมผัส

การสัมผัส (Touch) เป็นประสบการณ์การรับรู้ที่สำคัญสำหรับมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ การสัมผัสช่วยในการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นผิว อุณหภูมิ และแรงกด การสัมผัสไม่เพียงแต่ช่วยให้รู้สึกถึงสิ่งต่างๆ รอบตัว แต่ยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาทางอารมณ์และสังคม เช่น การสัมผัสทางกายภาพระหว่างแม่และลูกที่ช่วยในการสร้างความผูกพัน

7.5 ธรรมชาติของการรับรู้

การรับรู้เป็นกระบวนการที่มีลักษณะเป็นไปตามความรู้สึกและประสบการณ์ส่วนตัว มันเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายอย่างเช่น:

- **ประสบการณ์ที่ผ่านมา (Past Experiences):** ประสบการณ์ที่เคยมีมาก่อนมีบทบาทสำคัญในการตีความและแปลความหมายของสิ่งที่รับรู้
- **ความคาดหวัง (Expectations):** สิ่งที่เราคาดหวังว่าจะเห็นหรือได้ยินสามารถมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของเรา
- **บริบท (Context):** สิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ที่เราพบเจอสามารถมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของเรา

7.6 การรับรู้กับการเรียนรู้

การรับรู้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ เนื่องจากการเรียนรู้ต้องอาศัยการรับรู้สิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงข้อมูลใหม่ที่ได้รับรู้กับความรู้เดิม การรับรู้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถ

สร้างความเข้าใจและความหมายจากข้อมูลใหม่ได้ การพัฒนาทักษะการรับรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

- **การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning):** การเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นผ่านการรับรู้ เช่น เด็กเรียนรู้การพูดจากการฟังผู้ใหญ่
- **การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ (Experiential Learning):** การเรียนรู้จากการทดลองและประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการสัมผัสและการรับรู้สิ่งแวดล้อม

บทที่ 8 ความคิดสร้างสรรค์

8.1 ธรรมชาติของความคิด

ความคิด (Thinking) เป็นกระบวนการทางจิตที่เกี่ยวข้องกับการประมวลผลข้อมูล การแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ๆ ความคิดเกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงข้อมูลและความรู้ที่มีอยู่เพื่อสร้างความเข้าใจหรือวิธีการใหม่ๆ ความคิดสามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภทตามวัตถุประสงค์และกระบวนการ

8.2 การแบ่งประเภทความคิด

๑. **ความคิดเชิงตรรกะ (Logical Thinking):** เป็นการคิดที่มีโครงสร้างชัดเจน ใช้เหตุผลและหลักการเพื่อแก้ปัญหาและตัดสินใจ
๒. **ความคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking):** เป็นการคิดที่เน้นการแยกแยะข้อมูลและองค์ประกอบต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์หรือปัญหา
๓. **ความคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking):** เป็นการคิดที่ตั้งคำถามและประเมินข้อมูลอย่างรอบคอบ และมีความเห็นอย่างมีเหตุผล
๔. **ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking):** เป็นการคิดที่สร้างสรรค์แนวคิดใหม่ๆ และการแก้ปัญหาในวิธีที่ไม่ซ้ำซาก

8.3 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์หมายถึงความสามารถในการคิดหรือผลิตแนวคิดใหม่ๆ ที่เป็นต้นฉบับและมีประโยชน์ ความคิดสร้างสรรค์ไม่ได้หมายถึงแค่ความสามารถในการคิดในรูปแบบที่แปลกใหม่เท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสามารถในการคิดในรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

8.4 กระบวนการความคิดสร้างสรรค์

1. **การเตรียมตัว (Preparation):** เก็บรวบรวมข้อมูลและความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่ต้องการแก้ไข
2. **การตกตะกอน (Incubation):** ปล่อยให้จิตใต้สำนึกทำงานในการประมวลผลข้อมูลและสร้างแนวคิดใหม่ๆ โดยไม่ตั้งใจ

3. **การรู้แจ้ง (Illumination):** ความคิดหรือแนวคิดใหม่ๆ ปรากฏขึ้นมาในจิตสำนึกเป็นครั้งแรก
4. **การประเมินผล (Evaluation):** ตรวจสอบและประเมินความคิดหรือแนวคิดที่เกิดขึ้นเพื่อดูว่าเป็นไปได้และมีประโยชน์หรือไม่
5. **การดำเนินการ (Implementation):** นำความคิดหรือแนวคิดใหม่ๆ ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง

8.5 ลักษณะของคนที่มีความคิดสร้างสรรค์

คนที่มีความคิดสร้างสรรค์มักมีลักษณะดังนี้

- **ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity):** มีความสนใจและต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ตลอดเวลา
- **ความยืดหยุ่นทางความคิด (Cognitive Flexibility):** สามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดและมุมมองได้ง่าย ไม่ยึดติดกับรูปแบบความคิดเดิมๆ
- **ความคิดเชิงจินตนาการ (Imaginative Thinking):** สามารถสร้างภาพในจินตนาการและคิดในวิธีที่ไม่ธรรมดา
- **ความมั่นใจในตนเอง (Self-confidence):** มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะคิดและสร้างสรรค์
- **ความสามารถในการมองเห็นความเชื่อมโยง (Ability to see connections):** สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหรือแนวคิดที่แตกต่างกันได้

8.6 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

1. **ความชำนาญ (Expertise):** มีความรู้และทักษะในสาขาหรือหัวข้อที่เกี่ยวข้อง
2. **ความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลาย (Divergent Thinking):** ความสามารถในการคิดแบบเปิดกว้างและมองหาทางเลือกหลายทาง
3. **แรงจูงใจ (Motivation):** มีแรงจูงใจที่เข้มแข็งในการทำงานหรือแก้ปัญหา
4. **การคิดเชิงรวบยอด (Integrative Thinking):** การรวมเอาแนวคิดต่างๆ มาประมวลผลเป็นแนวคิดใหม่ที่สอดคล้องกัน

8.7 อุปสรรคของความคิดสร้างสรรค์

- **ความกลัวต่อความล้มเหลว (Fear of Failure):** ความกลัวว่าจะผิดพลาดหรือไม่ประสบความสำเร็จ สามารถขัดขวางการสร้างสรรค์ได้

- **ความตึงเครียด (Stress):** ความเครียดและความกดดันอาจลดทอนความสามารถในการคิดสร้างสรรค์
- **การขาดเวลาและทรัพยากร (Lack of Time and Resources):** การไม่มีเวลาเพียงพอหรือทรัพยากรที่จำเป็นอาจทำให้การสร้างสรรค์ลำบาก
- **ความยึดติดกับรูปแบบเดิมๆ (Fixed Mindset):** การไม่ยืดหยุ่นทางความคิดและการยึดติดกับแนวคิดหรือวิธีการเดิมๆ อาจเป็นอุปสรรคในการสร้างสรรค์

8.8 การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

- **การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุน (Creating a Supportive Environment):** สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นและแนวคิดของตนเอง
- **การส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็น (Encouraging Curiosity):** กระตุ้นให้ผู้เรียนถามคำถามและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง
- **การเปิดโอกาสในการทดลอง (Providing Opportunities for Experimentation):** ให้ผู้เรียนมีโอกาสทดลองและค้นคว้าแนวคิดใหม่ๆ โดยไม่ต้องกลัวความล้มเหลว
- **การพัฒนาเทคนิคการคิดสร้างสรรค์ (Developing Creative Thinking Techniques):** สอนเทคนิคการคิดสร้างสรรค์ เช่น การระดมความคิด (Brainstorming) และการคิดแบบแนวขนาน (Lateral Thinking)
- **การให้แรงจูงใจและรางวัล (Providing Motivation and Rewards):** ให้การสนับสนุนและให้รางวัลสำหรับความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาที่แปลกใหม่

บทที่ 9 การเก็บและการถ่ายทอดความรู้

9.1 กระบวนการเรียนรู้

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ พฤติกรรม หรือทัศนคติของบุคคล ผ่านประสบการณ์หรือการฝึกฝน กระบวนการเรียนรู้สามารถแบ่งออกเป็นขั้นตอนหลักๆ ดังนี้

1. **การรับรู้ข้อมูล (Encoding):** ข้อมูลใหม่ถูกรับรู้และแปลงเป็นรูปแบบที่สามารถเก็บไว้ในสมองได้
2. **การเก็บรักษา (Storage):** ข้อมูลที่ได้รับการเข้ารหัสจะถูกเก็บไว้ในสมองเพื่อใช้งานในอนาคต
๑. **การเรียกคืน (Retrieval):** การเรียกคืนข้อมูลที่เก็บไว้ในสมองเมื่อมีความจำเป็นต้องใช้งาน

9.2 วิธีที่ช่วยให้เกิดความจำระยะยาว

ความจำระยะยาว (Long-term Memory) เป็นการเก็บข้อมูลและประสบการณ์ที่สามารถจดจำได้นาน วิธีกระตุ้นให้เกิดความจำระยะยาว ได้แก่:

1. **การทบทวนซ้ำ (Repetition):** การทบทวนข้อมูลซ้ำๆ ช่วยให้ข้อมูลถูกเก็บในความจำระยะยาวได้ดีขึ้น
2. **การเชื่อมโยง (Association):** การเชื่อมโยงข้อมูลใหม่กับข้อมูลเดิมหรือความรู้ที่มีอยู่ทำให้จำได้ง่ายขึ้น
3. **การใช้ตัวอย่างและเรื่องราว (Use of Examples and Stories):** การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตัวอย่างหรือเรื่องราวช่วยให้เข้าใจและจำได้ง่าย
4. **การจัดโครงสร้างข้อมูล (Organization):** การจัดข้อมูลในรูปแบบที่เป็นระบบหรือมีโครงสร้างช่วยให้จำได้ง่ายขึ้น เช่น การใช้หมวดหมู่หรือแผนภูมิ
5. **การใช้เทคนิคการจดจำ (Mnemonic Devices):** การใช้เทคนิคเช่น การย่อคำหรือภาพช่วยในการจดจำ

9.3 การถ่ายทอดความรู้

การถ่ายทอดความรู้เป็นกระบวนการที่ผู้สอนส่งต่อข้อมูลหรือความรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและใช้ข้อมูลนั้นได้ การถ่ายทอดความรู้มีความสำคัญในการเรียนรู้เพราะช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับข้อมูลใหม่และปรับใช้กับความรู้เดิมที่มีอยู่ การถ่ายทอดความรู้สามารถทำได้ผ่านหลายวิธี เช่น:

1. **การสอนโดยตรง (Direct Instruction):** ผู้สอนให้ข้อมูลโดยตรงกับผู้เรียนผ่านการบรรยาย การอธิบาย หรือการสาธิต
2. **การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning):** ผู้เรียนทำงานร่วมกันในการแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน
3. **การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning):** ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติและประสบการณ์ตรง

9.4 การถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีสอน

การถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีสอนเป็นการใช้เทคนิคและกลยุทธ์การสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับรู้และเข้าใจข้อมูลใหม่ได้ วิธีการที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้มีหลายแบบ เช่น:

1. **การใช้สื่อการสอน (Instructional Media):** ใช้สื่อการสอนเช่น แผนภูมิ ภาพ วิดีโอ และเทคโนโลยีอื่นๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจข้อมูลได้ดีขึ้น
2. **การสอนแบบสร้างสรรค์ (Constructivist Teaching):** ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการสำรวจและการคิดเชิงวิพากษ์

3. **การใช้คำถาม (Questioning):** ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นการคิดและการสนทนา ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจข้อมูลได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น
4. **การให้ข้อเสนอแนะ (Feedback):** ให้ข้อเสนอแนะเพื่อช่วยผู้เรียนปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง
5. **การประยุกต์ใช้ความรู้ (Application of Knowledge):** กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความรู้ใหม่ในสถานการณ์จริงหรือการจำลองสถานการณ์

บทที่ 10 สติปัญญา

10.1 อิทธิพลที่มีต่อการพัฒนาการของชีวิต สติปัญญามีบทบาทสำคัญในหลายด้านของการพัฒนาการชีวิต เช่น

1. **การศึกษา:** สติปัญญาส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาการศึกษา ผู้ที่มีสติปัญญาสูงมักจะประสบความสำเร็จในด้านการเรียนรู้และการศึกษาได้ดีกว่า
2. **การทำงาน:** สติปัญญาช่วยให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานและความก้าวหน้าในอาชีพ
3. **การพัฒนาส่วนบุคคล:** การมีสติปัญญาช่วยในการพัฒนาทักษะทางสังคมและการจัดการอารมณ์ ซึ่งส่งผลต่อความสุขและความสำเร็จในชีวิตส่วนตัว
4. **การตัดสินใจในชีวิตประจำวัน:** สติปัญญามีบทบาทในการตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในด้านการเงิน ความสัมพันธ์ และการวางแผนชีวิต

10.2 สติปัญญา

สติปัญญา (Intelligence) เป็นความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาและทำความเข้าใจโลก มีการมองเห็นหลายมิติในการอธิบายสติปัญญา ซึ่งรวมถึงความสามารถในการเรียนรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย

10.3 องค์ประกอบของสติปัญญา องค์ประกอบของสติปัญญาสามารถแบ่งออกเป็นหลายด้าน

1. **ความสามารถในการคิดเชิงตรรกะ (Logical Reasoning):** ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบและแก้ปัญหาที่ซับซ้อน
2. **ความสามารถในการเรียนรู้ (Learning Ability):** ความสามารถในการรับรู้และเรียนรู้ข้อมูลใหม่ได้อย่างรวดเร็ว
3. **ความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking):** ความสามารถในการแยกแยะและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจ

4. **ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity):** ความสามารถในการคิดค้นแนวคิดใหม่ๆ และมองเห็นทางเลือกที่แตกต่าง
5. **ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ (Application of Knowledge):** การใช้ความรู้ที่มีอยู่ในการแก้ปัญหาหรือทำงานในสถานการณ์จริง

10.4 การทดสอบทางสติปัญญา การทดสอบทางสติปัญญามีหลายประเภทที่ใช้เพื่อวัดความสามารถด้านต่างๆ ของสติปัญญา

1. **การทดสอบ IQ (Intelligence Quotient):** การทดสอบที่ออกแบบมาเพื่อวัดระดับความสามารถทางสติปัญญาโดยรวม รวมถึงความสามารถในการคิดเชิงตรรกะ ความจำ และการแก้ปัญหา
2. **การทดสอบความสามารถเฉพาะ (Aptitude Tests):** การทดสอบที่มุ่งเน้นการวัดความสามารถในด้านเฉพาะ เช่น ความสามารถในการคำนวณหรือความสามารถในการคิดเชิงพื้นที่
3. **การทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (Creativity Tests):** การทดสอบที่วัดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และการสร้างแนวคิดใหม่ๆ
4. **การทดสอบการเรียนรู้ (Learning Tests):** การทดสอบที่วัดความสามารถในการเรียนรู้และการปรับตัวกับข้อมูลใหม่

10.5 ทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญา ทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาเสนอว่ามีหลายมิติหรือด้านของสติปัญญาที่มีความสำคัญ ทฤษฎีหลักๆ ได้แก่

1. **ทฤษฎีหลายปัจจัยของสติปัญญา (Multiple Intelligence Theory)** โดยฮาวเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) เสนอว่ามีหลายประเภทของสติปัญญาที่แตกต่างกัน ซึ่งรวมถึงสติปัญญาทางภาษาศาสตร์ สติปัญญาทางคณิตศาสตร์-ตรรกะ สติปัญญาทางดนตรี สติปัญญาทางพื้นที่ สติปัญญาทางร่างกาย-เคลื่อนไหว สติปัญญาทางสังคม สติปัญญาทางสัญชาตญาณ-ความสัมพันธ์ และสติปัญญาทางการสะท้อนตนเอง
2. **ทฤษฎีสติปัญญาเชิงหลายระดับ (Hierarchical Theory of Intelligence)** โดยชาร์ลส์ สปีร์แมน (Charles Spearman) เสนอว่า สติปัญญาประกอบด้วยองค์ประกอบหลักที่มีโครงสร้างเป็นขั้นๆ หรือระดับ
3. **ทฤษฎีสติปัญญาแบบหลายทักษะ (Triarchic Theory of Intelligence)** โดยโรเบิร์ต สเติร์นเบิร์ก (Robert Sternberg) เสนอว่ามีสามประเภทหลักของสติปัญญาคือ สติปัญญาเชิงวิเคราะห์ สติปัญญาเชิงสร้างสรรค์ และสติปัญญาเชิงปฏิบัติ

บทที่ 11 แรงจูงใจในการเรียนรู้

11.1 ทฤษฎีแรงจูงใจ ทฤษฎีแรงจูงใจมุ่งเน้นการอธิบายว่าปัจจัยใดบ้างที่กระตุ้นให้บุคคลมีความพยายามและตั้งใจในการดำเนินการบางอย่าง โดยทั่วไป ทฤษฎีแรงจูงใจสามารถแบ่งออกเป็นหลายกลุ่มหลักได้แก่:

1. **ทฤษฎีความต้องการ (Need Theories):** เน้นการอธิบายแรงจูงใจจากความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เช่น ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ซึ่งแบ่งความต้องการออกเป็นห้าระดับจากความต้องการพื้นฐานไปจนถึงความต้องการการบรรลุศักยภาพ
2. **ทฤษฎีแรงจูงใจทางสังคม (Social Motivation Theories):** มุ่งเน้นการอธิบายแรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น การยอมรับและความสำเร็จ
3. **ทฤษฎีแรงจูงใจเชิงพฤติกรรม (Behavioral Motivation Theories):** เน้นการอธิบายแรงจูงใจจากการตอบสนองต่อสิ่งตอบแทนและการลงโทษ เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้แบบคลาสสิกและการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ

11.2 ประเภทของแรงจูงใจทางสังคม แรงจูงใจทางสังคมสามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล

1. **แรงจูงใจทางสังคมจากการยอมรับ (Social Acceptance):** ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับและการมีส่วนร่วมในกลุ่มสังคม
2. **แรงจูงใจจากความสำเร็จ (Achievement Motivation):** ความต้องการที่จะบรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ
3. **แรงจูงใจจากความสัมพันธ์ (Affiliation Motivation):** ความต้องการในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น
4. **แรงจูงใจจากการปกป้อง (Power Motivation):** ความต้องการในการควบคุมหรือมีอิทธิพลต่อผู้อื่น

11.3 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของแอทคินสัน เดวิด แอทคินสัน (David Atkinson) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) ซึ่งเน้นความต้องการของบุคคลในการบรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จ แนวคิดหลักของแอทคินสันประกอบด้วย

1. **แรงจูงใจในการหลีกเลี่ยงความล้มเหลว (Fear of Failure):** ความกลัวที่จะไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย ซึ่งอาจทำให้บุคคลหลีกเลี่ยงความท้าทาย
2. **แรงจูงใจในการแสวงหาความสำเร็จ (Need for Achievement):** ความต้องการที่จะพิสูจน์ความสามารถและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

11.4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์ เดวิด แมคเคลแลนด์ (David McClelland) เสนอ ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มุ่งเน้นถึงความต้องการของบุคคลในการบรรลุเป้าหมายและความสำเร็จ ทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ระบุถึงสามความต้องการหลัก

1. **ความต้องการการบรรลุผลสำเร็จ (Need for Achievement nAch)** ความต้องการที่จะบรรลุ เป้าหมายและประสบความสำเร็จในกิจกรรมที่ทำ
2. **ความต้องการการเป็นเจ้าของ (Need for Affiliation nAff)** ความต้องการในการสร้างและรักษา ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น
3. **ความต้องการการควบคุม (Need for Power nPow)** ความต้องการในการควบคุมหรือมีอิทธิพล ต่อผู้อื่น

11.5 แรงจูงใจในการเรียนรู้ แรงจูงใจในการเรียนรู้คือความตั้งใจและความกระตือรือร้นที่ผู้เรียนมี ในการศึกษาและพัฒนาตนเอง สิ่งนี้มีความสำคัญต่อการบรรลุผลการเรียนรู้ที่ดี และสามารถพัฒนาได้จาก หลายปัจจัย

1. **ความสนใจในเนื้อหา (Interest in Content)** ความสนใจและความชื่นชอบในเรื่องที่เรียนรู้สามารถ กระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้มากขึ้น
2. **การให้รางวัลและข้อเสนอแนะ (Rewards and Feedback)** การให้รางวัลและข้อเสนอแนะที่ สร้างสรรค์สามารถกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนรู้
3. **ความเชื่อในความสามารถ (Self-Efficacy)** ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการเรียนรู้และ บรรลุเป้าหมาย
4. **การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน (Clear Goals)** การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถบรรลุได้ช่วยเพิ่ม แรงจูงใจในการเรียนรู้

บทที่ 12 เจตคติ

12.1 ความหมายของเจตคติ เจตคติ (Attitude) หมายถึง ความรู้สึกหรือความเชื่อที่มีต่อวัตถุ สถานการณ์ หรือบุคคล ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจ เจตคติสามารถเป็นบวกหรือลบและมักมี อิทธิพลต่อวิธีที่เราคิดและทำปฏิสัมพันธ์กับโลก

12.2 ประเภทของเจตคติ เจตคติสามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภทตามลักษณะและบริบทที่ เกี่ยวข้อง

1. **เจตคติส่วนบุคคล (Personal Attitudes)** เจตคติที่มีต่อสิ่งต่างๆ เช่น งาน การศึกษา หรือกิจกรรม ที่เฉพาะเจาะจง

2. **เจตคติเชิงสังคม (Social Attitudes)** เจตคติที่มีต่อกลุ่มสังคมหรือประเด็นสังคม เช่น การเมือง สังคม หรือวัฒนธรรม
3. **เจตคติเชิงอาชีพ (Professional Attitudes)** เจตคติที่เกี่ยวข้องกับอาชีพหรือวิชาชีพ เช่น เจตคติต่อการทำงานหรือวิธีการทำงาน

12.3 องค์ประกอบของเจตคติ

เจตคติประกอบด้วยสามองค์ประกอบหลัก

1. **องค์ประกอบทางความรู้ (Cognitive Component)** ความเชื่อและความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุหรือสถานการณ์
2. **องค์ประกอบทางอารมณ์ (Affective Component)** ความรู้สึกหรืออารมณ์ที่มีต่อวัตถุหรือสถานการณ์
3. **องค์ประกอบทางพฤติกรรม (Behavioral Component)** พฤติกรรมหรือการกระทำที่เกิดจากเจตคติ

12.3 คุณลักษณะของเจตคติ

เจตคติมีคุณลักษณะหลากหลายที่สามารถสังเกตได้

1. **เสถียรภาพ (Stability)** เจตคติสามารถมีความคงที่หรือเปลี่ยนแปลงตามประสบการณ์หรือข้อมูลใหม่
2. **ความเข้มข้น (Intensity)** ความแรงหรือความชัดเจนของเจตคติที่มีต่อวัตถุหรือสถานการณ์
3. **ความเป็นระเบียบ (Consistency)** การที่เจตคติมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมและการตัดสินใจ

12.4 เจตคติกับพฤติกรรม เจตคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเจตคติสามารถคาดเดาพฤติกรรมหรือการกระทำในสถานการณ์ต่างๆ เจตคติที่แข็งแกร่งและชัดเจนมักจะมีอิทธิพลมากขึ้นต่อพฤติกรรมของบุคคล

12.5 การวัดเจตคติ การวัดเจตคติเป็นกระบวนการที่ใช้เครื่องมือหรือวิธีการต่างๆ เพื่อประเมินความรู้สึกและความเชื่อของบุคคลต่อวัตถุหรือสถานการณ์ โดยสามารถทำได้ด้วยวิธีการดังนี้

1. **การสำรวจความคิดเห็น (Surveys)** การใช้แบบสอบถามที่ถามเกี่ยวกับความรู้สึกและความคิดเห็นต่อเรื่องที่สนใจ
2. **การสัมภาษณ์ (Interviews)** การสัมภาษณ์บุคคลเพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับเจตคติ
3. **การสังเกต (Observation)** การสังเกตพฤติกรรมและการกระทำเพื่อประเมินเจตคติที่อาจมีผลต่อพฤติกรรม

12.6 การเกิดและการเปลี่ยนเจตคติ การเกิดและการเปลี่ยนเจตคติเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนความเชื่อและความรู้สึกที่มีต่อวัตถุหรือสถานการณ์

1. **การเกิดเจตคติ** เจตคติอาจเกิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้ หรือการรับข้อมูลใหม่
2. **การเปลี่ยนเจตคติ** การเปลี่ยนแปลงเจตคติสามารถเกิดขึ้นได้จากการได้รับข้อมูลใหม่ การเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ หรือการเรียนรู้จากประสบการณ์ใหม่

12.7 ทฤษฎีการเกิดและการเปลี่ยนเจตคติ

1. **ทฤษฎีการเรียนรู้สังคม (Social Learning Theory)** โดยอัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) อธิบายว่าการเรียนรู้จากการสังเกตและการจำลองพฤติกรรมของผู้อื่นมีผลต่อการเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ
2. **ทฤษฎีการจัดการความรู้สึก (Cognitive Dissonance Theory)** โดยลีออน เฟสติงเจอร์ (Leon Festinger) เสนอว่าเมื่อบุคคลพบความไม่สอดคล้องระหว่างความเชื่อและพฤติกรรม พวกเขาจะพยายามปรับเปลี่ยนความเชื่อหรือพฤติกรรมเพื่อจัดการกับความไม่สอดคล้องนั้น
3. **ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเจตคติ (Attitude Change Theories)** ทฤษฎีต่างๆ เช่น ทฤษฎีการจัดการความรู้สึกและทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเจตคติผ่านการโน้มน้าว (Persuasion Theory) อธิบายกระบวนการที่บุคคลอาจเปลี่ยนเจตคติเพื่อตอบสนองต่อการโน้มน้าว

12.8 การนำความรู้เรื่องเจตคติไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน การเข้าใจเรื่องเจตคติสามารถช่วยในการพัฒนาวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ

1. **การสร้างแรงจูงใจ** การปรับเปลี่ยนเจตคติของนักเรียนเพื่อเพิ่มความสนใจและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้
2. **การจัดการพฤติกรรม** การใช้ความเข้าใจเกี่ยวกับเจตคติในการจัดการพฤติกรรมของนักเรียนและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
3. **การปรับปรุงกลยุทธ์การสอน** การออกแบบกลยุทธ์การสอนที่สามารถเปลี่ยนแปลงเจตคติและเพิ่มความร่วมมือจากนักเรียน

บทที่ 13 ค่านิยม

13.1 สิ่งที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมของบุคคล ค่านิยมของบุคคลสามารถได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัย ซึ่งรวมถึง

1. **ครอบครัว** ค่านิยมมักได้รับการปลูกฝังจากครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันแรกๆ ที่บุคคลได้รับการอบรมและเรียนรู้
2. **วัฒนธรรมและสังคม** ค่านิยมของบุคคลถูกกำหนดโดยวัฒนธรรมและสังคมที่เขาเติบโตขึ้นมา รวมถึงประเพณีและบรรทัดฐานทางสังคม

3. **การศึกษา** การศึกษามีบทบาทในการเสริมสร้างและปรับเปลี่ยนค่านิยมของบุคคล โดยการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ได้รับในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา
4. **สื่อมวลชน** สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อค่านิยมโดยการเผยแพร่ข้อมูลและภาพลักษณ์ที่มีผลต่อความคิดเห็นและความเชื่อของบุคคล
5. **ประสบการณ์ส่วนบุคคล** ประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาของบุคคลสามารถมีผลต่อการกำหนดและการเปลี่ยนแปลงค่านิยม

13.2 ค่านิยมของไทย ค่านิยมของไทยมีความหลากหลายและสะท้อนถึงวัฒนธรรมและประเพณีที่มีมาอย่างยาวนาน

1. **ค่านิยมความเคารพ** ความเคารพต่อผู้ใหญ่ ครอบครัว และสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญในวัฒนธรรมไทย
2. **ค่านิยมความสงบ** การรักษาความสงบและหลีกเลี่ยงความขัดแย้งเป็นคุณค่าที่ได้รับการส่งเสริม
3. **ค่านิยมการมีน้ำใจ** การช่วยเหลือและมีน้ำใจต่อผู้อื่นเป็นค่านิยมที่ได้รับการยกย่อง
4. **ค่านิยมการรักษาเอกลักษณ์** การรักษาวัฒนธรรมและประเพณีไทย เช่น การเคารพศาสนาและการปฏิบัติพิธีกรรม

13.3 การเกิดค่านิยม ค่านิยมของบุคคลเกิดจากการรวมกันของประสบการณ์ การเรียนรู้ และการติดต่อกับสิ่งแวดล้อม

1. **การเรียนรู้ทางสังคม** การเรียนรู้จากการสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่นในสังคม
2. **การอบรมจากครอบครัว** ค่านิยมที่ได้รับการปลูกฝังจากครอบครัวที่เป็นต้นแบบและสถาบันแรกที่บุคคลเรียนรู้
3. **การประสบการณ์ชีวิต** ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับจากชีวิตส่วนตัว เช่น ความสำเร็จและความล้มเหลวมีอิทธิพลต่อการกำหนดค่านิยม

13.4 การปลูกฝังค่านิยม การปลูกฝังค่านิยมเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลยอมรับและปฏิบัติตามค่านิยมที่ต้องการ

1. **การศึกษาและการอบรม** การใช้การศึกษาและการอบรมเพื่อปลูกฝังค่านิยมในวัยเด็กและวัยรุ่น
2. **การเป็นแบบอย่าง** การเป็นแบบอย่างที่ดีและการแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงค่านิยมที่ต้องการ
3. **การส่งเสริมจากสังคม** การสนับสนุนและส่งเสริมค่านิยมจากสถาบันทางสังคม เช่น โรงเรียนและองค์กร

13.5 ขั้นตอนกระบวนการกระจ่างค่านิยม การกระจ่างค่านิยมคือการทำให้ค่านิยมเป็นที่เข้าใจและยอมรับได้ในสังคม

1. **การศึกษาค่านิยม** การทำความเข้าใจและศึกษาค่านิยมที่ต้องการกระจ่าง
2. **การสื่อสารและการเผยแพร่** การใช้วิธีการสื่อสารและการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมในสื่อมวลชนและช่องทางต่างๆ
3. **การมีส่วนร่วมของชุมชน** การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสนับสนุนและปฏิบัติตามค่านิยมที่กระจ่าง

บทที่ 14 จริยธรรม

14.1 ความหมายของจริยธรรม จริยธรรม (Ethics) หมายถึง ระบบของหลักการและค่านิยมที่ใช้ในการตัดสินว่าการกระทำหรือพฤติกรรมใดถือว่าถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง การตัดสินตามหลักจริยธรรมมักเกี่ยวข้องกับการพิจารณาความดี ความชั่ว และความยุติธรรม

14.2 องค์ประกอบทางจริยธรรม องค์ประกอบหลักของจริยธรรมประกอบด้วย

1. **หลักการ (Principles)** หลักการพื้นฐานที่ใช้ในการตัดสินใจ เช่น ความยุติธรรม ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์
2. **ค่านิยม (Values)** สิ่งที่อยู่ที่มีความสำคัญ เช่น ความเคารพ ความเห็นอกเห็นใจ และความจริงใจ
3. **การตัดสินใจ (Decision-Making)** กระบวนการที่ใช้ในการตัดสินว่าการกระทำหรือพฤติกรรมใดเป็นไปตามหลักการและค่านิยม

14.3 ทฤษฎีที่จำเป็นในการศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรม หลายทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมช่วยให้เข้าใจการพัฒนาและการปรับปรุงพฤติกรรมจริยธรรม

1. **ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget's Theory of Moral Development)**
 - **ระดับการพัฒนาจริยธรรม** แบ่งเป็นสองระดับหลัก ได้แก่ ระดับก่อนอายุ 10 ปี (Heteronomous Morality) และระดับหลังอายุ 10 ปี (Autonomous Morality)
 - **การพัฒนา** เน้นที่การพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับความยุติธรรมและกฎเกณฑ์ทางจริยธรรมจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
2. **ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg's Theory of Moral Development)**
 - **ขั้นตอนการพัฒนา** แบ่งเป็นสามระดับหลัก ได้แก่ ระดับก่อนการพัฒนา (Pre-Conventional), ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional), และระดับหลักการสากล (Post-Conventional)

- **การพัฒนา** อธิบายว่าการพัฒนาจริยธรรมเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและเปลี่ยนแปลงตามวัยและประสบการณ์ชีวิต
- 3. **ทฤษฎีการพัฒนาการทางจริยธรรมตามแนวการปรับพฤติกรรม (Behavioral Approach to Moral Development)**
 - **การเรียนรู้จากการตอบสนอง** การพัฒนาจริยธรรมผ่านการเรียนรู้จากผลลัพธ์ของพฤติกรรมและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามสิ่งที่ได้รับการตอบสนอง
- 4. **ทฤษฎีการพัฒนาการทางจริยธรรมตามแนวทางการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory):**
 - **การเรียนรู้จากการสังเกต** การพัฒนาจริยธรรมจากการสังเกตและการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่น เช่น ผู้ปกครอง ครู หรือบุคคลที่มีอิทธิพลในชีวิต

14.4 **ข้อสรุปทั่วไปจากทฤษฎีการพัฒนาทางจริยธรรม** จากทฤษฎีที่กล่าวถึงสามารถสรุปข้อสังเกตได้ว่า

- **การพัฒนาเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง** การพัฒนาจริยธรรมเป็นกระบวนการที่มีหลายขั้นตอนและเปลี่ยนแปลงตามประสบการณ์และการเรียนรู้
- **อิทธิพลจากสังคมและการศึกษา** การพัฒนาจริยธรรมได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางสังคม การศึกษา และการเรียนรู้จากปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
- **การเรียนรู้จากการสังเกตและการตอบสนอง** การเรียนรู้จากการสังเกตและการตอบสนองมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาจริยธรรม

บทที่ 15 จิตวิทยาเชิงวิจัยเพื่อการศึกษา

15.1 **ความสำคัญของการวิจัย** การวิจัยในด้านจิตวิทยาการศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการการศึกษาและการเรียนรู้

1. **การเข้าใจพฤติกรรมและการเรียนรู้:** การวิจัยช่วยให้เข้าใจลักษณะและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมและการเรียนรู้ของนักเรียน
2. **การพัฒนาวิธีการสอน:** ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ
3. **การปรับปรุงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้:** การวิจัยช่วยในการระบุปัญหาและหาวิธีการในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

15.2 วิธีการพินิจภายในและพฤติกรรมนิยม

1. พินิจภายใน (Introspection)

- คำจำกัดความ การใช้วิธีการสำรวจความคิดและความรู้สึกของตนเองในการศึกษาจิตวิทยา
- การใช้งาน ใช้ในการเข้าใจประสบการณ์และกระบวนการคิดภายในของบุคคล

2. พฤติกรรมนิยม (Behaviorism):

- คำจำกัดความ แนวคิดที่เน้นการศึกษาพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้และวัดได้
- การใช้งาน ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์การตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นและการเรียนรู้ผ่านการทดลองและการวัดผล

15.3 การรวบรวมข้อมูลทางจิตวิทยา การรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนสำคัญในการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้และมีความถูกต้อง

1. **การสัมภาษณ์** การสอบถามบุคคลเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็น และประสบการณ์
2. **การสำรวจ** การใช้แบบสอบถามหรือเครื่องมือสำรวจเพื่อลงข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
3. **การทดลอง** การทำการทดลองในสภาพแวดล้อมที่ควบคุมได้เพื่อศึกษาและวัดผลของการแทรกแซงหรือการเปลี่ยนแปลง
4. **การสังเกต** การสังเกตพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมธรรมชาติหรือในสถานการณ์ที่กำหนด

15.4 การวัดทางจิตวิทยาการศึกษา การวัดทางจิตวิทยาในด้านการศึกษามุ่งเน้นไปที่การวัดและประเมินผลด้านต่างๆ ของการเรียนรู้และพฤติกรรม

1. **การทดสอบความรู้** การวัดความรู้และทักษะในด้านต่างๆ ของนักเรียน
2. **การประเมินผลการเรียน** การใช้เครื่องมือประเมินผลเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา
3. **การวัดบุคลิกภาพและความสามารถ** การวัดด้านบุคลิกภาพและความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

15.5 แบบการวิจัยที่ใช้ในจิตวิทยาการศึกษา

1. การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research)

- การกำหนดเงื่อนไขและการควบคุม การศึกษาในสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุมเพื่อศึกษาผลของตัวแปรที่แทรกแซง

2. การวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

- การศึกษาและบรรยายสถานการณ์ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายสถานการณ์หรือปรากฏการณ์

3. การวิจัยเชิงวิเคราะห์ (Analytical Research)

- การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวม การใช้สถิติและวิธีการวิเคราะห์เพื่อเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

4. การวิจัยเชิงกรณีศึกษา (Case Study Research):

- การศึกษาลึกลงไปในกรณีเฉพาะ การศึกษากรณีเฉพาะเพื่อเข้าใจปรากฏการณ์ในบริบทที่ลึกซึ้ง

15.6 แบบฝึกหัด

1. การออกแบบการวิจัย นักเรียนจะได้รับการฝึกให้สร้างแบบการวิจัยที่เหมาะสมเพื่อศึกษาเรื่องราวในด้านจิตวิทยาการศึกษา
2. การวิเคราะห์ข้อมูล การฝึกฝนการใช้เครื่องมือในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีความน่าเชื่อถือ
3. การเขียนรายงานวิจัย การเรียนรู้วิธีการเขียนรายงานวิจัยที่เป็นระบบและเป็นวิชาการ

2. การวิจารณ์หนังสือ

หนังสือ *จิตวิทยาการศึกษา* โดย ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ เป็นแหล่งข้อมูลที่ครอบคลุมและละเอียดเกี่ยวกับแนวคิดสำคัญในจิตวิทยาการศึกษา ให้ความรู้ที่มีคุณค่าเกี่ยวกับการเรียนรู้และการพัฒนาของบุคคล โดยในแต่ละบทมีการนำเสนอเนื้อหาอย่างเป็นระบบและชัดเจน

จุดเด่นของเนื้อหา

1. พื้นฐานการเรียนรู้: อธิบายทฤษฎีการเรียนรู้สำคัญ เช่น การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก การวางเงื่อนไขด้วยการกระทำ และทฤษฎีการเรียนรู้ของฮัลล์ โดยเน้นการประยุกต์ใช้ในบริบทการศึกษา ช่วยวางรากฐานที่มั่นคงในการเข้าใจกระบวนการเรียนรู้
2. ทักษะปฏิบัติ: นำเสนอความหมาย ลักษณะ และกระบวนการทางสรีรวิทยาและจิตวิทยาในการเรียนรู้ ทักษะ รวมถึงการถ่ายโยงการเรียนรู้ทักษะอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การเรียนรู้ทางภาษา: อธิบายองค์ประกอบของภาษา ทฤษฎีการเกิดและการเรียนรู้สัญลักษณ์ทางภาษา และวิธีการสอนภาษาอย่างครบถ้วน

4. ความคิดรวบยอด: เสนอความหมาย ประเภท และกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด พร้อมทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในพัฒนาการทางความคิด
5. การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ: ครอบคลุมหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการแก้ปัญหา โดยเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน

จุดแข็ง

- ความครอบคลุมของเนื้อหา: หนังสือครอบคลุมหลากหลายหัวข้อในจิตวิทยาการศึกษา ตั้งแต่พื้นฐานไปจนถึงการประยุกต์ใช้
- การอธิบายที่ชัดเจน: ทฤษฎีและกระบวนการต่าง ๆ ถูกอธิบายอย่างละเอียดและมีการเชื่อมโยงกับบริบทการสอน

3. บทสรุป

หนังสือ จิตวิทยาการศึกษา โดย ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ถือเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสำหรับนักศึกษา ครู และผู้ที่สนใจในศาสตร์ด้านจิตวิทยาการศึกษา หนังสือเล่มนี้ครอบคลุมเนื้อหาหลากหลายที่เป็นแก่นสำคัญของจิตวิทยาการศึกษา ตั้งแต่พื้นฐานของการเรียนรู้ ทฤษฎีสำคัญที่เกี่ยวข้อง ไปจนถึงการประยุกต์ใช้ในบริบทของการเรียนการสอน นอกจากนี้ หนังสือยังเน้นการสร้างความคิดริเริ่มในกระบวนการพัฒนาทักษะทางการศึกษา ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์จริง

หนังสือเล่มนี้ได้อธิบายแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ อย่างละเอียด พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างจิตวิทยากับการจัดการศึกษา ทำให้ผู้อ่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในกระบวนการสอนและการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม หากหนังสือเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับกรณีศึกษาเชิงลึกหรือการประยุกต์ใช้ในบริบทเฉพาะ เช่น การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล การใช้เทคโนโลยีในห้องเรียน หรือกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่หลากหลาย จะยิ่งเพิ่มความน่าสนใจและความเป็นปัจจุบันให้กับเนื้อหา

ยิ่งไปกว่านั้น การเพิ่มวิธีการสมัยใหม่ในการพัฒนาการเรียนการสอน เช่น เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) การเรียนรู้ผ่านปัญหา (Problem-Based Learning) หรือการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 จะช่วยเสริมให้หนังสือเล่มนี้ตอบโจทย์ความต้องการในวงการการศึกษาและส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้อิสระที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ด้วยเนื้อหาที่ครอบคลุมและการอธิบายที่ชัดเจน หนังสือ จิตวิทยาการศึกษา จึงถือเป็นคู่มือที่สำคัญสำหรับผู้ที่ต้องการเข้าใจและพัฒนาทักษะในด้านการสอนและการเรียนรู้ ทั้งในแง่ของความรู้พื้นฐานและการนำไปใช้ในทางปฏิบัติ หนังสือเล่มนี้ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มศักยภาพในการจัดการศึกษา แต่ยังเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้อ่านสามารถพัฒนาตนเองและนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดในวงการการศึกษาและสังคมในวงกว้าง.

บรรณานุกรม

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2534). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

พฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา

: ความฉลาดทางอารมณ์ พลังสุขภาพจิต และพฤติกรรมการเผชิญความเครียด

The Good Behavior of Sangha's Buddhism: Emotional Intelligence Mental Health Power (Resilience Quotient) and Stress Coping Behaviors

ณัฐวัตน ตั้งปฐมวงศ์

Nuttawat Tangpatomwong

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

E-mail : Bhikkunuttawat.t@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 23 ธันวาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 31 ธันวาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 31 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลในการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ พลังสุขภาพจิต พฤติกรรมการเผชิญความเครียด และพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ พลังสุขภาพจิต พฤติกรรมการเผชิญความเครียด ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ที่มีผลต่อพลังสุขภาพจิต, พฤติกรรมการเผชิญความเครียด และพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา, พลังสุขภาพจิตที่มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา พฤติกรรมการเผชิญความเครียดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา และ5) เพื่อพยากรณ์ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล จากองค์ประกอบของพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา ความฉลาดทางอารมณ์ พลังสุขภาพจิต และพฤติกรรมการเผชิญความเครียด

ผลการวิจัย พบว่า ข้อมูลคุณลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (การเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา) จำนวน 200 รูป (100%) พบว่า ส่วนมากอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและพื้นที่เชียงใหม่ จำนวนพื้นที่ละ 100 รูป (50%) เท่ากัน และส่วนใหญ่อายุระหว่าง 30-39 ปีจำนวน 79 รูป (39.5%), มีจำนวนพรรษาเฉลี่ยที่ 10-20 พรรษาจำนวน 170 รูป (85%), มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 111 รูป (55.5%) และมีสถานภาพสมรส โสดจำนวน 136 รูป (68.0%)

โดยมีระดับความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่าง (การเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา) มีระดับพฤติกรรมต่อความฉลาดทางอารมณ์ (มาก) โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} , 3.862) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D, 0.525) ผลรายด้านพบว่า มีระดับพฤติกรรมต่อความฉลาดทางอารมณ์ในรายด้านการตระหนักรู้ในตนเอง (มาก) มีค่าเฉลี่ย (\bar{x} , 4.061) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D, 0.664) ระดับพฤติกรรมพลังสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างมีระดับพฤติกรรมต่อพฤติกรรมพลังสุขภาพจิต (ปานกลาง) โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} , 3.440) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D, 0.402) ผลรายด้านพบว่า มีระดับพฤติกรรมต่อพฤติกรรมพลังสุขภาพจิตในรายด้านการต่อสู้เอาชนะอุปสรรค (มาก) มีค่าเฉลี่ย (\bar{x} , 3.642) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D, 0.593) ระดับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของกลุ่มตัวอย่างมีระดับพฤติกรรมการเผชิญความเครียด (ปานกลาง) โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} , 3.443) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D, 0.406) ผลรายด้านพบว่า มีระดับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดในรายด้านแบบมุ่งเน้นการแก้ปัญหา (มาก) มีค่าเฉลี่ย (\bar{x} , 3.736) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D, 0.604) ระดับพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนาของกลุ่มตัวอย่าง (ปานกลาง) โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} , 2.957) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D, 0.338) ผลรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนาในรายด้านแบบพฤติกรรมการให้ความร่วมมือ (ปานกลาง) มีค่าเฉลี่ย (\bar{x} , 3.470) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D, 0.693) และสมมติฐานการวิจัยที่ 1, สมมติฐานการวิจัยที่ 1.1, สมมติฐานการวิจัยที่ 1.2, สมมติฐานการวิจัยที่ 1.3, สมมติฐานการวิจัยที่ 1.4 และสมมติฐานการวิจัยที่ 1.5 สถิติที่นำมาใช้ในการทดสอบ คือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ผลการทดสอบสมมติฐานยอมรับสมมติฐานที่ 1, 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, ยอมรับสมมติฐานที่ 2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, ยอมรับสมมติฐานที่ 3, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, ยอมรับสมมติฐานที่ 4 และ 4.3, ยอมรับสมมติฐานที่ 5, 5.1 และ 5.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสมมติฐานการวิจัยที่ 6 สถิติที่นำมาใช้ในการทดสอบคือการถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการทดสอบสมมติฐานยอมรับสมมติฐานที่ 6 การทำนายปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล (พื้นที่), (อายุ), (ระดับการศึกษา) และ(สถานภาพสมรส) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: การเผชิญความเครียด, พลังสุขภาพจิต, ความฉลาดทางอารมณ์

ABSTRACT

The objectives of this research were as follows: 1) To study the factors of personal data of the good behavior of Sangha's Buddhism; 2) To study the level of emotional intelligence mental, health power (resilience quotient), stress coping and the good behavior of Sangha's Buddhism; 3) To study the relationship between of emotional intelligence mental, health power (resilience quotient), stress coping behavior 4) To study the relationship between emotional intelligence affecting health power (resilience quotient), stress coping and the good behavior of Sangha's Buddhism, health power (resilience quotient) affecting of the good

behavior of Sangha's Buddhism and stress coping behavior affecting of the good behavior of Sangha's Buddhism. And 5) To predict the personal data factors, from the elements of the good behavior of Sangha's Buddhism, emotional intelligence mental, health power (resilience quotient), stress coping behavior.

The research results were showed that data on personal factor characteristics of the sample (the good behavior of Sangha's Buddhism) of 200 monks (100%) found that most of them were in Bangkok and Chiang Mai areas with the same number of 100 monks (50%) each area, and most of them were between 30-39 years of age. 79 monks (39.5%), average 10-20 ordination years, 170 monks (85%), 111 monks (55.5%) figures below bachelor's degree, and 136 singles (68.0%) there were single marital statuses. In with the level of emotional intelligence of the samples were, the behavioral level on emotional intelligence were (high) with mean (\bar{x} , 3.862) and standard deviation (SD, 0.525), the level of emotional intelligence in the aspect of self-awareness (high), had a mean (\bar{x} , 4.061) and standard deviation (SD, 0.664). (moderate), with mean (\bar{x} , 3.440) and standard deviation (SD, 0.402), the results showed that the behavioral level on health power (resilience quotient) in the fight over obstacles (high), was mean (\bar{x} , 3.642) standard deviation (SD, 0.593), the level of stress coping behavior of the sample had coping behavior level (moderate), with mean (\bar{x} , 3.443) standard deviation (SD, 0.406), it was found that the level of problem-solving-oriented stress coping behavior (high), had a mean (\bar{x} , 3.736) standard deviation (SD, 0.604), the sample group (medium), with mean (\bar{x} , 2.957), the standard deviation (SD, 0.338), the results showed that the sample group had a mean level of the good behavior of Sangha's Buddhism, behavior in the aspect of cooperative behavior (moderate) (\bar{x} , 3.470), standard deviation (SD, 0.693). And the research hypothesis were 1 research hypothesis, 1.1 research hypothesis, 1.2 research hypothesis, 1.3 research hypothesis, 1.4 and research hypothesis 1.5, the statistics used in the test, there were the Pearson's Product Moment Correlation coefficient, the hypothesis test results were accept hypothesis 1, 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, were accept hypothesis 2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, the hypothesis 3, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, the hypothesis 4 and 4.3 were accepted, the hypothesis 5, 5.1 and 5.2 were statistically significant at 0.01 level. And the research hypothesis 6, the applied statistics, in the test the results of the hypothesis test were accepted hypothesis 6, in significant predictions of personal data factors (area), (age), (level of education) and (marital status) were used, in statistically at 0.01 level.

Keywords: Stress Coping, Health Power (Resilience Quotient, Emotional Intelligence Mental

1. บทนำ

ในอดีตนั้น คนส่วนใหญ่มักให้ความสำคัญกับความฉลาดทางด้านเชาวน์ปัญญามากกว่า ความฉลาดทางอารมณ์ เพราะสามารถวัดความฉลาดทางด้านเชาวน์ปัญญาออกมาได้ง่ายกว่า แต่ในโลกยุคปัจจุบัน ถือเป็นโลกที่ใช้ความรู้เป็นพื้นฐาน ซึ่งผู้คนต่างๆ สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทั่วโลก และสามารถที่จะแสวงหาความรู้ต่างๆ ได้ด้วยตนเอง อีกทั้งความเจริญทางเทคโนโลยีต่างๆ องค์กรสงฆ์และคณะสงฆ์ในประเทศไทยก็ถือเป็นหนึ่งในสมาชิกของโลก จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องรับมือกับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีทั้งความร่วมมือ ความขัดแย้ง และความแข่งขัน อันสืบเนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบัน ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งเรื่องของการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สภาพอากาศ โรคอุบัติใหม่ และอื่นๆ อีกมากมาย จึงทำให้บางครั้งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วทำให้เกิดการปรับตัวไม่ทัน และก่อให้เกิดภาวะที่ทำให้เกิดการตื่นตระหนก ความวิตกกังวล และก่อให้เกิดภาวะทางอารมณ์ในรูปแบบต่างๆ มากมาย ซึ่งหากเกิดภาวะทางอารมณ์เช่นนี้ และไม่สามารถจัดการกับภาวะทางอารมณ์ได้ ก็จะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามได้ เช่น การทะเลาะวิวาท การทำร้ายตนเอง และอื่นๆ หรือส่งผลให้เกิดอาชญากรรมในแบบต่างๆ รวมถึงการเกิดภาวะโรคซึมเศร้า และโรคทางจิตเภทต่างๆ ตามมามากมาย ในปัจจุบันมีคนเป็นโรคซึมเศร้า และโรคเกี่ยวกับสภาวะทางจิตต่างๆ เพิ่มมากขึ้น จากมูลจากงานประชุมวิชาการสุขภาพจิตนานาชาติ ครั้งที่ 18 เมื่อปี 2562 ระบุว่า “ประเทศไทยมีผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ตลอดช่วงชีวิตถึง 1,00,000 คน หรือคิดเป็น 2.0% ของประชากรทั้งประเทศ” (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2562)

ดังนั้น คนเราทุกคนจำเป็นต้องรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง และเรียนรู้ที่จะควบคุมอารมณ์ของตนเองให้ได้ ซึ่งสิ่งที่จะช่วยให้เรารู้จักอารมณ์และควบคุมมันได้นั้น ก็คือ “ความฉลาดทางอารมณ์” และนอกจากความฉลาดทางอารมณ์ ในการรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเองแล้ว ในปัจจุบันการรู้เท่าทันอารมณ์ของคนอื่น จะทำให้เราสามารถทำงานร่วมและอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ดี และมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ที่เกิดขึ้นมา ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2562 เป็นต้นมา จนกระทั่งองค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้ การระบาดของโควิด-19 เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ นำมาซึ่งผลกระทบทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน อีกทั้งภาวะสุขภาพ ความเจ็บป่วย ทั้งการติดเชื้อโควิด-19 เอง หรือภาวะสุขภาพของกลุ่มคนที่เป็โรคเรื้อรัง ตลอดจนการเจ็บป่วยทางจิตใจ ปัญหาสุขภาพจิต ฯลฯ ในท่ามกลางสถานการณ์วิกฤตต่างๆ เราจะผ่านวิกฤตไปได้ด้วยดีอย่างไรนั้น “พลังสุขภาพจิต” ถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม “พลังสุขภาพจิต” เป็นความสามารถทางอารมณ์และจิตใจในการปรับตัวและฟื้นตัวกลับเข้าสู่ภาวะปกติ ประกอบด้วย I am, I have, I can เป็นต้น นายแพทย์ประเวศ วะสี กล่าวว่า “ความเครียดจากการวิตกกังวล ถือเป็นปัญหาสุขภาพจิตที่สำคัญที่สุด ความเครียดเหล่านี้ นอกจากจะทำให้ไม่มีความสุขแล้ว ยังก่อให้เกิดโรคต่างๆ อีกมากมาย เช่น โรคนอนไม่หลับ เป็นแผลในกระเพาะอาหาร ความดันโลหิตสูง หลอดเลือดหัวใจอุดตัน โรคต่างๆ เหล่านี้ ล้วนแล้วแต่มีสาเหตุมาจากความเครียดแทบทั้งสิ้น ทำให้บุคคลที่เจ็บป่วยด้วยโรคเหล่านั้น มีประสิทธิภาพในการทำงานน้อยลง ขาดงาน ส่งผลเสียต่องาน สัมพันธภาพระหว่างบุคคล ประสิทธิภาพในการตัดสินใจ คุณภาพชีวิตการทำงาน และส่งผลเสียหายถึงองค์กรและเศรษฐกิจของประเทศต่อไป” (ประเวศ

วะสี, 2545) ดังนั้น เมื่อบุคคลเกิดความเครียดขึ้น บุคคลจะต้องมีการปรับตัว เพื่อกลับไปสู่ภาวะสมดุลอีกครั้ง วิธีการจัดการกับสิ่งที่มาคุกคามนั้นให้หมดลง หรือลดลง หรือแก้ไขสิ่งที่มาคุกคามนั้น ให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น หรือทำให้ความขัดแย้งลดลง ทำให้บุคคลสบายใจขึ้น เรียกว่า “การเผชิญความเครียด” และการเผชิญความเครียดของบุคคลจะแสดงออกในรูปของพฤติกรรม เรียกว่า “พฤติกรรมการเผชิญความเครียด”

โดยคุกและเฮปป์เนอร์ (Cook & Heppner) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการเผชิญความเครียดว่า “เป็นความพยายามของบุคคล ทั้งด้านความคิดและการกระทำ เพื่อจัดการบรรเทาความต้องการ หรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ทั้งภายในและภายนอก ซึ่งพฤติกรรมการเผชิญความเครียดนั้นมีอยู่หลายรูปแบบ พฤติกรรมการเผชิญความเครียดที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถจัดการกับสาเหตุของความเครียด หรือสิ่งที่มาคุกคามได้สำเร็จ สามารถลดความไม่สบายใจจากปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ช่วยให้คุณสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติ และไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่สังคม” (Cook, S.W., & Heppner, P.P., 1997) และ Ignatavicius & Baync กล่าวไว้ว่า “พฤติกรรมการเผชิญความเครียดนำไปสู่การปรับตัวเข้าสู่ภาวะสมดุลได้ ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่มีพฤติกรรมการเผชิญความเครียดที่ไม่เหมาะสม จะไม่สามารถจัดการกับความเครียดที่เกิดขึ้นให้ทุเลาเบาบาง หรือหมดไปได้ เกิดเป็นความเครียดสะสมที่มากขึ้นเรื่อยๆ ตามมานั่นเอง” (Ignatavicius, D.D & Bayne., 1991) ความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งก็คือความสามารถของบุคคล ในการตระหนักถึงการใช้ปัญญากำกับอารมณ์ของตนเอง และการใช้ปัญญาในการบริหารอารมณ์ของผู้อื่น โดยในส่วนของความสามารถในการใช้ปัญญากำกับอารมณ์ของตนเอง หมายรวมถึงความสามารถในการรับรู้ เข้าใจสามารถคุมและสร้างแรงกระตุ้นจากภายในให้กับตัวเอง เพื่อให้เกิดเป็นแรงจูงใจในการทำงานต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ถูกกับกาลเทศะและถูกทำนองคลองธรรม พร้อมทั้งมีความสามารถในการแสดงออก ซึ่งอารมณ์ของตนเอง ได้อย่างเหมาะสมถูกกับกาลเทศะเช่นกัน ในส่วนของการใช้ปัญญากำกับอารมณ์ของผู้อื่น หมายรวมถึง การเห็นใจผู้อื่น สามารถรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ให้กำลังใจตลอดจนมีความสามารถในการบริหารอารมณ์ของผู้อื่น เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขให้ได้นั่นเอง

โดย Daniel Goleman เป็นนักจิตวิทยา จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้ให้ความสนใจในเรื่องของ “ความฉลาดทางอารมณ์” และเขียนหนังสือเรื่อง “ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence)” ขึ้นมา หลังจากหนังสือเล่มนี้ได้เผยแพร่ออกไป ทำให้ผู้คน รู้จักและสนใจความฉลาดทางอารมณ์มากยิ่งขึ้น โดย Goleman ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่า “เป็นความสามารถในการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเอง และความรู้สึกของผู้อื่น จนสามารถบริหารหรือจัดการกับอารมณ์ของตนเอง เพื่อเป็นแรงจูงใจในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างประสบความสำเร็จได้อย่างดีนั่นเอง” (Goleman, D., 1999) ในการทำงานหรือการใช้ชีวิตที่ผ่านจากสถานการณ์ต่างๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงาน ลูกน้อง หัวหน้างาน หรือแม้แต่ลูกค้า ฯลฯ เมื่อเกิดความเครียดขึ้น บุคคลจึงต้องสามารถตระหนักรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งความสามารถที่จะควบคุมอารมณ์ของตนเอง เพื่อการมีปฏิสัมพันธ์หรือประสานงาน และอยู่ร่วมกันให้ได้อย่างราบรื่น และประสบความสำเร็จด้วยความรู้ ความเข้าใจทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ด้วยการเสริมสร้างพลังสุขภาพจิต เพื่อผ่านพ้นวิกฤตโควิด-19 ภายใต้วีถีชีวิตใหม่ (New Normal) ไปได้อย่างราบรื่น ดังนั้นความฉลาดทางอารมณ์ จึงถือเป็นส่วนสำคัญในชีวิตมนุษย์ ทั้งในด้านการใช้

ชีวิตประจำวันทั่วไป ในรูปแบบต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา หน้าที่การงาน ฯลฯ ความฉลาดทางอารมณ์ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้คนทั่วไป หรือพระสงฆ์และสามเณร มีศิลปะในการรู้จักใช้คนและครองใจคน ได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง และอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ได้จนสามารถโน้มน้าวผู้อื่น ให้ทำในสิ่งที่ตนต้องการได้ โดยงานออกมาเป็นผลสำเร็จ คนทำก็มีความสุขและเกิดความรักในคน งาน และองค์กร มีการสื่อสารระหว่างบุคคล ทำให้เกิดความเข้าใจมีการส่งเสริมให้แต่ละบุคคลใช้ศักยภาพของตนเองอย่างสูงสุด สมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนานั้น ถือเป็นกลุ่มบุคคลที่สำคัญ และส่งผลต่อผู้อื่นที่เข้ามารายล้อม พบเจอและเข้ามาหาตนเองในสภาวะเปราะบางเช่นนี้ ดังนั้น อารมณ์ของสมมุติสงฆ์ที่ดี ย่อมส่งผลหรือมีอิทธิพลให้ผู้อื่นๆ ที่มีความเปราะบางและมีอารมณ์ ความรู้สึกตามไปด้วย และมีความสามารถในการกำกับควบคุมดูแลอารมณ์ของตนเอง ทำให้เมื่อได้รับความกดดันจากงานหรือการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล ฯลฯ ก็จะสามารถควบคุมอารมณ์และปรับอารมณ์ให้กลับสู่ภาวะอารมณ์ทางบวก และใช้อารมณ์ของตนในการชักจูงตนเองให้ปฏิบัติงานหรือปรับจูนการใช้ชีวิตประจำวันให้ได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีสมาธิจดจ่ออยู่กับงาน และชีวิตประจำวันที่จะไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่างๆ ได้ด้วยการเสริมสร้าง “พลังสุขภาพจิต” ให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง

เยาวนาฏ ผลิตินท์เกียรติ การเสริมสร้าง “พลังสุขภาพจิต” หรือที่เรียกว่า อาร์คิว (RQ: Resilience Quotient) คือ “ความสามารถทางอารมณ์และจิตใจในการปรับตัว และฟื้นตัวกลับเข้าสู่สภาวะปกติ ภายหลังจากที่พบกับเหตุการณ์วิกฤต หรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความยากลำบากในชีวิต อันเป็นคุณสมบัติหนึ่งซึ่งช่วยให้บุคคลก้าวผ่านพ้นปัญหาอุปสรรค และดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างมีความสุข ยิ่งไปกว่านั้น ผู้ที่มีพลังสุขภาพจิตจำนวนมาก ยังสามารถใช้วิกฤตให้เป็นโอกาส สามารถยกระดับความคิด จิตใจ และการดำเนินชีวิตให้ขึ้นไปในทางที่ดีขึ้น หลังจากเหตุการณ์วิกฤตนั้นผ่านพ้นไปแล้วนั่นเอง” (เยาวนาฏ ผลิตินท์เกียรติ, 2551) RQ (Resilience Quotient) จึงถือเป็นพลังสุขภาพจิตที่จำเป็นและสำคัญสำหรับพวกเราทุกคนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะยากดีมีจน แข็งแรงหรือเจ็บป่วย เป็นบุคคลสำคัญหรือสามัญชนคนธรรมดา และพระสงฆ์องค์เจ้า ฯลฯ เพราะเราทุกคน ล้วนต้องตกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกันนั่นก็คือ ไม่มีใครสามารถที่จะล่วงรู้ได้ว่า เราจะต้องเผชิญกับเหตุการณ์วิกฤตในชีวิตเมื่อใด และจะหนักหนาสาหัสเพียงไร ดังนั้น เราจึงควรเตรียมต้นทุนทางใจไว้ให้เพียงพอกับการรับมือและกับเหตุการณ์วิกฤตที่อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง ในตลอดทุกช่วงเวลาของการดำรงชีวิตอยู่บนโลกใบนี้ต่อไป ให้ได้ ด้วยการเรียนรู้ ด้วยการยอมรับอย่างมีสติ และตื่นรู้ตามความคิดให้เท่าทันต่อทุกสถานการณ์ ที่ต้องเผชิญ และทำทุกสิ่งอย่างให้ดีที่สุดที่ตนเอง ซึ่ง Daniel Goleman โกลแมนมีความเชื่อที่ว่า “ความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างจากเขาวนปัญญา แต่มีส่วนเกี่ยวเนื่องกัน ความฉลาดทางอารมณ์มีบทบาทในการกำหนดบุคลิกภาพที่พึงปรารถนา ช่วยสร้างวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่เจริญสมวัย สร้างความสามารถในการปรับตัว เพื่อแก้ไขปัญหา ช่วยให้สามารถเผชิญต่อความเครียดและแรงกดดันของชีวิตในภาวะการณแข่งขันได้ดี” (Goleman, D., 1999) สรุปว่า หากบุคคลมีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูง เมื่อเกิดความเครียดขึ้นจากปัจจัยต่างๆ บุคคลนั้นจะสามารถตระหนักรู้ถึงอารมณ์ของตนเอง และควบคุมอารมณ์ตลอดจนสามารถที่จะเลือกวิธี ที่จะเผชิญและจัดการกับความเครียดนั้น เพื่อปรับอารมณ์ของตนให้กลับสู่ภาวะสมดุลโดยเร็ว ใช้อารมณ์ของตนในการชักจูงใจตนเองให้ปฏิบัติงานและดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้งานและชีวิตประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ได้มากกว่าผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ในระดับต่ำ

นอกจากนี้ “บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง จะมีความสามารถในการจัดการกับความขัดแย้งในสถานที่ทำงานและในชีวิตส่วนตัวได้ดีกว่าคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่า” (Ivshin, E., 2001) จากการศึกษาของ Center for Creative Leadership ตั้งแต่ปี 1983 เป็นต้นมา พบว่า “ความแตกต่างของผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ กับผู้บริหารที่ไม่ประสบความสำเร็จ คือทักษะในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคล (People Skills) ผู้บริหารที่ล้มเหลวในหน้าที่การงานและในชีวิตประจำวันนั้น มักเป็นบุคคลที่ขาดมนุษยสัมพันธ์ ขาดความเข้าใจในคน และมีปัญหาในการควบคุมอารมณ์นั่นเอง” (Center for Creative Leadership, 2020) ทั้งนี้ ออร์แกน (Organ) ได้ศึกษาและให้นิยาม พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร (Organizational Citizenship Behavior : OCB) ว่าหมายถึง “พฤติกรรมของพนักงานซึ่งองค์กรไม่ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ ที่ต้องปฏิบัติ และไม่เกี่ยวข้องกับระบบการให้รางวัลที่องค์กรกำหนดไว้อย่างเป็นทางการ แต่เป็นพฤติกรรมที่พนักงานเต็มใจปฏิบัติเพื่อองค์กร ซึ่งออร์แกน ได้แบ่งรูปแบบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรไว้ 5 รูปแบบ คือ พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ (Altruism) พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น (Courtesy) พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น (Sportsmanship) พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ (Civic Virtue) และพฤติกรรมการสำนึกในหน้าที่ (Conscientiousness)” (Organ, D.W., 1998) อารมณ์ของสมมุติสงฆ์ที่ดี ย่อมส่งผลหรือมีอิทธิพลให้ผู้คนอื่นๆ ที่มีความเปราะบางและมีอารมณ์ ความรู้สึกตามไปด้วย และมีความสามารถในการกำกับควบคุมดูแลอารมณ์ของตนเอง ทำให้เมื่อได้รับความกดดันจากงาน หรือการใช้ชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น โดยพระอาจารย์ ดร.ณัฐวัฒน์ ตั้งปฐมวงศ์ (ญาณปโป) ได้ให้ข้อสรุปไว้ว่า “พระภิกษุสงฆ์หรือสมมุติสงฆ์ยังมีใช้พระสงฆ์ในความหมายของพระรัตนตรัยโดยตรง เกิดมาในโลกใบนี้ก็ล้วนเป็นสิ่งสมมุติ ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารับประกันว่า เราเป็นสงฆ์ เราเป็นสมมุติสงฆ์ แล้วบัญญัติก็เป็นสมมุติ สำนึกและความรับผิดชอบส่วนตัว การปรับพฤติกรรมเพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงทางความเสียหายต่อภาพลักษณ์ เขย่าความศรัทธาต่อสถาบันศาสนา และความเชื่อในจิตใจของพุทธศาสนิกชน สร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองให้เกิดสำนึกและความรับผิดชอบในตัวเองต่อการเป็นสมมุติ “สงฆ์” ที่ดี ที่ไม่ใช่พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ทั้งทางกายและจิตต่อการเป็นสมมุติ “สงฆ์” ที่ปฏิบัติตนผิดหน้าที่หรือขาดความสำนึกและความรับผิดชอบในตัวเอง จนถือได้ว่าเป็นผู้ทำลายพระพุทธศาสนาได้อีกทางหนึ่ง เช่น พระผู้ตั้งตัวเองเป็นผู้วิเศษ, พระดูหม้อ-ใบหอย เป็นกัจจัตถ์, พระไม่ใช่ศิลปิน, และศักดิ์ศรีของผ้าเหลือง อันเปรียบเสมือน ธงชัยแห่งพระอรหันต์ อย่าให้พุทธศาสนิกชนอยากทำบุญใส่บาตรโดยไม่เลือกพระเลือกวัด คิดเพียงแค่ว่า “ถือว่า...ไหว้ผ้าเหลือง” มโนสำนึกและความรับผิดชอบส่วนตัว: การเป็นสมมุติ “สงฆ์” ต่อการเป็นผู้รับและผู้ให้ จึงควรเกิดขึ้นในตัวเรา “การให้ธรรม ย่อมชนะการให้ทั้งปวง” (พระอาจารย์ดร.ณัฐวัฒน์ ญาณปโป, 2564)

จากสภาพและความเป็นมาของปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นฯ แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการของสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา มีความสำคัญอย่างมากต่อประสิทธิภาพการดำเนินการ การดำรงวิถีชีวิต และผลสำเร็จขององค์กร ชีวิต และการงาน ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรสงฆ์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สมมุติสงฆ์ที่ดีเต็มใจและเลือกที่จะปฏิบัติด้วยตนเอง แต่สมมุติสงฆ์ที่ดีจะมีพฤติกรรมดังกล่าวมาน้อยเพียงใด สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งนอกเหนือจากความฉลาดทางอารมณ์ ก็คือพฤติกรรมการ

เผชิญความเครียดของสมมุติสงฆ์ที่ดี หากสมมุติสงฆ์ที่ดีสามารถเผชิญและจัดการ หรือลดความกดดัน ความขัดแย้ง หรือความเครียดที่เข้ามาคุกคาม เพื่อการแสดงออกของพฤติกรรมที่เหมาะสม ดังนั้น หากสมมุติสงฆ์ที่ดีมีพฤติกรรมที่เป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา ย่อมสะท้อนว่าสมมุติสงฆ์ที่ดีนั้น เป็นผู้ที่รู้จักจัดการกับอารมณ์และปัญหา หรือความเครียดที่ตนเองที่จะต้องเผชิญได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสมด้วยเช่นกัน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ของ “พฤติกรรมที่เป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา: ความฉลาดทางอารมณ์ พลังสุขภาพจิต และพฤติกรรมเผชิญความเครียด” ซึ่งเป็นองค์กรที่เสริมสร้างพลังทางจิตวิญญาณให้กับพุทธศาสนิกชนไทย คณะผู้วิจัยเห็นว่าผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อวงการพุทธศาสนาไทย ในการนำไปปรับและประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการบริหารทรัพยากรบุคคลทางด้านพุทธศาสนา เพื่อให้องค์กรสงฆ์ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้ จิตวิญญาณของพุทธศาสนิกชนไทย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคตต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลในการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา
- 2) เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ พลังสุขภาพจิต พฤติกรรมการเผชิญความเครียด และพฤติกรรมที่เป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา
- 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ พลังสุขภาพจิต พฤติกรรมการเผชิญความเครียด ที่มีผลต่อพฤติกรรมที่เป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา
- 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ที่มีผลต่อพลังสุขภาพจิต, ความฉลาดทางอารมณ์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเผชิญความเครียด, ความฉลาดทางอารมณ์ที่มีผลต่อพฤติกรรมที่เป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา, พลังสุขภาพจิตที่มีผลต่อพฤติกรรมที่เป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา, พฤติกรรมการเผชิญความเครียดที่มีผลต่อพฤติกรรมที่เป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา
- 5) เพื่อพยากรณ์ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล จากองค์ประกอบของพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา ความฉลาดทางอารมณ์ พลังสุขภาพจิต และพฤติกรรมการเผชิญความเครียด

3. ผลการศึกษา

การสรุปและอภิปรายผลคุณลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

จากแนวคิดของ Malhotra, Kim, and Agarwal ได้กล่าวถึงความกังวลเกี่ยวกับภาวะส่วนตัวหรือปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล ไว้ว่า “ในมุมมองของบุคคลต่อความเป็นธรรม ในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล และการรักษาความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ความกังวลเกี่ยวกับภาวะส่วนตัวจะเกิดขึ้น เมื่อบุคคลมีความรู้สึกว่าคุณสมบัติส่วนบุคคลนั้น ไม่มีความปลอดภัยและไม่สามารถควบคุมข้อมูลส่วนตัวเหล่านั้นได้ โดยจะมีความกังวลเกี่ยวกับภาวะส่วนตัวของข้อมูลหรือปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ 1) การเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคล 2) การนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ในทางอื่นๆ ที่ไม่ได้รับอนุญาต 3) ความผิดพลาดของข้อมูลส่วนบุคคล และ 4) การเข้าถึงข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต” (Malhotra, N. K., Kim, S. S., & Agarwal, J., 2004) ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า “ปัจจัย

ส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (การเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา) จำนวน 200 รูป (100%) ส่วนมากอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและพื้นที่เชียงใหม่จำนวนพื้นที่ละ 100 รูป (50%) เท่ากัน และส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-39 ปีจำนวน 79 รูป (39.5%), มีจำนวนพรรษาเฉลี่ยที่ 10-20 พรรษาจำนวน 170 รูป (85%), มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 111 รูป (55.5%) และมีสถานภาพสมรส โสดจำนวน 136 รูป (68.0%)” โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mark J Keith, Thompson, Hale, Lowry, and Greer เกี่ยวกับพฤติกรรม的开เผยข้อมูลนั้นพบว่า “ความกังวลเกี่ยวกับภาวะส่วนตัวนั้น เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความเสี่ยงของผู้ใช้งาน และความกังวลเกี่ยวกับภาวะส่วนตัวนั้นไม่ได้ส่งผลต่อความตั้งใจในการเปิดเผยข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญ” (Keith, M. J., Thompson, S. C., Hale, J., Lowry, P. B., & Greer, C., 2013)

การสรุปและอภิปรายผลความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่าง (การเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา) มีระดับพฤติกรรมต่อความฉลาดทางอารมณ์ (มาก) โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} , 3.862) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D, 0.525) เมื่อวิเคราะห์ผลรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่าง (การเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา) มีระดับพฤติกรรมต่อความฉลาดทางอารมณ์ในรายด้านการตระหนักรู้ในตนเอง (มาก) มีค่าเฉลี่ย (\bar{x} , 4.061) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D, 0.664) โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Peter Salovey and John D. Mayer ที่ว่า “การสร้างคำใหม่ขึ้น คือ “Emotional Intelligence” และให้ความหมายว่า เป็นความฉลาดทางสังคม (Social Intelligence) ซึ่งเป็นความสามารถที่จะควบคุมความรู้สึก และภาวะอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น รู้เท่าทันในอารมณ์เหล่านั้น และสามารถนำด้านข้อมูลทางอารมณ์เหล่านั้น มาเป็นแนวทางในการคิดและแสดงพฤติกรรม และยังได้พัฒนาแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ และสามารถวินิจฉัยความฉลาดทางอารมณ์ของบุคคลได้อย่างแม่นยำ” (Salovey, P., & Mayer, J.D., 1990) และมีทิศทางเดียวกับแดเนียล โกลแมน (Daniel Goleman) ที่ได้รับการศึกษาด้านจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด โกลแมน ได้ศึกษาค้นคว้าและเขียนเป็นบทความลงในหนังสือนิตยสารไทมส์ (Times) เรื่อง “Emotional Intelligence Why It can Matter : More Than IQ” ซึ่งได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก และทำให้ความฉลาดทางอารมณ์ ได้ตื่นตัวมากยิ่งขึ้นบทความความฉลาดทางอารมณ์ได้เน้นว่า Daniel Goleman “ในความสำเร็จของบุคคลนั้น ส่วนของสติปัญญา (IQ) มีความสำคัญเพียง ร้อยละ 20 และร้อยละ 80 เป็นผลมาจากความฉลาดทางอารมณ์” และจากการศึกษาของโกลแมน “ทำให้ความฉลาดทางอารมณ์ ได้เริ่มมีผู้ให้ความสนใจและนำมาศึกษาอย่างกว้างขวาง และแพร่หลายมากขึ้น โดยมีแนวคิดที่ว่า คนที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องมีความฉลาดทางอารมณ์เข้ามาประกอบด้วย” (Goleman, D.P., 1995).

การสรุปและอภิปรายผลพฤติกรรมพลังสุขภาพจิต

พฤติกรรมพลังสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่าง (การเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา) มีระดับพฤติกรรมต่อพฤติกรรมพลังสุขภาพจิต (ปานกลาง) โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} , 3.440) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D, 0.402) เมื่อวิเคราะห์ผลรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่าง (การเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา) มีระดับพฤติกรรมต่อพฤติกรรมพลังสุขภาพจิตในรายด้านการต่อสู้เอาชนะอุปสรรค (มาก) มีค่าเฉลี่ย (\bar{x} , 3.642) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D, 0.593) โดยสอดคล้องกับแนวคิดของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ที่ว่า

“พลังสุขภาพจิต หรือที่เรียกว่า อาร์คิว (RQ: Resilience Quotient) คือความสามารถทางอารมณ์ และจิตใจ ในการปรับตัว และฟื้นตัวกลับสภาวะปกติภายหลัง ที่พบกับเหตุการณ์วิกฤต หรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความยากลำบากในชีวิต อันเป็นคุณสมบัติหนึ่งซึ่งช่วยให้คุณผ่านพ้นปัญหาอุปสรรค และดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ยิ่งไปกว่านั้น ผู้ที่มีพลังสุขภาพจิตจำนวนมาก ยังสามารถใช้วิกฤตเป็นโอกาส สามารถยกระดับความคิด จิตใจ และการดำเนินชีวิตไปในทางที่ดีขึ้น หลังจากเหตุการณ์วิกฤตนั้นผ่านพ้นไป” (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2543) และแนวคิดของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข บ่งชี้ไว้ว่า “การจัดการกับความเครียด เป็นสิ่งจำเป็นแม้จะดูเป็นรายละเอียดเล็กน้อย แต่ถ้าเราไม่ทำ ด้วยตนเอง ก็จะไม่มีการช่วยเราได้ต่อไปนี่คือ สิ่งซึ่งช่วยให้เราคลายจากความเครียดได้ อย่างง่าย และประหยัด 1) ดูแลร่างกาย ด้วยการฝึกอะไรก็ได้ที่ทำให้ร่างกายผ่อนคลาย แล้วจิตใจสบาย รู้สึกสงบ พักความคิดได้ เพราะว่าเวลาที่คนเราเครียด เรามักคิดวนไปวนมา แต่พักความคิดไม่ได้ รู้ว่าไม่ควรคิดแต่หยุดคิดไม่ได้ เพราะเขาไม่มีทักษะในการหยุดพักความคิด ทั้งๆ ที่สิ่งเหล่านี้ฝึกได้ แล้วทำให้ความคิดของเราสงบลง พอใจเราสงบลงสักพักหนึ่ง ความคิดดีๆ มันจะไหลขึ้นมา 2) การพักความคิด การพักกายกับการพักจิต เป็นสิ่งที่ฝึกกันได้ ไม่ว่าจะเป็นที่ไหน โยคะ การฝึกสมาธิ อาจจะได้ทางจิตมากหน่อย การออกกำลังกาย ด้วยการเดินเร็ว หรือการวิ่ง ก็เป็นการ ทำให้ใจสงบได้ดี การหายใจ ด้วยท่อน้อยๆ ก็ช่วยได้ เราควรจะหาความรู้ และฝึกเพื่อพักความคิดได้ และผ่อนคลายร่างกาย เป็น 3) การหาตัวช่วย เช่น พูดคุยกับคนที่เราไว้วางใจและ 4) สุดท้ายคือ อย่ายุ่งกับตัวเองเวลาที่เราเจอปัญหา แล้วเราได้ช่วยเหลือคนที่แย่กว่าก็จะทำให้เรารู้สึกดีขึ้น เหล่านี้คือ หลักของการจัดการความเครียด” (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2543)

การสรุปและอภิปรายผลพฤติกรรมกรรมการเผชิญความเครียด

พฤติกรรมกรรมการเผชิญความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง (การเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา) มีระดับพฤติกรรมกรรมการเผชิญความเครียด (ปานกลาง) โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} , 3.443) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D, 0.406) เมื่อวิเคราะห์ผลรายด้านพบว่ากลุ่มตัวอย่าง (การเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา) มีระดับพฤติกรรมกรรมการเผชิญความเครียดในรายด้านแบบมุ่งเน้นการแก้ปัญหา (มาก) มีค่าเฉลี่ย (\bar{x} , 3.736) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D, 0.604) สอดคล้องกับแนวคิดโมนาตและลาซารัส (Monat & Lazarus) อธิบายว่า “พฤติกรรมกรรมการเผชิญความเครียดเป็นกลไกที่บุคคลใช้เพื่อรักษาภาวะสมดุลทางจิตใจ ในภาวะที่บุคคลต้องพบกับปัญหาที่ทำนาย และรุนแรง เช่น การเจ็บป่วย การสูญเสีย การถูกคุกคาม สิ่งเหล่านี้ ถือเป็นภาวะตึงเครียด ซึ่งทำให้บุคคลต้องมีการโต้ตอบ โดยการหาวิธีการต่างๆ เพื่อขจัด หรือบรรเทาเหตุการณ์ที่ตึงเครียดนั้น เราเรียกวิธีเหล่านั้นว่า “พฤติกรรมกรรมการเผชิญความเครียด”” (Monat, A, & Lazarus, R., 1978) และแนวคิดของ Lazarus & Folkman รูปแบบพฤติกรรมกรรมการเผชิญความเครียดมีหลากหลายรูปแบบ “บุคคลจะเลือกใช่วิธีอย่างยืดหยุ่นตามแต่สถานการณ์ บางคนใช้รูปแบบเดียวกันในทุกๆ สถานการณ์ บางคนใช้หลายรูปแบบในสถานการณ์ต่างๆ หรือแม้แต่สถานการณ์เดียวกัน ซึ่งเรียกได้ว่า การยืดหยุ่นในการเลือกใช้รูปแบบการเผชิญความเครียด โดยพิจารณาจากสถานการณ์และความเหมาะสมนั้น จะมีประสิทธิภาพมากกว่าจะเลือกใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งตลอดไป” (Lazarus, R.S., & Folkman, S., 1984)

การสรุปและอภิปรายผลพฤติกรรมกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา

พฤติกรรมกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนาของกลุ่มตัวอย่าง (การเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา) มีระดับพฤติกรรมกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา (ปานกลาง) โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} , 2.957) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D, 0.338) เมื่อวิเคราะห์ผลรายด้านพบว่ากลุ่มตัวอย่าง (การเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา) มีระดับพฤติกรรมกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนาในรายด้านแบบพฤติกรรมการให้ความร่วมมือ (ปานกลาง) มีค่าเฉลี่ย (\bar{x} , 3.470) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D, 0.693) สอดคล้องกับแนวคิดของพระคัมภีร์ญาณ อภิปัญญา ที่ว่า “พระภิกษุสงฆ์หรือสมมุติสงฆ์ ก็ยังไม่ใช่พระสงฆ์ในความหมายของพระรัตนตรัยโดยตรง, แต่ก็เป็นบุคคลที่ชาวพุทธควรเคารพเหมือนกัน, ในฐานะที่เราเป็นพุทธบริษัท 4 มีภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา. ภิกษุถือว่า เป็นพี่ใหญ่, เป็นผู้นำในด้านจริยธรรม หรือความประพฤติ; ส่วนภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา, ก็เหมือนกับน้องๆ ที่รองลงมา พระพุทธองค์ ทรงฝากพระพุทธศาสนาไว้กับพุทธบริษัททั้ง 4 ให้ช่วยกันสืบทอดพุทธศาสนาจะเสื่อมหรือเจริญก็ขึ้นอยู่กับพุทธบริษัททั้ง 4 นี้เอง, ถ้าพุทธบริษัทไม่สนใจในการศึกษาพระธรรมวินัย, ไม่ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย, และไม่ช่วยกันเผยแผ่หลักคำสั่งสอน, พุทธศาสนาก็จะเสื่อมหรืออาจจะหมดไป”(พระคัมภีร์ญาณ อภิปัญญา, 2559) และตามแนวคิดของพระอาจารย์สงบ มนสสนโต ที่ว่า “แล้วเรา (พระสงฆ์ทั้งหลาย) เกิดมาในโลกใบนี้ก็ล้วนเป็นสิ่งสมมุติ สมมุติเพราะว่าเราเกิดมาเกิดมาเพราะมีกรรมพาเกิด เราถึงได้มาเกิดในครรภ์ของมารดา ใช้ชีวิตมาแล้วแต่จะออกบวชอายุเท่าไร นั่นชีวิตของคฤหัสถ์ เห็นไหม ตายจากคฤหัสถ์มาเกิดเป็นสมณะ เกิดเป็นภิกษุ เกิดตามความเป็นจริง เพราะเราบวชจริงๆ เราเป็นสงฆ์โดยสมบูรณ์ สมบูรณ์โดยธรรมวินัย ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารับประกันว่า เราเป็นสงฆ์ เราเป็นสมมุติสงฆ์ เห็นไหม สมมุติสงฆ์แล้วบัญญัติก็เป็นสมมุติ”(พระอาจารย์สงบ มนสสนโต, 2547)

การสรุปและอภิปรายผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยที่ 1: ความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมมีความสัมพันธ์กับพลังสุขภาพจิตโดยรวม

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า “ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.410**) ยอมรับสมมติฐานที่ 1” “สมมติฐานการวิจัยที่ 1.1: ความฉลาดทางอารมณ์ในมิติการตระหนักรู้ในตนเองโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพลังสุขภาพจิตโดยรวม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.233**) ยอมรับสมมติฐานที่ 1.1” “สมมติฐานการวิจัยที่ 1.2: ความฉลาดทางอารมณ์ในมิติการจัดระเบียบอารมณ์ของตนโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพลังสุขภาพจิตโดยรวม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.375**) ยอมรับสมมติฐานที่ 1.2” “สมมติฐานการวิจัยที่ 1.3: ความฉลาดทางอารมณ์ในมิติการจูงใจตนเองโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพลังสุขภาพจิตโดยรวม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.002**) ยอมรับสมมติฐานที่ 1.3” “สมมติฐานการวิจัยที่ 1.4: ความฉลาดทางอารมณ์ในมิติการร่วมรู้สึกโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพลังสุขภาพจิตโดยรวม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)

เท่ากับ (0.002**) ยอมรับสมมติฐานที่ 1.4” “สมมติฐานการวิจัยที่ 1.5: ความฉลาดทางอารมณ์ในมิติทักษะทางสังคมโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพลังสุขภาพจิตโดยรวม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.376**) ยอมรับสมมติฐานที่ 1.5” โดยพบว่า พลังสุขภาพจิตที่เข้มแข็ง ทำให้บุคคลทนต่อแรงกดดันได้ดี นอกจากช่วยให้ก้าวผ่านคืนวันร้ายๆ มาได้แล้ว ยังอาจเปิดหน้าต่างบานใหม่ ให้กับชีวิตของเราได้อีกด้วย ดังเช่น การค้นพบหนทางแห่งอิสรภาพ ในจิตใจของตนเอง ทำให้เกิดการเปลี่ยนระบบการให้ “คุณค่า” ใหม่ที่ให้มุมมองต่อสถานการณ์ที่เคยเห็นเป็น “ขาลง” กลายเป็นเหมือนสปริงบอร์ด ที่ตกลงมาแล้วกลับกระเด็นขึ้นไปได้สูงกว่าเดิม ที่สอดคล้องกับแนวคิดของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ที่ว่า “การแสดงออกของพลังสุขภาพจิต RQ ออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับพื้นฐาน คือ ความสามารถในการดำรงความมั่นคง ความสมดุลทางอารมณ์ สุขภาพและคุณภาพชีวิตพื้นฐานไว้ได้ ระดับที่ 2 เป็นศักยภาพ ในการจัดการกับปัจจัยภายนอก กล่าวคือ เมื่อเจอปัญหาสามารถลุกขึ้นมา จัดการกับปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม บ่งบอกถึงการเป็นคน ที่มุ่งแก้ปัญหามากกว่าติดอยู่ในกับดักของอารมณ์ และความรู้สึก ระดับที่ 3 เป็นศักยภาพ ที่จะจัดการกับปัจจัยภายในตนเอง กล่าวคือ แม้ในยามที่มีความทุกข์ สิ่งต่างๆ ดูมืดมน แต่ก็ยังมีความรู้สึก ว่า ตนมีคุณค่า มีความมั่นใจ มีจิตใจที่เป็นอิสระ เชื่อมั่นว่า หากไม่ท้อถอย ก็จะก้าวผ่านเรื่องร้ายๆ ไปได้แน่นอน ระดับที่ 4 เป็นทักษะ บุคลิกภาพ และการแสดงออกต่างๆ ของคนที่มี RQ สูง เช่น ทักษะการใช้อารมณ์ขัน เข้ามาช่วยทำให้สถานการณ์ดีขึ้น ทักษะในการสื่อสาร การขอความเห็นและคำแนะนำ ทักษะการปรับเป้าหมายของชีวิต เป็นต้น ระดับที่ 5 เป็นระดับสูงสุด คือความสามารถ หรือพรสวรรค์ที่จะเปลี่ยนโชคร้ายให้กลายเป็นดี ได้อย่างน่าทึ่ง โดยการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และใช้ประสบการณ์ความผิดพลาด หรือความเจ็บปวด ไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง ผลลัพธ์ที่ตามมา อาจมีทั้งด้านจิตใจ และด้านวัตถุ เช่น ได้รับความประทับใจ หรือเกิดปิติสุข และยังสามารถค้นพบหนทางใหม่ในชีวิต การงาน ครอบครัว เป็นต้น” (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2543)

โดยสมมติฐานการวิจัยที่ 1, สมมติฐานการวิจัยที่ 1.1, สมมติฐานการวิจัยที่ 1.2, สมมติฐานการวิจัยที่ 1.3, สมมติฐานการวิจัยที่ 1.4 และสมมติฐานการวิจัยที่ 1.5 สถิติที่นำมาใช้ในการทดสอบ คือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation) ผลการทดสอบสมมติฐานยอมรับสมมติฐานที่ 1, 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ที่สอดคล้องตามแนวคิดของโกลแมน (Goleman) Goleman, D. (1995) ที่ว่า “ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง จะเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี สามารถตระหนักรับรู้และควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ของตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถรับรู้เข้าใจอารมณ์ผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีความมานะพยายามไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค มีความอดทนอดกลั้น สามารถเผชิญต่อสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความเครียดได้อย่างเหมาะสม มีความยืดหยุ่นในการปรับตัว รวมทั้งสามารถสร้างแรงจูงใจและให้กำลังใจตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์เพื่อจะทำกิจกรรมทุกอย่างให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ มีความเป็นผู้นำและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขทั้งที่บ้าน ที่ทำงาน และในสังคม ทั้งนี้ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง พึงมีทักษะความฉลาดทางอารมณ์ครบคลุมทั้ง 5 ด้าน แต่ละคนจะมีทักษะความสามารถทางความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละด้านในระดับที่แตกต่างกันไปนั่นเอง”

สมมติฐานการวิจัยที่ 2: ความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญ ความเครียดโดยรวม

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า “ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.296**) ยอมรับสมมติฐานที่ 2” “สมมติฐานการวิจัยที่ 2.1: ความฉลาดทางอารมณ์ในมิติการตระหนักรู้ในตนเองโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดโดยรวม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.218**) ยอมรับสมมติฐานที่ 2.1” “สมมติฐานการวิจัยที่ 2.2: ความฉลาดทางอารมณ์ในมิติการจัดระเบียบอารมณ์ของตนโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดโดยรวม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.146*) ยอมรับสมมติฐานที่ 2.2” “สมมติฐานการวิจัยที่ 2.3: ความฉลาดทางอารมณ์ในมิติการจูงใจตนเองโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดโดยรวม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.323**) ยอมรับสมมติฐานที่ 2.3” “สมมติฐานการวิจัยที่ 2.4: ความฉลาดทางอารมณ์ในมิติการร่วมรู้สึกโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดโดยรวม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.265**) ยอมรับสมมติฐานที่ 2.4” “สมมติฐานการวิจัยที่ 2.5: ความฉลาดทางอารมณ์ในมิติทักษะทางสังคมโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดโดยรวม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.291**) ยอมรับสมมติฐานที่ 2.5” โดยพบว่าความเครียดในการทำงาน คือความสัมพันธ์ของงานบางอย่างกับปัจจัยด้านลบที่เป็นสาเหตุของความเครียดในการทำงาน เช่น ปริมาณงานที่มากเกินไป ความสับสนในบทบาทหน้าที่ ความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับบุคคลอื่น ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ก่อให้เกิดความกดดัน มีผลทำให้เกิดความเจ็บป่วยทางร่างกาย และสุขภาพจิตที่ไม่ดีตามมา ที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Cooper & Marshall (Cooper, C.L., & Marshall, J., 1976) ที่อธิบายไว้ว่า “ความเครียดชนิดนี้ มีสาเหตุมาจากปัจจัยการทำงานด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านลักษณะงาน ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพของงาน ภาระงาน หรืองานในหน้าที่รับผิดชอบในแง่ของปริมาณงาน งานเหมาะสมกับความสามารถ ชั่วโมงการทำงาน การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น จากการทำที่นำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้งาน 2) ปัจจัยด้านบทบาทหน้าที่ในองค์กร ได้แก่ ไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตของหน้าที่ความรับผิดชอบ ความคลุมเครือของบทบาทหน้าที่ ความขัดแย้งของบทบาทหน้าที่ มีบทบาทหน้าที่ ที่รับผิดชอบมากเกินไป หรือมีหลายบทบาทหน้าที่ 3) ปัจจัยด้านการพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพการงาน ได้แก่ ความก้าวหน้าในอนาคตมีโอกาสรู้จักใหม่ๆ เพิ่มเติม โอกาสที่จะได้เลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น หมายรวมถึงความไม่ปลอดภัยในงาน การไม่ได้รับการสนับสนุน หรือการได้รับการสนับสนุนที่มากเกินไปภายในองค์กร 4) ปัจจัยด้านสัมพันธภาพ ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลภายในองค์กร ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา และการขาดการสนับสนุนทางสังคม 5) ปัจจัยด้านโครงสร้าง นโยบาย และบรรยากาศขององค์กร ได้แก่ นโยบายการบริหาร การปกครองบังคับบัญชา การสื่อสารภายในองค์กร การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การเมืองภายในองค์กร สภาพแวดล้อมในการทำงาน

อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ในการทำงาน และ 6) ปัจจัยที่นอกเหนือจากงาน ได้แก่ การจัดสรรเวลาระหว่างงานกับครอบครัว ผลกระทบของครอบครัว ที่มีต่อการทำงาน ความขัดแย้งของบทบาทกับความคาดหวังของผู้อื่น”

โดยสมมติฐานการวิจัยที่ 2, สมมติฐานการวิจัยที่ 2.1, สมมติฐานการวิจัยที่ 2.2, สมมติฐานการวิจัยที่ 2.3, สมมติฐานการวิจัยที่ 2.4 และสมมติฐานการวิจัยที่ 2.5 สถิติที่นำมาใช้ในการทดสอบ คือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ผลการทดสอบสมมติฐานยอมรับสมมติฐานที่ 2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยตามแนวความคิดของสโลเวย์และเมเยอร์ (Salovey & Mayer) Salovey, P., & Mayer, J.D., (1990) กล่าวว่า “ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะมีความสามารถในการเข้าใจ วิเคราะห์ และการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ เป็นความสามารถที่เจ้าตัว สามารถระบุความรู้สึกหรืออารมณ์ ตลอดจนมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับความผันผวนของอารมณ์ ได้” โดยมีความเห็นว่ามีลักษณะตรงกับกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากหน้าที่ส่วนหนึ่งของ (การเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา) คือการออกไปปฏิบัติศาสนกิจนอกสถานที่ และทำงานตามที่ได้รับภารกิจจากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก งานที่ต้องพบเจอและประสานงานร่วมกับผู้อื่นในส่วนต่างๆ เพื่อให้การทำงานราบรื่น (การเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา) จึงต้องรู้จักอารมณ์และความรู้สึกของตนเองเป็นอย่างดี รู้ว่าตอนไหนรู้สึกเหนื่อย รู้สึกกดดัน ประเมินจุดเด่นจุดด้อยของตนเองได้ รู้ถึงขีดความสามารถของตนเอง ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ รู้ว่าอารมณ์มีอิทธิพลต่อตนเองและผู้อื่น และส่งผลต่อการปฏิบัติงานอย่างไร ทำให้ (การเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนา) มีระดับการรับรู้ความฉลาดทางอารมณ์ในด้านต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ”

สมมติฐานการวิจัยที่ 3: ความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนาโดยรวม

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า “ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.617**) ยอมรับสมมติฐานที่ 3” “สมมติฐานการวิจัยที่ 3.1: ความฉลาดทางอารมณ์ในมิติการตระหนักรู้ในตนเองโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนาโดยรวม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.659**) ยอมรับสมมติฐานที่ 3.1” “สมมติฐานการวิจัยที่ 3.2: ความฉลาดทางอารมณ์ในมิติการจัดระเบียบอารมณ์ของตนโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนาโดยรวม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.353**) ยอมรับสมมติฐานที่ 3.2” “สมมติฐานการวิจัยที่ 3.3: ความฉลาดทางอารมณ์ในมิติการจูงใจตนเองโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนาโดยรวม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.519**) ยอมรับสมมติฐานที่ 3.3” “สมมติฐานการวิจัยที่ 3.4: ความฉลาดทางอารมณ์ในมิติการร่วมรู้สึกโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนาโดยรวม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.578**) ยอมรับสมมติฐานที่ 3.4” “สมมติฐานการวิจัยที่ 3.5:

ความฉลาดทางอารมณ์ในมิติทักษะทางสังคมโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนาโดยรวม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.000**) ยอมรับสมมติฐานที่ 3.5” จากข้อสรุปตามแนวคิดของพระอาจารย์สงบ มนสสนโต ”(พระอาจารย์สงบ มนสสนโต, 2547) พบว่า “ข้อคิดเตือนสติในเรื่องเกี่ยวกับ “สมมุติสงฆ์” ไว้ว่า ตั้งใจ ตั้งใจเพื่อชีวิตเราเอง (พระสงฆ์ทั้งหลาย) ตั้งใจว่าเพื่อในความเป็นพระสงฆ์ของเรานี้แหละ ในความเป็นพระสงฆ์ของเราจะมีหลัก มีเกณฑ์ก็เพราะว่าเราเป็นคนจริง ถ้าในความเป็นพระสงฆ์ของเราไม่มีหลักมีเกณฑ์ ในความเป็นพระสงฆ์ของเราเองไม่จริงเลย ถ้าในความเป็นพระสงฆ์ของเราไม่จริง แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นของจริง ของจริงจะอยู่กับคนจริงเท่านั้น ถ้าในความเป็นพระสงฆ์ของเราจริงจริงของเรา ในความเป็นพระสงฆ์ของเราทำของเราได้ ถ้าในความเป็นพระสงฆ์ของเราไม่จริงไม่จริง ในความเป็นพระสงฆ์ของเราอิงกับศาสนา มันก็อิงไปอย่างนั้น เพราะในความเป็นพระสงฆ์ของเราไม่จริงเอง แล้วเรา (พระสงฆ์ทั้งหลาย) จะบ่นได้อย่างไร เวลาประพฤติปฏิบัติมาทั้งวัน นับเวลา 5 ปี 6 ปี บวชมาก็พรรษา ปฏิบัติมาก็พรรษา แล้วมันไม่เห็นได้มรรคได้ผลอะไร...ก็ถ้าในความเป็นพระสงฆ์ของเราไม่จริงเอง เราทำไม่จริง เห็นไหม แล้วของมันจริงอยู่” โดยสอดคล้องกับแนวคิดของคัทซ์ และคัทห์น (Katz & Kahn) Katz, D., & Kahn, R.L., (1978) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรว่า “เป็นพฤติกรรมที่ไม่เป็นทางการ ในการให้ความร่วมมือ ความช่วยเหลือ และความเป็นมิตร ซึ่งปรากฏอยู่ในการปฏิบัติงานในที่ต่างๆ ไม่ว่าจะอยู่ในโรงงาน ในหน่วยงานของรัฐบาล ในคณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัย แต่ไม่ได้เป็นที่สังเกตและไม่ได้มีระบุไว้ในหน้าที่ ที่ต้องปฏิบัติ แต่พฤติกรรมเหล่านี้ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินงานขององค์กร เนื่องจากหากขาดพฤติกรรมเหล่านี้ไปแล้ว ระบบต่างๆ ในองค์กรจะไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้”

โดยสมมติฐานการวิจัยที่ 3, สมมติฐานการวิจัยที่ 3.1, สมมติฐานการวิจัยที่ 3.2, สมมติฐานการวิจัยที่ 3.3, สมมติฐานการวิจัยที่ 3.4 และสมมติฐานการวิจัยที่ 3.5 สถิติที่นำมาใช้ในการทดสอบ คือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation) ผลการทดสอบสมมติฐานยอมรับสมมติฐานที่ 3, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีทิศทางที่สอดคล้องกับออร์แกน (Organ) (Organ, D.W., 1998) ได้ให้คำจำกัดความพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรว่า หมายถึง “พฤติกรรมของบุคคลในองค์กร ที่แสดงออกมาโดยไม่ได้ถูกบังคับ ไม่ได้ขึ้นขึ้นอยู่กับการให้รางวัลขององค์กร แต่เป็นพฤติกรรมที่ส่งเสริมองค์กร ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น” และดายน์ (Dyne) กล่าวว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร “เป็นพฤติกรรมในบทบาทพิเศษ (Extra-Role Behavior) ซึ่งนอกเหนือจากบทบาทที่กำหนดเป็นพฤติกรรมที่ให้เกิดประโยชน์ หรือมีแนวโน้มก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร” (Van Dyne, L., Graham, J.W. and Dienesch, R.M., 1994)

สมมติฐานการวิจัยที่ 4: พลังสุขภาพจิตโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนาโดยรวม

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า “ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.617**) ยอมรับสมมติฐานที่ 4” “สมมติฐานการวิจัยที่ 4.3: พลังสุขภาพจิตด้านการต่อสู้เอาชนะอุปสรรคโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนาโดยรวม ผลการทดสอบ

สมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.087) ยอมรับสมมติฐานที่ 4.3” โดยพบว่า คนที่มีพลังสุขภาพจิต มักจะหาทางออกทางด้านความคิดและพฤติกรรมได้ และเอาชนะความเจ็บปวด และปัญหาอุปสรรคในชีวิตได้ด้วยตนเอง เป็นการแก้ไข คลี่คลายปัญหาโดยกลไกทางอารมณ์ และจิตใจตามธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม หากเราได้อึ้งจึก และทำความเข้าใจกับหลักคิดหลักปฏิบัติ ที่มีผู้รู้ผู้มีประสบการณ์แนะนำ ย่อมจะช่วยให้เรา ก้าวผ่านวิกฤตได้ดีขึ้นและเร็วขึ้น หลักคิดหลักปฏิบัตินี้ อาจจะเป็นหลักทางศาสนา หรือหลักทางจิตวิทยา หรืออาจจะเป็นการผสมผสานกันหลายๆ แนวทาง ซึ่งเราสามารถเลือกรับ ปรับ ใช้ เป็นหลักคิดแห่งชีวิตของเราเองโดยที่ไม่มีสูตรสำเร็จตายตัวแต่อย่างใด โดยสอดคล้องกับแนวคิดของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ที่ว่า “กระบวนการทางอารมณ์และจิตใจของคน สามารถปรับใช้ได้กับสถานการณ์ต่างๆ คือ 4 ปรับ หมายถึง 1) ปรับอารมณ์ 2) ปรับความคิด 3) ปรับการกระทำ 4) ปรับเป้าหมาย และ 3 เติม หมายถึง 1) เติมศรัทธา 2) เติมมิตร 3) เติมจิตใจให้กว้าง ความคิด ที่แสดงถึงพลัง 3 ด้าน ที่ประกอบกันเป็นพลังสุขภาพจิต RQ ของคน และการนำพลังทั้ง 3 ด้าน ออกมาใช้ด้วยสูตร “4 ปรับ 3 เติม” ซึ่งเป็นแนวทางที่ทำได้ด้วยตนเอง” (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2543)

โดยสมมติฐานการวิจัยที่ 4, สมมติฐานการวิจัยที่ 4.1, สมมติฐานการวิจัยที่ 4.2 และ สมมติฐานการวิจัยที่ 4.3, สถิติที่นำมาใช้ในการทดสอบ คือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ผลการทดสอบสมมติฐานยอมรับสมมติฐานที่ 4 และ 4.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสอดคล้องกับแนวคิดของออร์แกน (Organ) Organ, D.W., (1998) ได้จำแนกรูปแบบของพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร “เพิ่มเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ (Altruism) หมายถึงพฤติกรรมที่ให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานที่ไม่มาทำงาน และให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีปัญหาในการทำงาน เช่น ช่วยเพื่อนร่วมงานทันที ที่เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน การช่วยแนะนำพนักงานใหม่ เกี่ยวกับวิธีการใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์สำนักงานต่างๆ 2) พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น (Courtesy) หมายถึงการคำนึงถึงผู้อื่น เพื่อป้องกันการเกิดปัญหากระทบกระทั่ง ที่อาจเกิดขึ้นตามมา เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในองค์กร ต้องอาศัยการพึ่งพาซึ่งกันและกัน การกระทำและการตัดสินใจของบุคคลหนึ่ง อาจจะมีผลกระทบต่อคนอื่น จึงควรคำนึงถึงบุคคลอื่น เช่น ควรเคารพสิทธิของบุคคลอื่น ในการใช้สมบัติส่วนรวม 3) พฤติกรรมความมีน้ำใจนักกีฬา (Sportsmanship) หมายถึงการมีความอดทน อดกลั้นต่อความคับข้องใจ การถูกรบกวน ความกดดันต่างๆ เนื่องจากในการทำงานนั้น จำเป็นต้องมีพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทั้งที่มีสิทธิที่จะเรียกร้องสิทธิ และความเป็นธรรม หรือร้องทุกข์ได้ แต่เนื่องจากการร้องทุกข์ จะเพิ่มภาระให้กับผู้บริหาร จึงต้องอดทน เพื่อไม่ให้เกิดการโต้เถียงกัน ยึดเยื้อจนละลายความสนใจในการปฏิบัติงาน 4) พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ (Civic Virtue) หมายถึงความรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งพฤติกรรมนั้น ไม่เกี่ยวข้องกับงานตามหน้าที่ เช่น มีส่วนร่วม และสนใจเข้าร่วมการประชุม มีความรู้สึกต้องการพัฒนาองค์กร และมีการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เหมาะสมต่อองค์กร และ 5) พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ (Conscientiousness) หมายถึงการปฏิบัติตามระเบียบ และสนองนโยบายขององค์กร การตรงต่อเวลา การดูแลรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ขององค์กร ไม่ใช้เวลาในการปฏิบัติงาน ไปทำในการส่วนตัว ซึ่งคนที่มีความสำนึกในหน้าที่ จะปฏิบัติตามกฎระเบียบ และนโยบายขององค์กรได้เป็นอย่างดี”

สมมติฐานการวิจัยที่ 5: พฤติกรรมการเผชิญความเครียดโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนาโดยรวม

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า “ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.309**) ยอมรับสมมติฐานที่ 5” “สมมติฐานการวิจัยที่ 5.1: พฤติกรรมการเผชิญความเครียดแบบมุ่งเน้นการแก้ปัญหาโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนาโดยรวม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.464**) ยอมรับสมมติฐานที่ 5.1” “สมมติฐานการวิจัยที่ 5.2: พฤติกรรมการเผชิญความเครียดแบบมุ่งเน้นการแสวงหาสิ่งสนับสนุนทางสังคมโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนาโดยรวม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.217**) ยอมรับสมมติฐานที่ 5.2” สอดคล้องกับแนวคิดของมัวร์แมนและแบล็กลี่ (Moorman & Blakely) ได้จำแนกพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร “ออกเป็น 4 ด้าน 1) การช่วยเหลือระหว่างบุคคล (Interpersonal Helping) เป็นการช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน ในขณะที่เขาต้องการให้ช่วยเกี่ยวกับงานของเขา 2) การคิดริเริ่มระดับบุคคล (Individual Initiative) เป็นการแสดงถึงการสื่อสารกับบุคคลอื่น ในสถานที่ทำงาน เพื่อที่จะช่วยปรับปรุงการปฏิบัติงาน ของบุคคลนั้น และผลงานของกลุ่มด้วย เช่น การพูดคุยแนะนำวิธีการทำงาน ที่มีประสิทธิภาพให้กับเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น 3) ความตระหนักในหน้าที่งาน (Personal Industry) เป็นพฤติกรรมที่แสดง ถึงผลการปฏิบัติงานที่สูง เหนือกว่ามาตรฐานที่กำหนด เช่น การปฏิบัติงานในหน้าที่ ด้วยความใส่ใจและทุ่มเทเป็นพิเศษ เป็นต้น และ 4) การเสริมสร้างความจงรักภักดี (Loyal Boosterish) เป็นพฤติกรรมที่สนับสนุนให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร เช่น พยายามปกป้ององค์กร เมื่อพนักงานคนอื่นหรือบุคคลภายนอก กำลังวิจารณ์เกี่ยวกับองค์กร เป็นต้น” (Moorman, R. H., & Blakely, G. L., 1995)

โดยสมมติฐานการวิจัยที่ 5, สมมติฐานการวิจัยที่ 5.1, สมมติฐานการวิจัยที่ 5.2 และ สมมติฐานการวิจัยที่ 5.3, สถิติที่นำมาใช้ในการทดสอบ คือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation) ผลการทดสอบสมมติฐานยอมรับสมมติฐานที่ 5, 5.1 และ 5.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ที่สอดคล้องกับแนวคิดของลาซารัส และ โฟล์คแมน (Lazarus & Folkman) ได้พัฒนาเครื่องมือในการวัดพฤติกรรมการเผชิญความเครียด “โดยใช้แบบสอบถามความถี่ ของการเลือกใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียด ชื่อ “The Ways of Coping Checklist” ซึ่งสร้างจากนิยาม หรือคำจำกัดความที่ว่า พฤติกรรมการเผชิญความเครียด ประกอบไปด้วย 3 วิธี คือ 1) การเผชิญความเครียด โดยการแก้ที่สาเหตุของปัญหาโดยตรง เช่น ความพยายามที่จะวิเคราะห์ปัญหา เพื่อให้เข้าใจปัญหา หรือการวางแผน และกระทำตามแผนนั้น 2) การเผชิญความเครียด โดยการแก้ปัญหาที่อารมณ์ เช่น การใช้ความคิดหวัง ในสิ่งที่ดีที่จะเกิดขึ้น การรอให้เวลาผ่านไป การตำหนิตัวเอง การแยกตัวเอง การลดความเครียด ด้วยการทำกิจกรรมอื่นๆ เช่น การออกกำลังกาย และ 3) การเผชิญความเครียด โดยการแก้ที่สาเหตุ และอารมณ์ไปพร้อมๆ กัน เช่น การหาการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งพฤติกรรมการเผชิญความเครียด ที่กล่าวมานั้น เป็นพฤติกรรมทั้งหมดที่บุคคลอาจจะแสดงออกมาได้ แต่ก็ไม่จำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมทั้งหมด เพียงมีพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง ก็ถือว่าเป็นการแก้ปัญหาแล้ว” (Lazarus, R.S., & Folkman, S., 1984)

สมมติฐานการวิจัยที่ 6: ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลสามารถร่วมกันทำนายความสัมพันธ์ตามองค์ประกอบของ ความฉลาดทางอารมณ์โดยรวม พลังสุขภาพจิตโดยรวม พฤติกรรมการเผชิญความเครียดโดยรวม และพฤติกรรมการเป็นสมมุติสงฆ์ที่ดีในทางพุทธศาสนาโดยรวม

พบว่า “การทำนายปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล (พื้นที่) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.661**) ยอมรับสมมติฐานที่ 6 (ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลด้านพื้นที่)” “การทำนายปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล (อายุ) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.495**) ยอมรับสมมติฐานที่ 6 (ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุ)” “การทำนายปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล (ระดับการศึกษา) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.520**) ยอมรับสมมติฐานที่ 6 (ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา)” “การทำนายปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล (สถานภาพสมรส) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ (0.543**) ยอมรับสมมติฐานที่ 6 (ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลด้านสถานภาพสมรส)” โดยพบว่า การเป็นสมมุติ “สงฆ์”: สำนึกและความรับผิดชอบส่วนตัว การปรับพฤติกรรมเพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงทางความเสียหายต่อภาพลักษณ์ เขย่าความศรัทธาต่อสถาบันศาสนา และความเชื่อในจิตใจของพุทธศาสนิกชน สร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองให้เกิดสำนึกและความรับผิดชอบในตัวเองต่อการเป็นสมมุติ “สงฆ์” ที่ดี ๆ ที่ไม่ใช่พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพทั้งทางกายและจิตต่อการเป็นสมมุติ “สงฆ์” ที่ปฏิบัติตนผิดหน้าที่ หรือขาดความสำนึกและความรับผิดชอบในตัวเอง จนถือได้ว่าเป็นผู้ทำลายพระพุทธศาสนาได้อีกทางหนึ่ง เช่น พระผู้ตั้งตัวเองเป็นผู้วิเศษ, พระคุณหมอ-ใบหอย เป็นกัจจัตรา, พระ ไม่ใช่ศิลปิน, และศักดิ์ศรีของผ้าเหลือง อันเปรียบเสมือน ธงชัยแห่งพระอรหันต์ อย่าให้พุทธศาสนิกชนอยากทำบุญใส่บาตรโดยไม่เลือกพระเลือกวัด คิดเพียงแค่ว่า “ถือว่า...ไหว้วาเหลือง” เท่านั้นเอง ที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดของกรีนเบิร์ก (Greenberg) ได้เสนอวิธีการสร้างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ไว้ดังนี้ “1) ออกจากแนวทางของตนเอง เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น (Go Out Your Way to Help Others) การช่วยเหลือผู้อื่น ยิ่งมากเท่าไร เราจะได้รับการช่วยเหลือกลับมาเท่าไร การที่สมาชิกในองค์กรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะเกิดเป็นบรรทัดฐานขององค์กร ให้ทุกคนยึดถือปฏิบัติ 2) เป็นตัวอย่างในเรื่องของการสำนึกในหน้าที่ (Be an Example of Conscientiousness) พนักงานจะมีแนวโน้มการมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรตามหัวหน้า ถ้าหัวหน้าแสดงพฤติกรรม สำนึกในหน้าที่ ให้ความสำคัญกับองค์กร สิ่งเหล่านี้ จะเป็น ตัวแบบให้พนักงานยึดถือปฏิบัติตาม 3) ทำให้งานอาสาสมัคร เป็นเรื่องสนุก (Make Voluntary Functions Fun) เป็นการทำให้พนักงานรู้สึกสนุก มีความสุขที่จะช่วยเหลือ หรืออาสาที่จะทำกิจกรรมต่างๆ โดยองค์กรจะต้องแสดงให้เห็นด้วยว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี ขององค์กร เป็นสิ่งที่ดี และมีความสำคัญ และไม่ใช่เรื่องยากที่จะทำ และ 4) แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรม การคำนึงถึงผู้อื่น และพฤติกรรมความอดทนอดกลั้น (Demonstrate Courtesy and Good Sportsmanship) เมื่อเกิดความผิดพลาด อย่าหลีกเลี่ยงหรือรังเกียจปัญหา เราควรรีบรับปัญหา เสาะหาแนวทางแก้ไข โดยไม่ย่อท้อ ซึ่งการมีพฤติกรรมเช่นนี้จะส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร” (Greenberg, J., 2002)

โดยสมมติฐานการวิจัยที่ 6 สถิติที่นำมาใช้ในการทดสอบ คือการถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการทดสอบสมมติฐานยอมรับสมมติฐานที่ 6 การทำนายปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล (พื้นที่), (อายุ), (ระดับการศึกษา) และ(สถานภาพสมรส) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับแนวคิดของ Lessig “ภาวะส่วนตัว (Privacy) หมายถึงสิทธิของบุคคลที่จะถูกทิ้งไว้ตามลำพังเป็นอิสระจากการแทรกแซง หรือการตรวจสอบจากบุคคล หรือองค์กรใดๆ รวมทั้งองค์กรของรัฐ เหตุผลที่ต้องการปกป้องภาวะส่วนตัว ประกอบไปด้วย 1) บุคคลต้องการควบคุมข้อมูลของตนเอง 2) ภาวะส่วนตัว คือสิทธิที่จะถูกทิ้งไว้ตามลำพัง 3) ภาวะส่วนตัวมีความเกี่ยวข้องกับยอมรับผิดชอบต่อข้อมูลที่เปิดเผยระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องและ4) ภาวะส่วนตัวสามารถใช้ควบคุมการเก็บและใช้ข้อมูลได้” (Lessig, L., 1999)

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. **งานประชุมวิชาการสุขภาพจิตนานาชาติ ครั้งที่ 18**. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข. 2562. หน้า 24.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. **อีคิว : ความฉลาดทางอารมณ์**. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข. 2543. หน้า 19.
- ประเวศ วะสี. **การพัฒนามนุษย์แนวใหม่เพื่ออนาคตที่ยั่งยืน** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน. 2545. หน้า 55-56.
- พระคัมภีร์ญาณ อภิปุญโญ. **คู่มือก่อนท่องเทียวเพื่อเรียนรู้และศึกษาพุทธศาสนาในอินเดีย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2559. หน้า 9.
- พระอาจารย์ดร.ณัฐวัฒน์ ตั้งปฐมวงศ์ (ญาณปปโก). 2564. **การเป็นสมมุติ “สงฆ์”: สำนึกและความรับผิดชอบ**. บทความวิชาการ. (ออนไลน์). [สืบค้นเมื่อ 2 ต.ค. 2564]; เข้าถึงได้จาก <https://www.blockdit.com.2564>.
- พระอาจารย์สงบ มนสสนโต. **ธรรมะเก็บตก 15-17**. ราชบุรี: มูลนิธิพระสงบ มนสสนโต. 2547. หน้า 58-64.
- เยวานาฏ ผลิตนนท์เกียรติ. **Resilience concept paper**. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต. [ม.ป.ท.]; 2551. หน้า 5-6.
- Cook, S.W., & Heppner, P.P. **A Psychometric Study of Three Coping Measures**. Educational and psychological Measurement, 1997. Vol.57, No.6. Pp. 28.
- Center for Creative Leadership. (2020). **How to Create a High Learning Team**. [Online]. [Retrieved Oct. 20, 2021] from <https://www.ccl.org/articles/leading-effectivelyarticles/how-to-create-a-high-learning-team/>
- Cooper, C.L., & Marshall, J. **Occupational sources of Stress : A Review of the Literature Relating to Coronary Heart Disease and Mental Health**. Journal of Occupational Psychology. 1976. Pp. 220

- Ignatavicius, D.D & Bayne. **Medical-Surgical Nursing**. Philadelphai : W.B.Saunders Company. 1991. Pp. 124.
- Ivshin, E. **The study of the meaning of work, emotional intelligence and conflict styles in the workplace in the 21st century**. Dissertation Abstracts International, 2001. 62 (02B), PP. 1127.
- Katz, D., & Kahn, R.L. **The Social Psychology of Organization** (2nd ed.). New York: John Wiley & Sons. 1978. Pp. 275.
- Lazarus, R.S., & Folkman, S. **Stress, Appraisal, and coping**. New York : Springer Publishing. 1984. Pp. 124.
- Lessig, L. **Code and Other Laws of Cyberspace**. HK, Hong Kong Ltd. 1999. Pp. 59.
- Goleman, D. **Working with Emotional Intelligent**. New York : Bantam Books. 1999. Pp. 124.
- Goleman, D.P. **Emotional Intelligent : Why It Can Matter More Than IQ for Character, Health and Lifelong Achievement**. New York : Bantam Books. 1995. Pp. 43-44.
- Greenberg, J. **Managing behavior in organizations** (3rd ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall. 2002. Pp. 148-149.
- Organ, D.W. **Organizational Citizenship Behavior : The good soldier Syndrome**. Lexington, MA : Lexington Book. 1988. Pp. 88-89.
- Malhotra, N. K., Kim, S. S., & Agarwal, J. **Internet users' information privacy concerns (IUIPC): The construct, the scale, and a causal model**. Information Systems Research, 2004. 15 (4), Pp. 336-355.
- Monat, A, & Lazarus, R. **Stress and Coping**. New York : University Press. 1978. Pp. 122-123.
- Moorman, R. H., & Blakely, G. L. **Individualism-collectivism as an individual difference predictor of organizational citizenship behavior**. Journal of Organizational Behavior, 1995. 16, Pp. 127-142.
- Keith, M. J., Thompson, S. C., Hale, J., Lowry, P. B., & Greer, C. **Information disclosure on mobile devices: Re-examining privacy calculus with actual user behavior**. International journal of human-computer studies, 2013. 71 (12), 1163-1173.
- Salovey, P., & Mayer, J.D. **Emotional intelligence imagination**. Cognition and Personality, 1990. 9, Pp. 185-211
- Van Dyne, L., Graham, J.W. and Dienesch, R.M. **Organizational citizen ship behavior construct redefinition, measurement, and validation**. Academy of Management Journal. 1994. 37: Pp. 765-802.

**จริยธรรมการตีพิมพ์บทความในวารสารปารมิตา
ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม**

วารสารปารมิตา ของศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม ให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์เผยแพร่บทความ ดังนั้น จึงกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการในวารสารปารมิตา

1. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมถึงตรวจสอบคุณภาพของบทความตามกระบวนการประเมินคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์
2. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้หลักการในพิจารณาบทความโดยอ้างอิงเหตุผลทางวิชาการเป็นหลัก และต้องไม่มีอคติต่อผู้สนับสนุนบทความและเนื้อหาบทความที่พิจารณาไม่ว่าจะด้วยกรณีใดๆ ทั้งสิ้น
3. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้สนับสนุนบทความหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความ ไม่ว่าจะเป็นอย่างอื่นในเชิงธุรกิจหรือในการนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง
4. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่ปิดกั้น เปลี่ยนแปลง หรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความและผู้สนับสนุนบทความ
5. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

บทบาทหน้าที่ของผู้สนับสนุนบทความในวารสารปารมิตา

1. บทความที่ผู้สนับสนุนส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
2. ผู้สนับสนุนบทความต้องทำการอ้างอิงให้ถูกต้องทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมานำเสนอหรืออ้างอิงประกอบในเนื้อหาบทความของตนเอง และต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น
3. หากผลงานทางวิชาการของผู้สนับสนุนเกี่ยวข้องกับการใช้สัตว์ ผู้เข้าร่วม หรืออาสาสมัคร หรือผลการวิจัยมีประเด็นที่เปราะบางต่อผู้ให้ข้อมูล ผู้สนับสนุนควรดำเนินการตามหลักจริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด รวมถึงต้องได้รับความยินยอมก่อนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

หรือแสดงเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หรือในสัตว์ทดลองประกอบด้วยทุกครั้ง

4. ผู้นิพนธ์บทความต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารปารมิตาก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำผลงานไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่น ๆ หลังจากที่ได้รับ การตีพิมพ์กับวารสารปารมิตาแล้ว

5. ชื่อผู้นิพนธ์ที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในบทความนั้นๆ จริง

บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์บทความ การพิจารณาคุณภาพของบทความต้องคำนึงถึงคุณภาพของบทความเป็นหลัก และพิจารณาบทหลักการและเหตุผลทางวิชาการโดยปราศจากอคติหรือความขัดแย้งส่วนตัว

2. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องตระหนักว่าตนเองเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของบทความที่รับประเมินอย่างแท้จริง

3. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากบทความที่ตนเองได้ทำการประเมิน

4. หากผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความได้ตรวจสอบแล้วพบว่าบทความที่รับประเมิน เป็นบทความที่คัดลอกผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที พร้อมแสดงหลักฐานประกอบที่ชัดเจน

5. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่วารสารปารมิตากำหนด รวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้อื่นได้รับรู้

การเตรียมต้นฉบับเพื่อการเสนอจัดพิมพ์ในวารสารปารมิตา
ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม

1. ขนาดของต้นฉบับ

พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสีขนาด A4 โดยเว้นระยะระหว่างขอบกระดาษด้านบน 3.81 ซม. ด้านขวากับด้านล่าง 2.54 ซม.

2. รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง

ใช้รูปแบบอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยใช้ขนาดและชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการวางตำแหน่งดังนี้

2.1 ขนาดกระดาษ จัดพิมพ์บทความด้วยกระดาษ ขนาด A4 พร้อมระบุเลขหน้า ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านขวาและซ้ายตามรูปแบบการจัดหนังสือทั่วไป

2.2 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

2.3 ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ตัวพิมพ์ใหญ่ ขนาด 14 ชนิดตัวหนา ตัวพิมพ์เล็ก ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

2.4 ชื่อผู้เขียน ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านขวา ได้ชื่อเรื่อง โดยให้ใส่ทั้งชื่อผู้เขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุอีเมลด้วย

2.5 ที่อยู่หรือหน่วยงานสังกัดของผู้เขียน ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านขวา ได้ชื่อผู้เขียน โดยให้ใส่ที่อยู่หรือหน่วยงานทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.6 หัวข้อบทคัดย่อไทยและอังกฤษ ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย ได้ที่อยู่หรือหน่วยงานสังกัดของผู้เขียน โดยหัวข้อบทคัดย่อไทยและหัวข้อบทคัดย่ออังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตัวพิมพ์ใหญ่

2.7 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์ไม่ควรงเกิน 3 ย่อหน้า บรรทัดแรกเว้น 1 แท็บ (Tab) จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ขีดขอบทั้งสองด้าน

2.8 หัวข้อของคำสำคัญ ภาษาไทย ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดซ้ายหน้ากระดาษ ได้บทคัดย่อภาษาไทย และคำสำคัญนี้ไม่ควรงเกิน 3 ศัพท์ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา

2.9 หัวข้อของคำสำคัญ ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดซ้ายหน้ากระดาษ ได้บทคัดย่อภาษาอังกฤษ และคำสำคัญนี้ไม่ควรงเกิน 3 ศัพท์ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา

2.10 หัวข้อเรื่อง ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุหมายเลขข้อ

2.11 หัวข้อย่อย ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ระบุหมายเลขข้อย่อย โดยเรียงตามลำดับตามเลขหัวข้อเรื่องเป็นหลัก

2.13 เนื้อหา ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน โดยบทความวิจัยและบทความวิชาการ ให้มีองค์ประกอบเริ่มตั้งแต่บทนำหรือความนำ เนื้อหาหลัก วิเคราะห์และสรุป บรรณานุกรม ส่วนบทวิจารณ์หนังสือ ให้มีข้อมูลทางบรรณานุกรม ชื่อผู้วิจารณ์ บทวิจารณ์ สำหรับงานสร้างสรรค์ประเภทอื่นๆ ให้มีองค์ประกอบตามบทความวิจัยและบทความวิชาการ

3. จำนวนหน้าต้นฉบับ

เนื้อหาของบทความตั้งแต่หัวข้อเรื่องจนถึงบรรณานุกรมควรมีความยาวไม่ควรเกิน 15 หน้า กระดาษขนาด A4

4. ช่องทางการส่งผลงาน

4.1 ทางไปรษณีย์ ให้พิมพ์ผลงาน 1 ชุด และซีดีบันทึกผลงานในรูปแบบไมโครซอฟต์เวิร์ด 1 แผ่น ส่งถึง พระมหาราชวินทร์ ปุริสุตตโม, ผศ.ดร. 137 วัดอาวุธวิกสิตาราม ถ.จรัญสนิทวงศ์ 72 แขวงบางพลัด เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700 โทร. 086-086-4258

4.2 ทาง Email โดยส่งไฟล์เวิร์ด ไปที่ maghavin9@gmail.com

4.3 ทาง website โดยส่งไฟล์เวิร์ดเข้าในระบบของวารสาร หลังจากนั้น ทางวารสารจะดำเนินการตามลำดับจนกว่าจะมีการตีพิมพ์ผลงาน

เจ้าของ

ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม

(RESEARCH CENTER FOR DHAMMSUKSA PHRAPARIYATTIDHAMMA OF WATAWUTWIKASITARAM SCHOOL)

กฤติคุณแม่ชาลิ้ง ห้อง 305 เลขที่ 137 วัดอาวุธวิกสิตาราม ถนนจรัญสนิทวงศ์ 71 บางพลัด กรุงเทพฯ 10700 โทร 0860864258